

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
ANONİM ŞİRKETİ
İDARE MERKEZİ: ANKARA

B.02.2.TCM.0.09.00.03-25

DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kambiyo Mevzuatı Müdürlüğü

2 Ocak 2002

Konu: Sermaye Hareketleri

Genelge No: 2002/YB-1

2002/ŞB-1

İlgi: 5 Mart 1992 tarih ve “Sermaye Hareketleri” işaretli 92/YB-1 sayılı genelgemiz.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile 91-32/5 Sayılı Tebliğin “Sermaye Hareketleri”ne ilişkin hükümlerinin uygulanmasına dair ilgede kayıtlı Genelgemiz, değişik sayfa olarak yeniden düzenlenerek ilişikte gönderilmektedir.

Buna göre işlem yapılmasını rica ederiz.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
İdare Merkezi

Süha MİRAHUR
Genel Müdür

Sait SOYLU
Genel Müdür Yardımcısı

Ek: 1 Genelge

ED

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**SERMAYE HAREKETLERİ
GENELGESİ**

**BANKACILIK VE FİNANSAL KURULUŞLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KAMBİYO MEVZUATI MÜDÜRLÜĞÜ**

İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM -I :** SERMAYE İTHAL VE İHRACI
- 1 - SERMAYE İTHALİ
 - 1.1 - TÜRKİYE'YE GELECEK YABANCI SERMAYE
 - 1.2 - YABANCI SERMAYENİN ÖDENMESİ
 - 1.3 - YABANCI SERMAYE İLE İLGİLİ TRANSFERLER
 - 2 - TÜRKİYE'DEN GİDECEK YERLİ SERMAYE
- BÖLÜM-II :** MENKUL KIYMETLER VE GAYRİMENKUL KIYMETLER
- 1 - MENKUL KIYMETLER
 - 2 - GAYRİMENKUL KIYMETLER
- BÖLÜM-III :** KREDİLER
- 1 - YURT DIŞINDAN KREDİ ALINMASI
 - 1.1 - GENEL ESASLAR
 - 1.1.1- KREDİNİN KULLANILMASI
 - 1.1.1.A KREDİTÖRÜN DEĞİŞMESİ
 - 1.1.2- İHRACAT KREDİ KURUMLARI VEYA İHRACAT KREDİSİ GARANTİ KURULUŞLARINDAN SAĞLANAN KREDİLER
 - 1.1.3- HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA BİLDİRİM YAPILACAK KREDİLER
 - 1.1.4- BANKAMIZA BİLDİRİM YAPILACAK KREDİLER
 - 1.1.5- YURT DIŞINDAN BORÇLANMA OLARAK KABUL EDİLEN VE EDİLMEYEN KREDİLER
 - 1.1.6- KREDİLERİN GERİ ÖDENMESİ
 - 1.1.7- YURT DIŞINDAN ALINACAK NAKİT KREDİLERDE DAMGA VERGİSİ MÜKELLEFİYETİ
 - 1.1.8- YURT DIŞINDAN ALINACAK DÖVİZ KREDİLERİNDE KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONU MÜKELLEFİYETİ
 - 1.1.9- YURT DIŞINDAN SAĞLANAN DÖVİZ KREDİLERİNİN BAŞKA BİR BANKAYA AKTARIMI
 - 1.1.10- DİĞER HUSUSLAR
 - 1.2 - BANKALARIN YURT DIŞINDAN BORÇLU SIFATIYLA SAĞLADIKLARI KREDİLER
 - 1.3 - KATILIM BANKALARININ SAĞLADIKLARI FONLAR
 - 1.4 - BANKALAR DIŞINDAKİ TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE YURT DIŞINDAN SAĞLANAN AYNİ VE NAKDİ KREDİLER
 - 1.4.1- TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE İHRACAT, İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER İLE DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLER İÇİN SAĞLANAN KREDİLER
 - 1.4.2- TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE TRANSİT TİCARETİN FİNANSMANI İÇİN SAĞLANAN KREDİLER
 - 1.4.3- YATIRIM TEŞVİK BELGESİ ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE SAĞLANAN KREDİLER İLE KAMU KURULUŞLARINCA TEŞVİK BELGESİZ YATIRIM MALİ ALIMLARININ FİNANSMANI AMACIYLA SAĞLANAN KREDİLER
 - 1.4.4- ALINMIŞ İZİNLER ÇERÇEVESİNDE YURT DIŞINDA İŞ YAPAN TÜRKİYE'DE YERLEŞİK TÜRK MÜTEŞEBBİSLERİNCE YURT DIŞINDAKİ İŞLERİYLE İLGİLİ OLARAK SAĞLANAN KREDİLER

- 1.4.5- DIŞ TİCARETİN FİNANSMANI İÇİN SAĞLANAN KREDİLER
- 1.4.6- İŞLETME İHTİYACI İÇİN SAĞLANAN KREDİLER
- 1.4.7- DÖVİZ ÖDEMESİ GEREKTİREN İŞLEMLERİN (MAL VE HİZMET İTHALATININ) FİNANSMANI AMACIYLA SAĞLANAN NAKDİ KREDİLER
- 1.4.8- 2581 SAYILI YASA KAPSAMINDA YURT DIŞINDAN ALINACAK GEMİLER İÇİN SAĞLANAN KREDİLER
- 1.5 - TÜRKİYE'DE İŞ YAPAN YABANCI MÜTEŞEBBİSLERCE YURT DIŞINDAN SAĞLANAN KREDİLER
- 1.6 - TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE YURT DIŞINDAN TÜRK LİRASI KREDİ SAĞLANMASI
- 1.7 - KIYMETLİ MADENLER BORSASI ÜYESİ BANKALARCA YURT DIŞINDAN ALTIN KREDİSİ SAĞLANMASI
- 1.8 - BAKANLIK İZİNİ
- 2 - KREDİ AÇILMASI
- 2.1 - TÜRKİYE'DE YERLEŞİK BANKALARCA DÖVİZ KREDİSİ AÇILMASI
- 2.1.1- İHRACAT, İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER İLE DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLERİN FİNANSMANI İÇİN TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.2- TRANSİT TİCARETİN FİNANSMANI AMACIYLA AÇILAN DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.3- 3226 SAYILI FİNANSAL KİRALAMA KANUNU ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNE AÇILAN BİR YIL VADELİ DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.4- YATIRIM TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ İLE KAMU KURULUŞLARINCA TEŞVİK BELGESİZ YATIRIM MALİ ALIMLARININ FİNANSMANI İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.5- YURT DIŞINDA İŞ YAPAN TÜRKİYE'DE YERLEŞİK TÜRK MÜTEŞEBBİSLERİNE YURT DIŞINDAKİ İŞLERİYLE İLGİLİ OLARAK AÇILAN KREDİLER
- 2.1.6 - ULUSLARARASI YURT İÇİ İHALELERLE İLGİLİ İŞLERİ VEYA SAVUNMA SANAYİ MÜSTEŞARLIĞI'NCA ONAYLANAN SAVUNMA SANAYİ PROJELERİNİ ÜSTLENEN TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.6.A TURİZM MÜESSESELERİ, SEYAHAT ACENTELERİ İLE GEMİ BAKIM, ONARIM HİZMETLERİ İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.6.B KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ SANAYİ İŞLETMELERİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ AMACIYLA AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.7 - YURT DIŞINDA YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.8 - DÖVİZ ÜZERİNDEN DÜZENLENEN ÇEKLERİN VE DİĞER MENKUL KIYMETLERİN İSKONTO/İŞTİRA EDİLMESİ
- 2.1.9- BANKALARIN BİRBİRLERİNE AÇACAKLARI KREDİLER
- 2.1.10- YURT DIŞINDAKİ BANKALARA AÇILACAK KURYE VE RAMBURSMAN KREDİLERİ
- 2.1.11- TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE, YATIRIM MALLARI İTHALATININ FİNANSMANI İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİNİN EN FAZLA ÜÇTE BİRİ ORANINDA OLMAK KOŞULUYLA, İŞLETME İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASI AMACIYLA AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.12- BANKALARIN KREDİ KARTLARI KARŞILIĞINDA AÇTIKLARI DÖVİZ KREDİLERİ
- 2.1.13- ELEKTRİK ENERJİSİ SANTRALLERİNİ DEVRALACAK FİRMALARA DÖVİZ KREDİSİ AÇILMASI
- 2.1.14 FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE İHRACAT VE TRANSİT TİCARETİN FONLANMASI İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

- 2.1.15- BAKANLIKÇA BELİRLENECEK ESASLAR DAHİLİNDE TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ
 - 2.2 - TÜRKİYE’DE YERLEŞİK BANKALARCA YURT DIŞINA TÜRK LİRASI KREDİ AÇILMASI
 - 2.3 - TÜRKİYE’DE YERLEŞİK FİRMALARIN İTHALAT-İHRACAT REJİMLERİNE GÖRE AÇACAKLARI EMTİA KREDİLERİ
 - 2.4 - BANKALARCA ALTIN KREDİSİ AÇILMASI
 - 2.5 - TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERCE YURT DIŞINDA PAY SAHİBİ OLDUĞU ORTAKLIKLARA, YURT DIŞINDAKİ ANA ŞİRKETE VE GRUP ŞİRKETLERİNE DÖVİZ VEYA TÜRK LİRASI KREDİ AÇILMASI
 - 3 - PREFİNANSMAN KREDİLERİ
 - 3.1 - PREFİNANSMAN KREDİSİNİN TEMİNİ
 - 3.2 - PREFİNANSMAN KREDİSİNİN KULLANIMI
 - 3.3 - VADE
 - 3.4.1 - DEVİR
 - 3.4.2 - AKTARIM
 - 3.5 - PREFİNANSMAN KREDİLERİNİN ÖDENMESİ (Kapatılması)
 - 3.5.1 - PREFİNANSMANIN MAHSUP SURETİYLE ÖDENMESİ
 - 3.5.2 - PREFİNANSMAN KREDİSİNİN İHRACAT, BELGE KAPSAMINDAKİ İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER İLE DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLERE İLİŞKİN BEDELLERLE TASFİYESİ
 - 4 - DÖVİZ VE PREFİNANSMAN KREDİLERİNİN ORTAK HÜKÜMLERİ
 - 5 - GAYRİNAKDİ KREDİLER, GARANTİ VE KEFALETLER
 - 5.1 - TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERİN YURT DIŞINDAN GAYRİNAKDİ KREDİ, GARANTİ VE KEFALET SAĞLAMALARI
 - 5.2 - TÜRKİYE’DEKİ BANKALARIN TEMİNAT MEKTUBU DÜZENLEMELERİ, GARANTİ VE KEFALET VERMELERİ
 - 5.3 - BANKALAR DIŞINDAKİ TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERCE VERİLEN TEMİNAT MEKTUBU, GARANTİ VE KEFALETLER
 - 5.4 - GEMİ İPOTEĞİ
- BÖLÜM– IV : TÜRK LİRASI, DÖVİZ TEVDİAT VE ALTIN DEPO HESAPLARI**
- 1 - TÜRK LİRASI HESAPLAR
 - 2 - DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI
 - 2.1 - 10 YILLIK ZAMAN AŞIMI SÜRELERİNİ DOLDURAN DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI
 - 3 - ALTIN DEPO HESAPLARI
- BÖLÜM – V : BLOKAJ VE DEBLOKAJ**
- EK:1**

BÖLÜM:I

SERMAYE İTHAL VE İHRACI

1.SERMAYE İTHALİ

1.1.TÜRKİYE'YE GELECEK YABANCI SERMAYE

1) Yabancı yatırımcıların Türkiye’de yeni şirket kurmak, şube açmak, mevcut bir şirkete doğrudan veya dolaylı iştirak etmek ve sermaye artışında bulunmak suretiyle yatırım yapmaları 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, uluslararası anlaşmalar ve özel kanun hükümleri tarafından aksi öngörülmedikçe serbesttir.¹ (Petrol Kanunu hükümleri saklıdır.)

2) Yabancı yatırımcı: Türkiye’de doğrudan yabancı yatırım yapan,

-Yabancı ülkelerin vatandaşlığına sahip gerçek kişiler ile yurt dışında ikame eden Türk vatandaşlarını,

-Yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişileri ve uluslararası kuruluşları,

Doğrudan yabancı yatırım: Yabancı yatırımcı tarafından

1) Yurt dışından getirilen;

a) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nca alım satımı yapılan konvertibl para şeklinde nakit sermaye,

b) Şirket menkul kıymetleri (devlet tahvilleri hariç),

c) Makine ve teçhizat,

d) Sınai ve fikri mülkiyet hakları,

2) Yurt içinden sağlanan;

a) Yeniden yatırımda kullanılan kar, hasılat, para alacağı veya mali değeri olan yatırımla ilgili diğer haklar,

b) Doğal kaynakların aranması ve çıkarılmasına ilişkin haklar,

gibi iktisadi kıymetler aracılığıyla;

i. Yeni şirket kurmayı veya şube açmayı,

ii. Menkul kıymet borsaları dışında hisse edinimi veya menkul kıymet borsalarında en az %10 hisse oranı ya da aynı oranda oy hakkı sağlayan edinimler yoluyla mevcut bir şirkete ortak olmayı

ifade eder.

3) Yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlerin Türkiye’de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla irtibat bürosu açmalarına Hazine Müsteşarlığı tarafından izin verilir.

Yabancı şirketlerin para ve sermaye piyasaları, sigortacılık gibi özel mevzuatı bulunan alanlarda faaliyette bulunmak amacıyla irtibat bürosu açma taleplerine ilgili özel mevzuatı çerçevesinde yetkili kılınan kurum ve kuruluşlarca izin verilir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 10 Eylül 2003 tarih ve 55297 sayılı yazısı.

İrtibat bürolarına azami 3 yıllık süre ile faaliyet izni verilir. Geçmiş yıl faaliyetleri dikkate alınarak her defasında azami 3 yıl olmak üzere Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından süre uzatımı yapılabilir.

İrtibat büroları, kapanış ve tasfiye sonucunda oluşan bakiye haricinde, transfer talebinde bulunamazlar.

4) Nakit dışı sermayenin değer tespiti, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde yapılır. Yabancı ülkelerde kurulu bulunan şirketlerin menkul kıymetlerinin yatırım aracı olarak kullanılması halinde menşe ülke mevzuatına göre değer tespitine yetkili makamların veya menşe ülke mahkemelerince tespit edilecek bilirkişilerin ya da uluslararası değerlendirme kuruluşlarının değerlendirmeleri esas alınır.

1.2.YABANCI SERMAYE PAYININ ÖDENMESİ

A) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Düzenlemelere Göre “Sermaye Pay Bedelleri”nin Ödenmesi Esasları:

Bir gerçek veya tüzel kişinin bir şirkete iştiraki; kuruluşta kurucu ortak olarak yer almak, kurulu bulunan bir şirkette sermaye artırımına katılmak veya bir ortağın paylarını devir yoluyla iktisap ederek mümkün olup, sermaye pay bedeline ilişkin ödeme yükümlülüğünün gerçekleştirilmesinde aşağıdaki açıklamalara göre işlem yapılacaktır;

1) Şirkete Kurucu Ortak Olarak İştirak Edilmesinde Pay Bedellerine İlişkin Ödeme Yükümlülüğü:

- a) Gerek anonim şirket ve gerekse limited şirket kuruluşunda, kuruluşun yazılı bir şekilde sözleşme ile yapılması ve kurucu ortakların imzalarının noterce onaylanması,
- b) Anonim şirket kuruluşunda nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin; limited şirket kuruluşunda esas sermaye pay bedellerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, 5411 sayılı Bankacılık Kanununa bağlı bir bankada, kurulmakta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılması;
- c) Taahhüt edilen payların, Kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan ve Kanunda yazılı olandan daha yüksek tutarların ödendiğini gösteren bankadan alınacak bir yazının, mevzuatın öngördüğü diğer belgelerle birlikte ticaret sicili müdürlüğüne ibraz edilerek şirket kuruluşu tescil ettirilmesi,
- d) Şirketin tüzel kişilik kazandığını bildiren ticaret sicili müdürlüğünden alınacak bir yazısının bankaya sunulması üzerine, söz konusu tutarların banka tarafından sadece şirkete ödenmesi;
- e) Kurucu ortakların imzalarının noterce onaylandığı tarihten itibaren, üç ay içinde kuruluşa ilişkin tescil işleminin yapılmaması durumunda ise bu hususu doğrulayan ticaret sicili müdürlüğünden alınacak bir yazının bankaya sunulması üzerine, söz konusu bedellerin banka tarafından sahiplerine geri verilmesi gerekmektedir.

Yabancı ortağa geri verilecek olan bloke hesaptaki tutarlar kredi olarak değerlendirilmez.

Diğer taraftan, nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce şirketin banka hesabına yatırılması gerekmeyle birlikte, geri kalan kısmın şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesi gerekmektedir. Bu geri kalan tutarın ödenmesi, yukarıda belirtilen yüzde yirmi beşlik kısım için öngörülen işlem sürecine tabi değildir. Geri kalan tutar bankaya yatırıldığı andan itibaren şirket tarafından serbestçe kullanılabilir.¹

¹ T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 10.04.2014 tarih ve 2162 sayılı yazısı.

2) Sermaye Artırımında Pay Bedellerine İlişkin Ödeme Yükümlülüğü:

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 459 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre yabancı ortaklı şirketin sermaye artırımı bedellerinin ödenmesinde de, yukarıda ikinci fıkrada belirtilen kuruluşa ilişkin hükümler doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

Sermaye artırımlarında, mevcut ortaklarca yeni pay alma haklarını (rüçhan hakkı) kullanmak suretiyle katılım sağlanabileceği gibi mevcut ortaklar dışındaki gerçek veya tüzel kişilerce de sermaye artırımına katılım sağlanarak şirkete iştirak edilmesi mümkün bulunmaktadır.

- a) Sermaye artırımına katılım sağlayan gerek mevcut ortaklar gerekse mevcut ortaklar dışındaki gerçek veya tüzel kişilerce anonim şirketlerde nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin, limited şirketlerde, esas sermaye pay bedellerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce şirket adına açılmış olan banka hesabına, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılması,
- b) Söz konusu tutarların ödendiğini gösteren bankadan alınacak bir yazının, mevzuatın öngördüğü diğer belgelerle birlikte ticaret sicili müdürlüğüne ibraz edilerek sermaye artırımının tescil ettirilmesi,
- c) Sermaye artırımının tescil edildiğini bildiren ticaret sicili müdürlüğünden alınacak bir yazısının bankaya sunulması üzerine, söz konusu tutarların banka tarafından sadece şirkete ödenmesi,
- d) Genel kurulun sermaye artırımını karardan veya kayıtlı sermaye sistemini benimseyen şirketlerde yönetim kurulunun sermaye artırımını karardan itibaren üç ay içinde sermaye artırımına ilişkin tescil işleminin yapılmaması durumunda ise bu hususu doğrulayan ticaret sicili müdürlüğünden alınacak bir yazısının bankaya sunulması üzerine, söz konusu bedellerin banka tarafından sahiplerine geri verilmesi

gerekmektedir. Yabancı ortağa geri verilecek olan bloke hesaptaki tutarlar kredi olarak değerlendirilmez.

Diğer taraftan, sermaye artırımlarında da nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce şirketin banka hesabına yatırılması, geri kalan kısmın, şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesi gerekmektedir. Bu geri kalan tutarın ödenmesi, yukarıda belirtilen yüzde yirmi beşlik kısım için öngörülen işlem sürecine tabi değildir. Geri kalan tutar bankaya yatırıldığı andan itibaren şirket tarafından serbestçe kullanılabilir.

Yabancı ortaklardan ileride gerçekleştirilecek sermaye artışı için şirket hesabına yatırılan tutarların sermayeye ilave edilebilmesi, ancak sermaye artışı payı için yukarıda açıklanan işlem süreci çerçevesinde sermaye artışı gerçekleştirilmesi suretiyle mümkündür. Aksi halde bu tutar, yabancı ortak yönünden alacağın sermayeye ilavesi, şirket yönünden ise yurt dışındaki ortaktan alınan dış kredi olarak nitelendirilecektir. Bu durumda söz konusu tutarın, yurt dışına iadesinin istenmesi durumunda, bu tutarın geri ödemesi kredi olarak yapılacak ve kredi geri ödenmesine ilişkin esas ve usullere tabi tutulacaktır.

Bir şirketin yabancı ortağından aldığı kredinin yurt dışına geri ödenmeyip, yabancı sermaye pay bedeli olarak sermayeye dâhil edilmesi mümkün olup, yukarıda açıklanan esaslara tabidir. Ayrıca, bahse konu kredinin sermayeye eklenmesine ilişkin süreçler tamamlandığında yurt dışı kredisinin alışı yapan banka tarafından kredinin geri ödenmediği ve sermayeye eklendiği bilgisinin İstatistik Genel Müdürlüğü, Ödemeler Dengesi Müdürlüğüne yazılı olarak bildirilmesi gerekmektedir.¹

¹ Hazine Müsteşarlığının 7.4.2005 tarih ve 20284 sayılı yazısı.

3) Bir Ortağın Payının Devralınması Yoluyla Şirkete İştirak Edilmesinde Ödeme Yükümlülüğü:

Bir şirket ortağına ait payların tamamının veya bir kısmının, pay sahibinden devralınması yoluyla şirketlere iştirak edilmesi mümkün bulunmakta olup bu iştirak şekli, kuruluş ve sermaye artırımı yoluyla iştiraktan farklılık arz etmektedir.

Dolayısıyla, devir işlemine konu olan bedelin ödenmesi, kuruluş ve sermaye artırımındaki pay bedellerinin ödenmesi için öngörülen işlem sürecine tabi bulunmamaktadır. Pay devri, payı devreden pay sahibi ile devralan kişinin iradesine bağlı olarak gerçekleştiğinden, pay devrine konu bedellerin şirket tüzel kişiliğinin banka hesaplarına yatırılması söz konusu değildir.

Ancak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 501 inci maddesinde, bedeli tamamen ödenmemiş bulunan nama yazılı bir payı iktisap eden kimsenin, pay defterine kaydedilmekle şirkete karşı geri kalan pay bedelini ödemekle yükümü olduğu, şirketin kurulması veya esas sermayenin artırılması sırasında iştirak taahhüdünde bulunan kimsenin, payını başkasına devrettiği takdirde, bedelin henüz ödenmemiş olan kısmının kendisinden istenemeyeceği düzenlenmiştir.

Bu itibarla, pay devrine konu olan bedelin, şirket tüzel kişiliğinin hesaplarından bağımsız olarak devralan tarafın doğrudan devredene ödenmesi gerekmele birlikte, devralınan paylara ilişkin olarak şirketin kuruluşu veya sermaye artırımı sırasında taahhüt edilen bedellerin şirkete ödenmemiş olması halinde, söz konusu yükümlülük payı devralan kişiye ait bulunmaktadır.

Dolayısıyla, şirket kuruluşu ve sermaye artırımında nakden taahhüt edilen ve tescili izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesi gereken paylara ilişkin bedellerin, payı devralan yeni ortak tarafından şirkete ödenmesi gerekmektedir. Bu tutarlar şirketin banka hesabına yatırıldığı andan itibaren şirket tarafından serbestçe kullanılabilir.

Hisse devri amacıyla hisse devri yapacak olan ortağa yurt dışından gönderilen tutarın hisse devrinin gerçekleşmemesi nedeniyle yurt dışındaki yabancıya iade edilmesinin gerekmesi durumunda, söz konusu tutarın şirket ortağının serbest tasarrufunda bulunan kısmı kredi olarak değerlendirilir.

B) Yabancı Sermaye Payının Yurda Getirilmesi:

Yurt dışında yerleşik yabancı ortak tarafından sermaye pay bedeli olarak yurda getirilen nakdi sermayenin (Türk liralari¹ veya dövizler) 5411 Sayılı Bankalar Kanununa göre faaliyette bulunan bir bankaya yatırılması gerekmekte olup, gelen dövizin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın I-M sayılı Genelgesinde belirtilen, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nca alım ve satım konusu yapılan döviz cinsinden olması gerekmektedir.

Havale veya efektif olarak getirilen sermaye pay bedelinin yurt dışındaki yabancı ortaktan geldiğinin bankalarca tespit edilmesi gerekmektedir.²

Serbest bölgelerden Türkiye'ye gönderilen sermaye pay bedellerinin (Türk lirası veya dövizlerin) yabancı sermaye kabul edilebilmesi için, bu bedellerin serbest bölgeye girişinin mutlaka yurt dışı kaynaklı olması gerekmektedir.³

Yurda efektif olarak getirilen Türk lirası veya döviz cinsinden yabancı sermaye pay bedellerinin tespitinin yapılması için, yurda girişte gümrüklere beyan edilmesi ve bu tutarlar için herhangi bir limit ya da ülke ayırımı yapılmaksızın, gümrük idareleri tarafından nakit beyan formu düzenlenmesi gereklidir.

Yabancı sermaye pay bedeli olarak getirilen efektiflerin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 344 üncü maddesi çerçevesinde bir bankaya yatırılabilmesi ve ilgili banka tarafından söz konusu nakdin yabancı sermaye bedeli olarak alışının yapılabilmesi için;

a) Nakit beyan formunun "Geliş Sebebi" bölümünde, getirilme amacının "yabancı sermaye payı" olduğunun açıkça belirtilmiş olması,

¹ Hazine Müsteşarlığının 5 Ağustos 2004 tarih ve 49592 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 10 Eylül 2003 tarih ve 55297 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 8.10.1999 tarih ve 73219 sayılı yazısı.

- b) Nakit beyan formunu ibraz eden şahsın kimlik tespitinin yapılması,
c) Yabancı sermaye payını nakit getiren kişinin yazılı beyanının aranılması
gerekmektedir.

Yabancı sermaye pay bedeli olarak gelen dövizlerin/efektiflerin alışının yapılarak, döviz alım belgesine bağlanması yoluyla Türk lirası mevduat hesabına veya döviz tevdiat hesabına alınarak karşılığında makbuz düzenlenmesinin gerektiği durumlarda, Döviz Alım Belgesinde veya makbuz üzerinde;

- yabancı sermayeli kuruluşun adı,
 - yabancı ortağın adı,
 - dövizin veya Türk lirasının gönderildiği ülke,
 - dövizin veya Türk lirasının geliş şekli (havale veya efektif),
 - döviz cinsi, tutarı/Türk lirası tutarı,
 - ABD doları karşılığı (aracı banka çapraz kuru),
 - işleme aracılık eden bankanın cari döviz alış kurundan Türk lirası karşılığı,
 - yabancı sermaye payının ne için geldiği (sermaye artışı, iştirakle ilgili transfer, vb.),
 - yabancı sermaye payının geldiği sanayi veya hizmet dalı,
- bilgilerinin yer alması gerekmektedir.¹

Söz konusu sermaye bedelleri döviz veya Türk lirası olarak kullanılabilir.²

Döviz tevdiat hesabında tutulan paralardan lehte ve aleyhte doğacak kur farkları şirkete veya hisse devri durumunda hisselerini devredene aittir.

1.3. YABANCI SERMAYE İLE İLGİLİ TRANSFERLER

1) Yurt dışında yerleşik kişi ve kuruluşların Türkiye'deki sermaye paylarının kısmen veya tamamen satış ve/veya tasfiye bedellerinin transferi, ilgililerce vergi ve benzeri yükümlülüklerinin yerine getirildiğinin tevsiki kaydıyla bankalar tarafından yapılabilecektir.

a) Yabancı sermayeli kuruluşların Türkiye'deki faaliyetlerinden elde etmiş oldukları kârlar ile ortaklıkların kâr paylarının ilgililerin talebi üzerine, bankalar tarafından Görünmeyen İşlemlere İlişkin 13 Ocak 2000 tarih ve YB-4 Sayılı Genelgemizin F-1 fıkrasında belirtilen esaslara göre transferi yapılacaktır.

b) Lisans, know-how ve benzeri maddi haklara, lisansa bağlı teknik yardım anlaşmaları ile yönetim ve franchise anlaşmalarına ilişkin ödemeler ile yurt dışındaki kredi kartı kuruluşlarına sözleşme kapsamında yapılacak ödemeler Görünmeyen İşlemlere ilişkin anılan Genelgemizin A-5/b ve A-5/c fıkraları esaslarına göre transfer edilecektir.

c) İrtibat büroları, tüm masrafları yurt dışından getirilecek dövizlerle karşılanacağından ve ticari faaliyet yapamayacaklarından kapanış ve tasfiye dışında kâr ve benzeri transfer talebinde bulunamazlar.

2) 6326 sayılı Petrol Kanunu kapsamında bulunan yabancı petrol şirketlerinin transfer taleplerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı izni aranacak olup, kâr transferinin uygun görülmesi koşuluyla, bankalar tarafından transfer işlemi yapılacaktır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 15.12.1999 tarih ve 92146 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 6.8.1996-33245, 12.7.1999-49956, 26.10.1999-78039 tarih ve sayılı yazıları.

2. TÜRKİYE'DEN GİDECEK YERLİ SERMAYE

Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışında veya Türkiye'deki serbest bölgelerde yatırım yapmak veya ticari faaliyette bulunmak üzere şirket kurmaları, ortaklığa katılmaları ve şube açmaları için yerli nakdi sermayeyi bankalar aracılığı ile aynı sermayeyi ise gümrük mevzuatı çerçevesinde ihraç etmeleri serbesttir.

Yurt dışına sermaye transferi yapan bankaların genel müdürlükleri tarafından bu transferlere ilişkin bilgiler Genelgemiz eki Ek: 1'de yer alan "Türkiye'den Sermaye İhracı Formu" doldurulmak suretiyle her bir işlem tarihinden itibaren 30 gün içinde Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'ne gönderilecektir. Ayrıca İstatistik Genel Müdürlüğümüz Ödemeler Dengesi Müdürlüğünün konuya ilişkin talimatlarına göre bu Müdürlüğümüze de bildirim yapılacaktır. Serbest bölgeye yapılan yerli sermaye ihracının bankalarca Hazine Müsteşarlığına bildirilmesine gerek bulunmamaktadır.¹

Türkiye'den sermaye ihracı bildirimleri yurt dışında yerleşik bir şube ve/veya şirkete sermaye taahhüdü bulunan gerçek ve tüzel kişilerce, bu taahhütleri kapsamında yapılan sermaye ihraçlarına ilişkin olduğundan, sermaye ihracı bildirimlerinde bu kişiler yerine adına hareket eden kişilere ilişkin bilgilerin yer alması, yalnızca yurt dışındaki şirketle ilgili işleri de kapsayacak şekilde hukuki bir vekalet ilişkisinin varlığı halinde mümkün bulunmaktadır. Sermaye ihracının başkası adına yapıldığı durumda, vekilden yurt dışındaki şirketle ilgili işleri de kapsayan vekalet sözleşmesinin ibrazı istenilerek hem vekil hem de adına işlem yapılan kişiye ilişkin bilgilerin verilmesi sağlanacaktır. Bu tür bir vekalet ilişkisinin bulunmadığı durumlarda ise, bildirimleri yapılan sermaye ihraçlarının, yalnızca sermaye taahhüdünü yerine getiren kişilere ilişkin bilgileri içermesi gerekmektedir.²

Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında irtibat bürosu, temsilcilik ve benzerlerini kurmaları serbesttir. Bu kişilerin, yurt dışındaki giderleri (kuruluş, personel, büro, vb.) için Görünmeyen İşlemlere ilişkin anılan Genelgemizin B-1/d fıkrasına göre bankalarca döviz transfer edilebilecektir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 2 Ekim 2006 tarih ve 51461 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 12 Nisan 2005 tarih ve 21342 sayılı yazısı.

BÖLÜM: II

MENKUL KIYMETLER VE GAYRİMENKUL KIYMETLER

1. MENKUL KIYMETLER

Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye giriş ve çıkışı serbesttir.

Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışındaki mali piyasalarda işlem gören her türlü menkul kıymetleri bankalar ve sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili bulunan aracı kurumlar vasıtasıyla satın almaları, satmaları ve bu kıymetlerin alış bedellerini bankalar aracılığı ile yurt dışına transfer ettirmeleri serbesttir.

Ayrıca kamu kurum ve kuruluşları hariç olmak üzere, Türkiye'de yerleşik tüzel kişilerce ihraç veya halka arz olunacak sermaye piyasası araçlarının, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde Sermaye Piyasası Kuruluna kaydettirilmesi koşuluyla yurt dışında satışı serbesttir.¹

Kamu kurum ve kuruluşları (kamu bankaları hariç) ile belediyelerin, uluslararası sermaye piyasalarında tahvil ve diğer borçlanma aracı ihraç etmesi Hazine Müsteşarlığı'nın ön iznine bağlıdır.

Dışarıda yerleşik kişilerin (yurt dışındaki yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları dahil) her türlü menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarını Sermaye Piyasası Mevzuatına göre yetkili bulunan bankalar ve aracı kurumlar vasıtasıyla satın almaları, satmaları, bu kıymetler ve araçlara ait gelirler ile bunların satış bedellerini (vergi ve benzeri yükümlülüklerin indirilmesi suretiyle) bankalar aracılığı ile yurt dışına transfer ettirmeleri serbesttir.

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de satın aldıkları menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının gelirleri (temettü, kâr payı ve faiz) Görünmeyen İşlemlere İlişkin 13 Ocak 2000 tarih ve 2000/YB-4 Sayılı Genelgemizin F-2 ve F-3 fıkralarına göre bankalar tarafından yurt dışına transfer edilebilecektir.

Ayrıca dışarıda yerleşik kişiler Sermaye Piyasası Mevzuatı hükümleri çerçevesinde Türkiye'de menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarını ihraç edebilirler ve halka arz ve satışını yapabilirler.

Dışarıda yerleşik kişilerin, bu şekildeki iştiraklerine ilişkin temettü ve kâr payı gelirleri Görünmeyen İşlemlere İlişkin anılan Genelgemizin F-1 fıkrası esaslarına göre bankalar tarafından yurt dışına transfer edilebilecektir.

¹ 2003/5727 sayılı Karar.

Bu işlemlere ilişkin bilgiler, bankaların genel müdürlükleri kanalıyla İstatistik Genel Müdürlüğümüz Ödemeler Dengesi Müdürlüğünün konuya ilişkin talimatları çerçevesinde, bu Müdürlüğümüze gönderilecektir.

2. GAYRİMENKUL KIYMETLER

Dışarıda yerleşik kişilerin, Türkiye’de satın aldıkları veya sahip oldukları gayrimenkul ve gayrimenkule bağlı ayni hakların gelirleri ve satış bedellerinin vergi ve benzeri yükümlülükler düşüldükten sonra kalan net tutarı, bankalar tarafından yurt dışına transfer edilebilecektir.

Söz konusu gayrimenkul ve gayrimenkule bağlı ayni hakların gelirleri (kira ve benzeri), Görünmeyen İşlemlere İlişkin anılan Genelgemizin F-4/a fıkrasına göre transfer edilecektir.

BÖLÜM: III

KREDİLER

1. YURT DIŞINDAN KREDİ ALINMASI

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 17/a maddesi hükmü çerçevesinde, Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışından aşağıda belirtilen şekillerde nakdi kredi temin etmeleri, bu kredileri bankalar aracılığıyla (bu kurumlarca garanti verilerek ya da verilmeksizin) kullanmaları kaydıyla serbesttir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelerin yurt dışından her türlü nakdi kredi sağlaması Hazine Müsteşarlığı'nın iznine bağlıdır. Adı geçen kuruluşlar tarafından izin alınmadan sağlanan kredilere ait anapara, faiz ve diğer masrafların transferi yapılamaz.¹

1.1. GENEL ESASLAR

1.1.1. KREDİNİN KULLANILMASI

Söz konusu kredilerin gerek doğrudan alınmış olsun gerekse bankalar aracılığı ile temin edilmiş olsun mutlaka Türkiye'deki bankalar aracılığı ile yurda getirilerek kullanılması gerekmektedir.

Ancak,

1- yurt dışındaki işleriyle ilgili olarak yurt dışından kredi sağlayan Türkiye'de yerleşik kişilerin bu kredileri doğrudan yurt dışında kullanmalarında,

2- Ek 2'deki "İHRACAT KREDİ VE İHRACAT KREDİSİ GARANTİ KURULUŞLARININ LİSTESİ"nde kayıtlı ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında yurt dışından kredi sağlayanların bu krediyi doğrudan yurt dışındaki ihracatçı firmaya ödemeleri durumunda,²

3- ihracat kredi veya garanti kuruluşu olmamakla birlikte, nakit kredi yerine malın peşin alımı ve vadeli finansman desteği sağlayan yurt dışındaki kalkınma bankalarından sadece mal ithaline yönelik sağlanan kredilerin doğrudan yurt dışındaki ihracatçıya ödenmesi durumunda,

4- Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışından gemi satın alınması amacıyla yapılacak ithalat kapsamında sağlanan kredilerde

bu şart aranmaz.

Ayrıca bankalar, ithalatın finansmanı amacıyla doğrudan yurt dışındaki ihracatçıya ödenmek suretiyle kullanılacak döviz kredilerini ihracat kredi kurumları veya ihracat kredisi garanti kuruluşları dışındaki diğer finans kuruluşlarından da temin edebilirler.³

Ancak, Türkiye'de yerleşik bankaların garantisi kapsamında ithalatçı firmaların borçlu sıfatıyla sağladıkları ve mal bedelinin ödenmesi için kullanılan nakit kredi (post finansman) tutarının, muhabir banka tarafından Türkiye'ye gönderilmeksizin doğrudan yurt dışındaki satıcıya ödenmesi mümkün bulunmadığından, Türkiye'ye getirilerek bankalar aracılığıyla kullanılması gerekmektedir.⁴

Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışından sağlanan döviz kredisinin kreditor tarafından borçlu firma adına kredi açıklaması ile Türkiye'deki kredi kullanımına aracılık eden bankaya doğrudan gönderilmesi esas olmakla birlikte, kreditor banka nezdinde, kredi verdiği kişi (borçlu) adına bir hesap açılması ve kredinin açılan bu hesaba ödenmesi, daha sonrada bu hesaptan Türkiye'deki bankaya gönderilmesi durumunda, bu krediler, kreditor den alınacak, kredinin kredi lehdarı adına açılan hesaba aktarıldığına ilişkin yazıya istinaden, doğrudan Türkiye'deki bankalar aracılığı ile kullanılan krediler şeklinde değerlendirilecektir.⁵

Bankalar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri hariç olmak üzere⁶, yurt dışındaki banka ya da finans kuruluşu veya yurt dışındaki firma/şahıs ile Türkiye'de yerleşik şirket-borçlu arasında yapılan bir sözleşmeyle tespit edilen kredi limiti dâhilinde, borçlusuna farklı tarihlerde kredi çekme ve geri ödeme (para çekme ve para yatırma) olanağı sağlayan, belirli bir vadesi bulunmayan ve genellikle değişken faizli olan borçlu cari hesap şeklinde (yenilenebilir/rotatif) yurt dışından kredi kullanılması mümkün bulunmamaktadır.⁷

Ayrıca, yurt dışından sağlanan kredinin sözleşmede belirtilen tutarı aşmamak kaydıyla ve sözleşmede belirlenen süre içerisinde dilimler halinde kullanılması ve kredi ana para ve faiz ödemelerinin yine sözleşmede belirtilen vadelerde yapılması mümkün olup, bu kredinin geri ödenen tutarlarda yeniden kullanılabilir şekle dönüştürülemeyeceği tabiidir.

¹ Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Hazine Garantisi Olmaksızın Temin Edilen Kredilere İzin Verilmesi ve İzlenmesi Esas ve Usullerine İlişkin Yönetmelik (R.G.12.04.2002-24724).

² Hazine Müsteşarlığının 15 Aralık 2004 tarih ve 76898 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 14 Temmuz 1997-32733, 01 Ağustos 1997-36161 tarih ve sayılı yazıları.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 26 Temmuz 2007 tarih ve 34431 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığının 13 Haziran 2008 tarih ve 26881 sayılı yazısı.

⁶ Hazine Müsteşarlığının 7 Kasım 2014 tarih ve 33111 sayılı yazısı.

⁷ Hazine Müsteşarlığının 06 Mayıs 2014 tarih ve 14510 sayılı yazısı.

Türkiye Cumhuriyeti adına Hazine Müsteşarlığınca borçlu veya garantör sıfatıyla yurt dışından sağlanan kredilerin yurt içi veya yurt dışında kullanımına ilişkin esas ve usuller Müsteşarlıkça belirlenir.

Buna göre, Türkiye Cumhuriyeti adına Hazine Müsteşarlığınca “borçlu” veya “garantör” sıfatıyla yurt dışından sağlanan krediler, 32 Sayılı Karar ve buna ilişkin mevzuatta öngörülen esaslardan farklı olarak aşağıdaki şekilde kullanılabilir:¹

1) Hazine Müsteşarlığının “borçlu” veya “garantör” sıfatıyla yurt dışından sağladığı krediler, Türkiye’de yerleşik bankaların (katılım bankaları dahil) yanı sıra yurt dışında yerleşik banka ve finans kurumları aracılığıyla kullanılabilir.

2) Dış kredinin “borçlu”nun hesabına transfer edilmek suretiyle kullanımını öngören uygulamadan Hazine Müsteşarlığının “borçlu” veya “garantör” sıfatıyla yurt dışından sağladığı krediler istisna tutulacak olup, söz konusu dış kredi kullanımları için belli bir kişi (kurum veya kuruluş) adına hesap açılmasına dair herhangi bir kısıtlama olmayacaktır.

3) Kamu kuruluşları için döviz alım-satımından kaynaklanan kur riskine mahal vermemek amacıyla Hazine Müsteşarlığının “borçlu” veya “garantör” sıfatıyla yurt dışından sağladığı krediler için döviz tevdiat hesabı açılabilir olup, söz konusu krediler herhangi bir para birimi üzerinden açılacak hesap vasıtasıyla kullanılabilir.

1.1.1.A. KREDİTÖRÜN DEĞİŞMESİ

Yurt dışından bir kredi sözleşmesi çerçevesinde temin edilen herhangi bir krediye ilişkin sözleşmenin; kredinin vadesi, faiz oranları ve benzeri koşullarda herhangi bir değişiklik olmaksızın yalnızca kreditorün yurt dışında yerleşik bir başka kreditorle değiştirilmesine yönelik tadil edilmesi mümkündür.²

Ancak yurt dışından temin edilen bir krediye ilişkin alacağın, Türkiye’de yerleşik bir bankaya temlik edilmesi halinde, kredi tutarının dış borç yükümlülüğü olarak izlemekten çıkartılması, kredinin niteliği ve borçlunun, bu genalgemizin 2.1. maddesinde belirtilen hükümler çerçevesinde döviz kredisi açılabilir bir firma olup olmaması durumuna göre, temlik edilen alacağın Türkiye’de yerleşik bankalarca açılan bir döviz veya Türk Lirası (döviz endeksli Türk Lirası) kredi olarak değerlendirilmesi ve izlenmesi gerekmektedir.³

Türkiye’deki bankalarca yurt içinde yerleşik kişilere kullanılan kredilerin yurt dışındaki bankaya alacağın temlik suretiyle devredilmesi halinde ise, kredinin yurt dışından sağlanan kredi olarak değerlendirilmesi ve alacağı temlik alan yurt dışındaki bankanın yurt içindeki bankaya ödeme yaptığı, diğer bir ifade ile yurt içindeki bankanın muhabir hesaplarının alacaklandırıldığı tarihin, dış kredi kullanım tarihi olarak dikkate alınması gerekmektedir.⁴

¹ Hazine Müsteşarlığının 27 Şubat 2006 tarih ve 9441 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 29 Mayıs 2002 tarih ve 34887 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 22 Ocak 2003 tarih ve 4675 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 6 Haziran 2007 tarih ve 25923 sayılı yazısı.

1.1.2. İHRACAT KREDİ KURUMLARI VEYA İHRACAT KREDİSİ GARANTİ KURULUŞLARINDAN SAĞLANAN KREDİLER

Yurt dışındaki ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında sağlanan kredilerin,

a) Türkiye'deki ithalatçının bizzat borçlu sıfatı ile yurt dışındaki kredi kurumu ile imzaladığı kredi sözleşmesine istinaden alınan krediye Türkiye'deki bankanın sadece ithalatçı lehine garanti vererek aracılık etmesi halinde, bu kredinin Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından yurt dışından sağlanan nakdi kredi,

b) Türkiye'deki bankanın borçlu sıfatıyla kredi sözleşmesini imzalaması halinde, banka tarafından yurt dışından sağlanan nakdi kredi ve Türkiye'deki ithalatçıya açılan Türk lirası nakdi kredi; ancak Türkiye'deki ithalatçının Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17/b maddesinde yer alan Türkiye'deki bankalarca döviz kredisi açılacak kişiler arasında yer alması halinde ise Türkiye'deki ithalatçıya açılan döviz kredisi,

olarak değerlendirilmesi ve banka kayıtlarında Tek Düzen Hesap Planında belirtilen şekilde gösterilmesi gerekmektedir.

Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı'na bağlı "Commodity Credit Corporation-Ticari Kredi Şirketi (CCC)" tarafından Türkiye'deki ithalatçılara kullandırılan kredilerde, gerçekte garantör oldukları halde kredi sözleşmesinde Türkiye'deki bankaların borçlu olarak yer alması ve bu bankalar tarafından Türkiye'deki ithalatçıya açılan nakdi kredinin döviz olarak kullanılması nedeniyle, bu kredilerin de bankalar tarafından yabancı para (döviz kredisi olarak) kredi hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.¹

1.1.3. HAZİNE MÜSTEŞARLIĞINA BİLDİRİM YAPILACAK KREDİLER

Devlet Bakanlığı'nın 13 Eylül 2001 tarih ve 24522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2001-32/26 Sayılı Tebliği gereğince, Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sair yerel yönetim kuruluşlarının, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı kurumlarının, sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait kuruluşların, vakıf üniversitelerinin, fonların, özel ve özerk bütçeli kamu kuruluşları ile idari özerkliğe sahip kamu kuruluşu niteliğindeki kurumların, yatırım ve kalkınma bankalarının (Hazine garantisi altında), yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen projeler tahtında ödeme yükümlülükleri garanti edilen kuruluşların yurt dışından sağladığı ithalat vadedi ödeme şekilleri dışındaki bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilere ilişkin anlaşmalar ile bu Tebliğ eki Ek: 1'de yer alan Kredi Bilgi Formu ve Ek: 2'de yer alan Kredi İzleme Formu'nun, dış finansman numarası (DFN) alınmasını teminen kredi borçlusu tarafından anlaşma tarihinden itibaren 30 gün içinde Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi zorunludur.

Yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlarla ilgili bu kredilere ait kullanımlar, ana para geri ödemeleri, faiz ve diğer ödemelere ait bilgiler ise, Devlet Bakanlığı'nın sözü edilen 2001-32/26 Sayılı Tebliği eki Ek: 2 Kredi İzleme Formu ile işlem tarihinden itibaren 10 gün içinde bankalar ile kredi borçlusu tarafından Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek, bu bildirimlerde ilgili kredinin dış finansman numarası (DFN) mutlaka belirtilecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Hazine tarafından borçlu sıfatı ile, yabancı ülkeler, ülkeler tarafından oluşturulan birlikler, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, uluslararası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar, tedarikçi veya alıcı kredisi sağlayan kuruluşlar ve firmalarla yapılan anlaşmalara göre sağlanarak, genel ve katma bütçeli kuruluşlara tahsis edilen, genel ve katma bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlara ise devir ve ikraz anlaşmaları aracılığıyla kullandırılan dış finansman imkanları ile yukarıda sözü edilen kredilerden yapılan kullanımların takibine ilişkin esas ve usuller Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 12 Nisan 2002 tarih ve 23514 sayılı yazısı.

1.1.4. BANKAMIZA BİLDİRİM YAPILACAK KREDİLER

Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından yurt dışındaki işleriyle ilgili olarak yurt dışından sağlanan krediler dışında, Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından yurt dışından sağlanan bir yıldan (365 gün dahil) kısa ve uzun vadeli nakit krediler ile ithalatın finansmanında kullanılan ödeme şekillerine göre oluşan aynı kredilerden; mal mukabili ve kabul kredili mal mukabili olanlar haricindeki bir yıldan (365 günden) uzun vadeli aynı kredilere (kabul kredili akreditif, kabul kredili vesaik ve vadeli akreditif) ve Kıymetli Madenler Borsası üyesi bankalarca, kendileri veya müşterileri nam ve hesabına yurt dışından temin edilen altın, gümüş veya platin kredilerine¹ ilişkin kullanım ve geri ödeme bilgileri, kredi bazında, işleme aracılık eden banka tarafından İstatistik Genel Müdürlüğümüz Ödemeler Dengesi Müdürlüğünün konuya ilişkin talimatları çerçevesinde bu Müdürlüğümüze bildirilecektir.

1.1.5. YURT DIŞINDAN BORÇLANMA OLARAK KABUL EDİLEN VE EDİLMİYEN KREDİLER

1.1.5.1. Türkiye'deki bankaların Bankalar Kanunu hükümleri çerçevesinde serbest bölgelerde faaliyet gösteren şubelerinin Türkiye'de yerleşik kişilere kullandırdıkları krediler, gerek bankacılık mevzuatı gerekse Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatı uygulaması bakımından yurt içinden sağlanan kredi olarak kabul edilecektir.²

Serbest bölgelerdeki banka şubelerinin, serbest bölgede faaliyet gösteren kullanıcıların kredi taleplerini, yalnızca serbest bölge faaliyetleriyle ilgili olduğunun tespiti halinde karşılamaları gerekmekte olup aksi takdirde Türkiye'ye aktarılmak üzere temin edilen krediler, gerek bankacılık mevzuatı gerekse Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatı uygulaması bakımından yurt içinden sağlanan kredi olarak kabul edilecek ve bu krediler Kambiyo Mevzuatına ilişkin düzenleme ve yükümlülükler ile kredilere ilişkin diğer düzenleme ve yükümlülüklerle tabi olacaktır.³

Kredi kullanımlarının serbest bölge faaliyetleri ile ilgili olduğunun tespitini teminen, banka şubeleri serbest bölgelerdeki kullanıcı firmadan “Şubeniz ile imzalanan Genel Kredi sözleşmesi hükümleri dairesinde, tarafınızca tesis edilen kredilerin kuruluşumuzun serbest bölge faaliyetleri ile ilgili olduğunu, bu beyanın aksinin tespiti halinde, doğacak her türlü mali, hukuki ve cezai sorumluluğun şirketimize ait olduğunu beyan, kabul ve taahhüt ederiz.” şeklinde taahhütname olarak krediyi doğrudan kullanıcıya ödeyecektir.⁴

1.1.5.2. Türkiye'de yerleşik kişilerin Türkiye'deki bankaların yurt dışındaki şubelerinden (Off-Shore şubeler dahil, serbest bölgelerdeki şubeler hariç) temin ettikleri krediler kambiyo mevzuatı bakımından yurt dışından sağlanan kredi olarak kabul edilecektir.

1.1.5.3. Türkiye'deki bankaların da katılımıyla yurt dışında yerleşik yabancı bankalar tarafından oluşturulacak bir konsorsiyumdan Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından sağlanacak sendikasyon kredilerinde, bütün işlemlerin döviz olarak yürütülmesi, Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların sendikasyon içindeki katılım payının yurt içine açılan döviz kredisi olarak muhasebeleştirilmesi, Türkiye'deki kullanıcı yönünden de bu payın yurt içinden alınmış döviz kredisi olarak nitelendirilerek muhasebeleştirilmesi, Türkiye'de yerleşik bankaların katılım payları için dış finansman numarası alınmaması, İstatistik Genel Müdürlüğü Ödemeler Dengesi Müdürlüğümüze dış borç istatistik bildiriminin yapılmaması, bu kredilere ilişkin tüm işlemler yurt dışında yerleşik girişimci banka tarafından yapıldığından, bu kredilerin kullanım ve geri ödemesi yönünden yurt dışından temin edilen kredilere ilişkin esaslara tabi tutulması gerekmektedir.⁵

¹ Hazine Müsteşarlığının 16 Nisan 2004 tarih ve 21596 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 09.02.1996-6556, 08.12.1999-90168 tarih ve sayılı yazıları.

³ Hazine Müsteşarlığının 30 Mart 2004 tarih ve 17283 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 8 Ağustos 2006 tarih ve 42281 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığının 14.09.2001-72702, 12.08.2002-52215 tarih ve sayılı yazıları.

Türkiye’de faaliyette bulunan girişimci bir bankanın ajanlığında (Agent Bank olarak) yurt dışında yerleşik bankaların katılımı ile oluşturulacak ve bu yabancı banka kaynaklarından sağlanacak sendikasyon kredisinin, ajan bankanın sendikasyona katılım sağlamayacak bir banka olması kaydıyla, bu ajan banka tarafından Türkiye’de yerleşik kişilere kullandırılması veya borçlunun aracı bankasına devredilmesi durumunda, sendikasyon kredisinin yurt dışından sağlanan döviz kredisi olma niteliği değişmeyeceğinden, bu kredi yurt dışından sağlanan kredilere ilişkin esaslara tabi tutulacaktır.¹

1.1.5.4. Türkiye’deki bankaların da katılımıyla, yurt dışında yerleşik yabancı bankalar tarafından oluşturulacak bir konsorsiyumdan sağlanan sendikasyon kredileri içerisindeki Türkiye’de yerleşik bankaların katılım payı üzerindeki mali yükümlülükler;

1.1.5.4.1. Damga vergisi ve harç yönünden, Türkiye’deki bankaların katılım payının yurt içinde açılan krediler kapsamında değerlendirilmesi ve kredi içindeki Türk bankalarının katkı payının bu bölümün 1.1.7 maddesinde belirtildiği gibi, 5035 sayılı Kanunun 30 ve 31’inci maddelerine göre damga vergisi ve harçtan müstesna tutulması,

1.1.5.4.2. Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu yönünden ise,

a) 9 Ekim 2001 tarihinden önce Türkiye’deki bankaların da katılımıyla yurt dışında yerleşik yabancı bankalarca oluşturulacak girişimden sağlanan sendikasyon kredileri içindeki Türkiye’de yerleşik bankaların katılım paylarının yurt dışından sağlanan döviz kredisi olarak değerlendirilmesi ve kredinin ortalama vadesinin bir yıldan uzun olması halinde Mülga Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu yönünden yurt dışından sağlanan döviz kredilerine ilişkin esas ve usullere göre işlem yapılması;

b) 9 Ekim 2001 tarihi ile 3 Mart 2003 (bu tarih hariç) tarihi arasında Türkiye’de yerleşik bankaların da katılımıyla yurt dışında yerleşik bankalar tarafından oluşturulacak bir konsorsiyumdan sağlanan sendikasyon kredileri içindeki Türk bankalarının katılım paylarının; kredi, bankalarca yurt içinde açılan kredi yöntemlerinden Türk lirası ya da döviz kredisi esaslarından hangisine tabi tutulmuş ise bu esaslara göre işlem yapılması,

c) 3 Mart 2003 (bu tarih dahil) tarihinden itibaren Türkiye’de yerleşik bankaların da katılımıyla yurt dışında yerleşik bankalar tarafından oluşturulacak bir konsorsiyumdan sağlanan sendikasyon kredileri içindeki Türk bankalarının katılım paylarının yurt içine açılan döviz kredisi olarak muhasebeleştirilmesi, Türkiye’deki kullanıcı yönünden de yurt içinden alınmış döviz kredisi olarak muhasebeleştirilmesi, yurt içinde kullanılan döviz kredisine ilişkin esas ve usullerin uygulanması ve Mülga Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu yönünden yurt içi döviz kredisine ilişkin esas ve usullerin uygulanması

gerekmektedir.²

1.1.6. KREDİLERİN GERİ ÖDENMESİ

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladıkları ve Türkiye’deki bir banka ve özel finans kurumu aracılığı ile kullandıkları döviz kredilerinin geri ödemelerinin, Türk lirası karşılıklarının ödenmesi suretiyle banka kaynaklarından yapılması ya da bankaların aracılık etmesi kaydıyla ilgililerin bankalar nezdindeki döviz tevdiat hesabından karşılanmak suretiyle yurt dışına havale edilebilmesi mümkündür.

¹ Hazine Müsteşarlığının 2 Mayıs 2005 tarih ve 25545 sayılı yazısı.

² Maliye Bakanlığının 9 Ocak 2003 tarih ve 1253 sayılı yazısı

Ancak yurt dışından sağlanan kredilerin Türkiye'ye getirilerek kullanılmasını sağlamak amacıyla, bankalarca, yurt dışından sağlanan kredilerin geri ödemesi sırasında, kredinin Türkiye'deki bir banka aracılığı ile kullanılıp kullanılmadığının tespit edilebilmesini teminen firmalardan krediye ilişkin bilgi ve belgeler istenecektir. Kredinin, Türkiye'de yerleşik bir banka aracılığı olmaksızın doğrudan yurt dışında kullanıldığının tespit edilmesi halinde, bu kredileri kullanan firmalar haklarında yasal işlemin yapılmasını teminen, bankaların genel müdürlükleri tarafından Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'ne bildirilecek ve kredi geri ödemesi gerçekleştirilecektir. Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki işleriyle ilgili olarak yurt dışından sağladıkları krediler ile ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında ve İslam Kalkınma Bankasından sağlanarak yurt dışındaki ihracatçı firmaya ödenecek olan krediler bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.¹

Yurt dışından sağlanan kredilerin, kredi lehdarı kişiler tarafından (kurum ve kuruluşlarca) yurt dışında kendi imkanlarıyla (yurt dışındaki varlıkları, yurt dışındaki faaliyetleri sonucunda kazandıkları döviz gelirleri ve yurda getirmek zorunda olmadıkları dövizlerle) ödenmesi de mümkündür. Bu durumda yapılan ödemeye ilişkin bilgi ve belgeler Türkiye'de kredi kullanımına aracılık eden bankaya bildirilecektir.²

Yurt dışından bir yıldan kısa veya uzun vadeli olarak sağlanan ve takibi İstatistik Genel Müdürlüğümüz Ödemeler Dengesi Müdürlüğü tarafından yapılan kredilerin vadelerinde geri ödenmemesi veya yurt dışında ilgililerin kendi imkanları ile ödendiğinin tespiti durumunda, bu duruma ilişkin bilgiler de konuya ilişkin talimatları çerçevesinde adı geçen Müdürlüğümüze bildirilecektir.

Diğer taraftan; bankalarca daha önce Borç Kütüğüne tescili yapılmış olsun veya olmasın tüm kredilerin geri ödemesinin yapılması mümkün olup yurt dışından alınan kredilerin Borç Kütüğüne kaydedtirilmesi amacıyla 1 Ekim 2001 tarihine kadar Hazine Müsteşarlığına başvurması gerekip de söz konusu başvuruyu yapmamış olan firmaların gerekli yasal işlemin yapılabilmesi için bankalarca Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğüne yazılı olarak bildirilmesi gerekmektedir.³

¹ Hazine Müsteşarlığının 19 Mart 2002 tarih ve 17420 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 26 Şubat 2001 tarih ve 16809 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 4 Ocak 2002 tarih ve 651 sayılı yazısı.

1.1.7. YURT DIŞINDAN ALINACAK NAKİT KREDİLERDE DAMGA VERGİSİ VE HARÇ MÜKELLEFİYETİ

2 Ocak 2004 tarih ve 25334 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5035 Sayılı Kanunun 30’uncu maddesi ile 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu’na ekli Ek:2 sayılı Tablonun 23 numaralı fıkrasında yapılan değişiklik ve bu Kanunun 31’inci maddesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun değiştirilen 123’üncü maddesinin son fıkrasına istinaden yurt dışındaki bankalardan, uluslararası kurumlardan ve yurt dışı kredi kuruluşlarından sağlanan kredilerin temini ve geri ödenmesi amacıyla düzenlenecek kağıtlar ile bu kağıtlar üzerine konulacak şerhler ve teminatlar damga vergisi ve harçtan müstesna tutulacaktır.

Bu bağlamda;

Yurt dışı kredi kuruluşları ifadesinden; bu kuruluşların mukimi bulundukları ülkenin mevzuatına göre mali (finansal) kaynak sağlamaya yetkili olan ve esas faaliyet konularından birisi de kredi vermek olan kuruluşların ; uluslararası kurumlar ifadesinden ise gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarının veya bir ülkenin yeniden yapılandırılmasının finansmanının temini amacıyla bu ülkelere kredi veren Dünya Bankası (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), Uluslararası Para Fonu, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, İslam Kalkınma Bankası ve benzeri kuruluşların anlaşılması gerekmektedir.

Bankalarca; kullanımına aracılık edilen kredilerin yurt dışı kredi kuruluşlarından sağlandığının belirtildiği durumlarda, kredi kuruluşunun yurt dışı kredi kuruluşu olup olmadığı konusunda karar verilememesi halinde, borç alan kuruluştan, kredi aldığı kuruluşun kendi ülke mevzuatına göre kredi vermeye yetkili kuruluş olduğunun, diğer bir ifadeyle, yurt dışı kredi kuruluşunun faaliyette bulunduğu ülke mevzuatına göre ödünç para verme işi ile uğraştığının, borç vermeye yetkili olduğunun tevsiki istenecektir. Söz konusu tevsik işlemi için kredi veren kuruluşun kendi ülke resmi makamlarından almış olduğu, kredi kullandırmaya yetkili olduğuna dair belgenin, bu ülkede bulunan ülkemizin büyükelçilikleri veya konsoloslukları yada ekonomi müşavirleri tarafından onaylanmış örneğini¹ işleme aracılık eden bankaya ibraz etmesi gerekmektedir.²

1.1.8. YURT DIŞINDAN ALINAN KREDİLERİN KULLANIM TARİHİ

Yurt dışından sağlanan kredilerin kullanım tarihi **kreditin Türkiye’de yerleşik aracı bankanın muhabir hesabına alacak kaydedildiği, ihracat kredi kurumları veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarından sağlanan kredilerde ise ithal edilen mal bedelinin ihracatçıya ödendiği tarihtir.**³ Bu tarih, kreditin ortalama vade hesabında da kullanım tarihi olarak esas alınır.

1.1.9. YURT DIŞINDAN SAĞLANAN KREDİLERİN BAŞKA BİR BANKAYA AKTARIMI

Yurt dışından sağlanarak Türkiye’deki bankalar aracılığıyla yurda getirilen döviz kredilerinin (prefinansman kredileri dâhil), kısmi kullanımı yapıldıktan sonra bakiyesi geldiği banka dışında başka bir bankaya devredilemez. Ancak, döviz kredilerinin (prefinansman kredileri dâhil) geldiği banka nezdinde kullanımı yapılmadan tamamının başka bir bankaya aktarımı mümkündür. Bu durumda, ihracat taahhüdü ve/veya mali yükümlölüklerin takibi bakımından **kreditin kullanım tarihinin** devralan bankaya bildirilmesi gerekmektedir. Bu kredilerin gerek ihracat taahhüdü ve/veya mali yükümlölüklerinin takibinin, gerekse dış kredilere ilişkin takibinin, devreden banka tarafından krediyle ilgili tüm bilgi ve belgelerin aktarılan bankaya intikali suretiyle, devralan banka tarafından yapılması gerekmektedir.⁴

¹ Maliye Bakanlığının 6 Haziran 2005 tarih ve 22158 sayılı yazısı.

² Maliye Bakanlığının 15 Nisan 2005 tarih ve 16796 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 13 Ocak 2005 tarih ve 2570 sayılı yazısı ve 29 Nisan 2013 tarihli e-postası.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 17 Haziran 2005 tarih ve 35725 sayılı yazısı

1.1.10. DİĞER HUSUSLAR

Yurt dışından temin edilen kredilerin kullanılmasına aracılık eden bankaların ve katılım bankalarının yurt dışından kredi alınması, bu kredilerin kullanılması veya geri ödenmesi ile ilgili olarak ne şekilde işlem yapılacağına ilişkin bu bölümde yapılan açıklamalar konusunda, kredi lehdarı gerçek ve tüzel kişileri bilgilendirmeleri gerekmektedir.

1.2. BANKALARIN YURT DIŞINDAN BORÇLU SIFATIYLA SAĞLADIKLARI KREDİLER

Bankaların bankacılık teamülleri çerçevesinde borçlu sıfatıyla yurt dışından kredi temin etmeleri serbest bulunmaktadır. Faiz ve diğer masraflar taraflar arasında serbestçe saptanır. Geri ödemeler bankacılık kuralları içerisinde yapılır.

Bankalar, uluslararası piyasalardan sağladıkları döviz kredileri ile nezdlerindeki döviz tevdiat hesaplarının karşılıkları düşüldükten sonra kalan kısmını;

- Kendi döviz pozisyonlarının takviyesinde veya Türk lirası ihtiyaçlarının karşılanmasında, döviz pozisyonuna ilişkin Merkez Bankası genelge ve talimatları çerçevesinde kullanabilecekleri gibi,

- 2. KREDİ AÇILMASI bölümünde belirtildiği şekilde, Türkiye’de veya dışarıda yerleşik kişilere döviz kredisi açmak suretiyle kullandırabileceklerdir.

- Sağladıkları kurye ve rambursman kredilerini ise bankacılık teamüllerine göre kendileri kullanırlar. Bu krediler bankalar tarafından muhabir bankadan temin edilen çok kısa vadeli kredi karşılığında lehdara ödeme yapılması ya da bankanın muhabir nezdindeki döviz hesaplarının kısa süreli borç bakiyesi vermesi nedeniyle kullanılan kredilerdir.

1.3. KATILIM BANKALARININ SAĞLADIKLARI FONLAR

Katılım bankaları, yurt dışından özel cari hesaplar ile kâr ve zarara katılma hakları veren hesaplar yoluyla fon toplayabilirler.

Katılım bankaları, cari ve katılma hesaplarında döviz olarak biriken fonların karşılıklar düşüldükten sonra kalan kısmını ve kurum hesabında mevcut dövizleri; döviz veya Türk lirası ile yapacakları işlemlerde kullanabilirler. Ayrıca döviz hesaplarında biriken fonlar Türk lirasına çevrilmek suretiyle, çeşitli vadeli katılma hesaplarından birine yatırılarak da kullanılabilir.

1.4. BANKALAR DIŞINDAKİ TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERCE YURT DIŞINDAN SAĞLANAN AYNİ VE NAKDİ KREDİLER

Bu krediler, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17/a maddesi hükmü çerçevesinde Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından borçlu sıfatıyla serbestçe yurt dışındaki bankalar ve diğer finans kaynaklarından döviz olarak sağlanan ve bankalar ve katılım bankaları aracılığıyla kullanılan kredilerdir. Bu krediler aşağıda açıklanan şekillerde kullanılabilir.

1.4.1. TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE İHRACAT, İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER İLE DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLER İÇİN SAĞLANAN KREDİLER

1.4.1.1. Kredinin Sağlanması

Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından, ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla yurt dışından kredi sağlanması mümkündür. Ancak bu kredilerin, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin finansmanında kullanılabilmesi için, İhracatı Teşvik Mevzuatı uyarınca Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi alınması zorunludur.¹

Bu kredilerin ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetler kapsamında yapılacak ithalatın bedelinin ödenmesinde kullanılabilmesi için Dahilde İşleme İzin Belgesi alınmış olması gerekmektedir.

Bu kredilerin Dahilde İşleme İzin Belgesi alınmadan ihracata, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılacak ithalatın finansmanında kullanılacak olması durumunda söz konusu kredi, bu Genelgemizin "Döviz Ödemesi Gerektiren İşlemlerin (mal ve hizmet ithalatının) Finansmanı Amacıyla Sağlanan Nakdi Krediler" başlığında düzenlenen krediler kapsamında değerlendirilecektir.

1.4.1.2. Kredinin Döviz Ödemesi Gerektiren İşlemlerde Kullanılması

Bu krediler Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamındaki ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılacak ithalatın ve diğer döviz ödemesi gerektiren işlemlerin finansmanının gerçekleştirilmesi amacıyla kullanılan kredilerdir. Kredinin alınışı sırasında bu husus bankaya yazılı olarak beyan edilecektir. Bu tür kredilerde vade sınırı bulunmamaktadır.

Krediden döviz ödemesi Dahilde İşleme İzin Belgesi'nde belirtilen ithalat ve diğer döviz ödemesi gerektiren işlemlerin finansmanı için yapılabileceğinden, krediden döviz ödemesi yapılan işlemler amacı dışında kullanılmayacaktır. Örneğin, ithal edilen mallar iç piyasada satılamaz.

Bu krediler yurt dışından yapılacak ithalatın finansmanı amacıyla bu faaliyetlerle ilgili olarak alınmış Dahilde İşleme İzin Belgesi aslının ibraz edilmesi kaydıyla kullanılacaktır. İhracat 2005/9 sayılı Tebliğ hükümlerine göre elektronik ortamda düzenlenen DİİB'lerin, Dış Ticaret Müsteşarlığı ile bilgisayar bağlantısı kurulamayan kurum veya kuruluşlarda da vergi resim harç istisnası uygulamalarının tesis edilebilmesini teminen kağıt ortamında düzenlenen DİİB'lerin üzerinde “İş bu belgenin... tarih ve ... sayılı firma müracaatının incelenmesi sonucu Bakanlar Kurulu'nun 27 Ocak 2005 tarih ve 2005/8391 sayılı Kararnamesine istinaden elektronik ortamda düzenlenmiş ve onaylanmış belgenin basılı nüshasıdır...” ibaresinin yer alması durumunda, söz konusu belge orijinal nüsha olarak kabul edilecektir. Belgenin “İstisna Uygulanan Kredi, Teminat Mektubu, Garanti, İpotek vb. ile İlgili Bilgiler” başlıklı sayfasına kredi kullanımına aracılık eden banka tarafından gerekli düşümler yapılacaktır.² Kullanılacak kredinin geri ödeme süresi Dahilde İşleme İzin Belgesi süresinden uzun olabilmesine rağmen, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi ile Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu istisnasından yararlandırılabilmesi için kredi kullanımının Dahilde İşleme İzin Belgesi süresi içinde kalması gerekmektedir. Dahilde İşleme İzin Belgesinde yer alan “döviz-ithalat tutarı” aşılmamak kaydıyla yurt dışından sağlanan krediler ithalat bedellerinin ödenmesinde "Geçici Bir Döviz Hesabı" açılmak suretiyle bu hesaptan döviz olarak kullanılacaktır. Bu hesaptan kullanım yapanlar lehine çek düzenlenmeyecek, efektif verilmeyecektir. Kredinin döviz tevdiat hesabına alınması ve Türkiye'de döviz olarak kullanımı mümkün değildir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 17 Ağustos 1998 tarih ve 54631 sayılı yazısı.

² Dış Ticaret Müsteşarlığının 1 Mayıs 2006 tarih ve 16030 sayılı yazısı.

Kullanımlar, ithalat bedelleri ile yurt dışına döviz ödemesini gereken diğer işlemler (görünmeyen işlemler çerçevesinde yapılacak harcamalar) için, ibraz edilecek gümrük beyannamesi, proforma fatura ve konşimento gibi mal ve hizmete ilişkin belgelere istinaden geçici döviz hesabından (döviz veya Türk lirası olarak) transfer edilmek suretiyle bankalar aracılığı ile gerçekleştirilecektir. İhracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında sağlanan kredilerden ithalat bedeli olarak yapılacak kullanımlar doğrudan yurt dışındaki ihracatçı firmalara ödenmek suretiyle kullanılabilir. İthalat bedellerinin ödenmesinden hesaplarının kapatılmasına kadar Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 26 Haziran 2000 tarih ve 2000/YB-25 sayılı Genelgesine göre, döviz ödemesini gerektiren diğer ödemelerde ise Görünmeyen İşlemlere İlişkin 13 Ocak 2000 tarih ve 2001/YB-4 sayılı Genelgemiz esaslarına göre işlem yapılacaktır.

Bu şekilde bedeli yurt dışından sağlanan döviz kredisinden ödenmek suretiyle yapılacak ithalat, Döviz Satım Belgesi veya Türk Parası Transfer Belgesi düzenlenmeyecektir. Transferin yapılmasını müteakip ithalata ilişkin gümrükçe tasdikli Gümrük Beyannameleri üzerine, “Mal bedeli (döviz tutarı ve havale tarihi yazılacaktır.) yurda döviz olarak getirilmiş döviz kredisine ilgili geçici döviz hesabından/yurt dışından sağlanarak doğrudan ihracatçıya ödenen döviz kredisinden karşılandığından Döviz Satım Belgesi düzenlenmemiştir.” şeklinde not konulacaktır. (Bu esas yurt dışından sağlanan diğer döviz kredilerinden yapılacak ithalat için de geçerlidir).

Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamındaki ithalat ve döviz ödemesini gerektiren işlemler için kullanılan döviz kredilerinde, İhracatı Teşvik Mevzuatında öngörülen ihracat taahhüdünün Dış Ticaret Müdürlüğümüzün sözü edilen genelgesindeki esas ve usullere göre yerine getirilmesi; aksi taktirde yine sözü edilen 2000/YB-25 sayılı Genelgemiz hükümleri dahilinde müeyyide uygulanması gerekmektedir.

Söz konusu kredilerin (anapara, faiz, komisyon ve masraflar) geri ödemesi, kredi vadesi içinde bankalar tarafından ilgililerin ihracat bedeli dövizlerinden mahsubu veya ilgililerin döviz tevdiat hesaplarından ya da cari kurlardan döviz satışı suretiyle havale işlemi yapılarak gerçekleştirilecektir.

Kredi;

a) Türk lirası ile geri ödenecek ise döviz satışı sırasında Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

b) Kredi ihracat bedeli ile mahsuben ödeniyor ise döviz alışının yapıldığı tarihte bankanın döviz alış kurundan fiktif Döviz Alım ve Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

c) İlgilinin döviz tevdiat hesabından karşılanmak suretiyle geri ödeniyor ise havaleye ilişkin dekont düzenlenecektir.

Bu ödemelerin, krediye aracılık eden banka veya diğer bir banka tarafından yapılması mümkündür. Bankalar, Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamındaki ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlere ilişkin döviz ödemesi gerektiren işlemlerde kullanılan kredinin geri ödemesini yapmadan önce, kredi sözleşmesini, fiili ithalatın veya hizmetin gerçekleşmiş olduğunu belgeleyen gümrükçe tasdikli Gümrük Beyannameleri veya hizmete ilişkin kati faturaları arayacaklar ve üzerine kredinin kapatıldığına dair not koyacaklardır. Kredinin geri ödemesini yapan banka ile kredinin alışını yapan bankanın farklı olması durumunda, kredi geri ödemesini yapan banka tarafından alışını yapan bankaya havaleye ilişkin bilgiler verilecektir.

1.4.1.3. Kredinin Türk Lirası Olarak Kullanılması

Yurt dışından sağlanan döviz kredisi alışı yapılmak suretiyle Türk lirası olarak kullanılabilir. Bu durumda söz konusu kredi prefinansman kredisidir ve uygulanacak esaslar bu bölümün 3. PREFİNANSMAN başlığı altında açıklanmıştır.

1.4.2. TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERCE TRANSİT TİCARETİN FİNANSMANI İÇİN SAĞLANAN KREDİLER

Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilecek transit ticaretin finansmanı amacıyla yurt dışından serbestçe kredi sağlanabilir.

Transit ticaret tacirince satış bedeli henüz tahsil edilmeden alış bedelinin transferinde kullanılmak üzere bankaların aracılık etmesi kaydıyla, Transit Ticaret Formunda beyan edilen alış tutarı kadar döviz kredisi kullanılabilir.

Satış bedeli tahsil edilmiş ise finansman ihtiyacı kalmayacağından, kredi kullanılamaz.

Kredi, Transit Ticaretin gerçekleştirileceği bankada geçici bir döviz hesabına alınmak suretiyle, sadece döviz olarak kullanılacaktır. Kredi, bu döviz hesabından, satın alınacak malların bedelinin, yurt dışına transfer edilmesi suretiyle kullanılacaktır. Bu işlem sırasında dekont düzenlenecektir. Kredi hesabından kullanım karşılığı ilgililere efektif veya çek olarak verilemez. Kredi döviz tevdiat hesabına alınamaz ve Türkiye’de döviz ve Türk lirası olarak kullanılamaz.

Transit ticarete ilişkin kredilerin vadesi, alış bedelinin havale tarihinden itibaren en çok transit ticaret hesabının kapatılması için belirlenen (180 gün veya ülke bazında farklılaştırılmış döviz getirme süresi 270 veya 365 gündür.) süreler kadar olup kullanılan kredinin faiz ve masraflarıyla birlikte toplamından az olmamak kaydıyla aynı transit ticaret faaliyetinden elde edilen döviz tutarının yurda getirilerek bankalara satılması zorunludur. Eksik getirilmesi halinde, gerçekleşmeme oranında istisna edilen Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi banka tarafından ilgili vergi dairesine yatırılır. Uygulanan Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu istisnası yönünden Mülga Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu hakkında 4 Seri Numaralı Tebliğ hükümlerine göre müeyyide uygulanacaktır.

Kredi taahhüt hesabının kapatılması sırasında bankalarca Döviz Alım Belgesi firma ve banka nüshası ile alış ve satış faturası üzerine gerekli notlar konularak birbirleriyle irtibatlandırılacaktır.

Kredinin verilmesi sırasında, kredinin döviz olarak kullandırılması sebebiyle bir döviz satışı olmayacağından, Döviz Satım Belgesi düzenlenmeyecektir.

Kredi transit ticaretten elde edilen satış bedeliyle ödeniyor ise döviz alışının yapıldığı (Döviz Alım Belgesinin düzenlendiği) tarihte Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

Kredinin mahsuben ödenebilmesi için transit bedellerinin 180 gün içinde yurda getirilmesi ve bu süre içinde mahsup işleminin yapılması gerekir.

Kredi, Türk lirası ile geri ödeniyor ise geri ödeme tarihinde döviz satışı yapılarak Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

Kredi, transit tacirinin Döviz tevdiat hesabından ödeniyor ise Döviz Satım Belgesi düzenlenmeyeceği tabiidir.

Kredinin Transit Ticarete kullanılmasında; bu genelgemizde yer almayan hususlarda, Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 4 Temmuz 2001 tarih ve YB/45 sayılı Genelgesinde öngörülen esas ve usuller dahilinde işlem yapılacaktır.

1.4.3. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERCE SAĞLANAN KREDİLER İLE KAMU KURULUŞLARINCA TEŞVİK BELGESİZ YATIRIM MALI ALIMLARININ FİNANSMANI AMACIYLA SAĞLANAN KREDİLER

Bu krediler, uluslararası piyasalardan firmalar ve kuruluşlar tarafından doğrudan veya bankalar aracılığıyla sağlanan nakdi kredilerdir.

1.4.3.1. Kredinin Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki İhtiyaçların Finansmanında Kullanılması

Yatırım Teşvik Belgesi'nin yabancı kaynak bölümünde yer alan tutar karşılığında yurt dışından sağlanan dış krediler bu Genelgemizin Bölüm III, 2.1.4.3. maddesinde yer alan; **“Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında Kullanılacak Kredilere İlişkin Esas ve Usuller”** kısmında belirtilen esaslar çerçevesinde kullanılacaktır.

1.4.3.2. Kredinin, Kamu Kuruluşlarınca Teşvik Belgesiz Yatırım Malı Alımlarının Finansmanı Amaxıyla Kullanılması

Kredi, kamu kuruluşların tarafından teşvik belgesiz yatırım malı alımlarının finansmanı amacıyla vade sınırı olmaksızın kullanılabilir. Türkiye’de Türk lirası olarak kullanım, anılan malların Türkiye’den temini halinde söz konusu olabilecektir. Kredinin kullanımı 1.4.3.1 maddesinde belirtilen esaslara göre yapılacaktır.

1.4.3.1. ve 1.4.3.2 maddelerinde belirtilen krediler, kullanan firmalar tarafından döviz gelirleri yanında Türk lirası ile de geri ödenebilecektir.

1.4.4. ALINMIŞ İZİNLER ÇERÇEVESİNDE YURT DIŞINDA İŞ YAPAN TÜRKİYE’DE YERLEŞİK TÜRK MÜTEŞEBBİSLERİNCE YURT DIŞINDAKİ İŞLERİYLE İLGİLİ OLARAK SAĞLANAN KREDİLER

Bu kredilerin;

- yurt dışı müteahhitlik hizmetleri,
- gümrük hattı dışı satış mağazacılığı,
- dış sularda denizyolu taşımacılığı,
- yurt dışına karayolu taşımacılığı,
- yurt dışına havayolu taşımacılığı

faaliyetleri ile ilgili olarak uluslararası piyasalardan sağlanması gerekmektedir. Bankalar bu kredilerin sağlanmasına garanti vererek ya da vermeksizin aracılık edebilirler. Bu kredilerde vade sınırlaması yoktur. Bu şekilde kredi kullanacak Türk firmalarının yurt dışındaki faaliyetlerini tevsik etmeleri gerekmektedir.

Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesinin olmadığı durumlarda, alınmış izinler çerçevesinde yurt dışında iş yapan Türkiye’de yerleşik müteşebbislerinin “Yurt Dışında İş Yapan Türk Müteşebbisi” olduğu hususu aşağıda belirtilen belgelerden tespit edilecektir. Bu müteşebbislerin döviz kredisi kullanabilmeleri için aşağıda belirtilen yetki belgeleri ile yurt dışı faaliyete ilişkin imzalanmış sözleşmelerini ibraz etmeleri gerekmektedir.¹ Aşağıdaki belgelerin ibraz edilememesi halinde ise bu kapsamda döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmamaktadır. Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamında kullanılacak kredilerde ise söz konusu belgeler aranmayacaktır.

1) Müteahhitlerin, 2 Şubat 1996 tarih ve 22542 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetlerine İlişkin Tebliğ gereğince Bayındırlık ve İskan Bakanlığından alınmış Yurt Dışı Müteahhitlik Belgesi,

2) Gümrüksüz satış mağazalarının, 13 Ekim 2006 tarih ve 26318 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliği” gereğince Gümrük Müsteşarlığından alınmış Mağaza ve Depo Açma İzni,

3) Dış sularda faaliyetleri bulunan Türkiye’de yerleşik denizcilik şirketlerinin, 14 Haziran 1946 tarih ve 6333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun gereğince Denizcilik Müsteşarlığından alınmış Denize Elverişlilik Belgesi,

4) Yurt dışında iş yapan karayolu nakliye şirketlerinin, 25 Şubat 2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Karayolu Taşıma Yönetmeliği” gereğince Ulaştırma Bakanlığı Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü’nden alınmış Yetki Belgesi (C2, C3, L2, kredinin yalnızca yurt dışı faaliyetlerinin finansmanı için kullanılacağı yönünde yazılı taahhütname alınması kaydıyla R2),^{2 3 4}

5) Yurt dışına yolcu posta ve eşyaya ilişkin her türlü hava taşımacılığı yapan Türkiye’de yerleşik hava nakliyat firmalarının 16 Haziran 1984 tarih ve 18443 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği” gereğince Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü’nden alınmış İşletme Ruhsatı.

¹ Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 23 Ekim 2007 tarih ve 47225 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 23 Haziran 2008 tarih ve 28598 sayılı yazısı.

Bu döviz kredileri için geçici bir döviz hesabı açılacak ve bu hesaptan, sözü edilen Türk müteşebbislerin kredi konusu yurt dışındaki işlerinde kullanılmak üzere döviz ve/veya Türk lirası ödeme yapılabilir. Kredinin, Türk lirası kullanılması ancak, müteşebbislerin yurt dışındaki kredi konusu işleriyle ilgili olarak Dış Ticaret Mevzuatının ilgili hükümlerine göre Türkiye'den satın alacakları mal bedellerinin (ihracat bedeli olarak döviz alışı yapılır), söz konusu işle ilgili olarak yurt dışında çalıştırdıkları işçilerinin ücretlerinin, yine aynı işle ilgili olarak Türkiye'den satın alacakları hizmetlerin bedelinin Türkiye'de Türk lirası olarak ödenmesi suretiyle mümkün olabilecektir. Ayrıca bu müteşebbislerin yurt dışındaki faaliyetleriyle ilgili olarak üçüncü ülkelere, Gümrük ve Dış Ticaret Mevzuatı hükümlerine göre Türkiye üzerinden geçirilerek veya doğrudan faaliyette bulundukları ülkelere yapacakları malzeme alımlarına ilişkin bedellerin ödenmesinde de kullanılabilir.

Kredinin döviz olarak kullanılması halinde, firmalara döviz çeki veya efektif verilmesi mümkün değildir. Geçici hesaptaki dövizlerin, Türkiye'deki bankalarda hesap sahibi girişimci adına kayıtlı herhangi bir döviz hesabına virmanı yapılamaz.

Bu kredilerin Türk lirası olarak kullanılması halinde, Türk lirasına dönüştürülerek Döviz Alım Belgesine bağlanan tutarların, yeniden dövizle çevrilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Bu kredilerin teşvik tedbirlerinden yararlanabilmesi için Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi alınmış olması gerekmektedir. Bu konuda Dış Ticaret Müdürlüğümüzün konuya ilişkin talimatları çerçevesinde işlem yapılacaktır.

Yurt dışında iş yapan Türkiye'de yerleşik müteşebbislere herhangi bir teşvik unsurundan yararlandırılmaksızın kullanılan döviz kredilerinin anapara, faiz ve masraflarının geri ödemelerinin, müteşebbislerin yurt dışındaki faaliyetleriyle ilgili olarak yurt dışından elde edilen hizmet bedeli dövizlerle mahsuben ödenmesi mümkün bulunmaktadır. Bu kredilerin kapatılması sırasında ise herhangi bir belgenin (satış veya hizmet faturası, istihkak raporu, sözleşme vb.) ibraz edilmesine gerek bulunmamaktadır.¹

Söz konusu kredilerin, yurt dışından sağlanan hizmet gelirleri olup olmadığına bakılmaksızın, ilgililerin tercihinin göre Türk lirası ya da döviz tevdiat hesabındaki dövizlerle geri ödenmesi mümkün bulunmaktadır.² Kredinin Türk lirası ile ödenmesi halinde Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

1.4.5. DIŞ TİCARETİN FİNANSMANI İÇİN SAĞLANAN KREDİLER

Bu kredileri Türkiye'deki ithalatçı ve ihracatçı firmaların bizzat kendileri bulmakta bankalar bu kredi işlemlerine garanti vererek veya vermeksizin aracılık etmektedirler.

1.4.5.1. İthalatçılar Tarafından Kullanılan Aynı Krediler

Bu Genelgemiz kapsamında aynı krediler, Türkiye'deki ithalatçı ile yurt dışındaki ihracatçı arasında düzenlenmiş yazılı sözleşmeye dayanan, vadesi bir yılı aşan ve kredi konusu malın bedeli ile diğer komisyon ve masrafları, bankalardan karşılığı Türk liralara ithalatçı tarafından ödenmek suretiyle satışı yapılan dövizlerle veya firmanın döviz tevdiat hesabından karşılanmak suretiyle ödenen kredilerdir.

Bu krediler, ithalatta ödeme şekilleri olan mal mukabili, kabul kredili mal mukabili, kabul kredili vesaik mukabili, kabul kredili akreditif ve vadeli akreditif ödeme şekillerine göre Dış Ticaret Müdürlüğümüzün ilgili Genelgelerince çerçevesinde yapılan ithalattır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 6 Haziran 2007 tarih ve 26056 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 29 Temmuz 1999 tarih ve 54816 sayılı yazısı.

1.4.5.2. İhracatçılar ve Döviz Kazandırıcı İşlemler Yapanlarca Sağlanan Prefinansman Kredileri

Bu krediler, ihracat ve döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin finansmanı amacıyla yurt dışından sağlanan ve yurt içindeki ihtiyaçların finansmanı için Türk lirası olarak kullanılan kredilerdir.

Bu konudaki açıklama "3- Prefinansman Kredisi" bölümünde yapılmıştır.

1.4.6. İŞLETME İHTİYACI İÇİN SAĞLANAN KREDİLER

Bu amaçla yurt dışından sağlanan kredilerde vade kısıtlaması bulunmamaktadır. Bu krediler, kamu kurum veya kuruluşlarınca açılan uluslararası ihalelerle ilgili aşağıda belirtilen durumlar hariç olmak üzere Türk lirası olarak kullanılacaktır.

Bu kredilere ait döviz alımları, kullanıma aracılık eden bankalarca bir defada yapılarak, Döviz Alım Belgesi düzenlenir ve ilgililere Türk liralari ödenir. Kredi döviz tevdiat hesabına alınarak kısım kısım kullanılamaz. Kredi kullanımı için borçlunun, kredinin vadesi, faiz oranı ve benzeri bilgileri içeren kredi sözleşmesi ile kullanıma aracılık eden bankaya başvurusu gerekmektedir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarınca açılan uluslararası ihaleler çerçevesinde yapılacak satış, işletmenin devri veya kiraya verilmesine ilişkin yabancı para üzerinden imzalanan sözleşme bedellerinin finansmanı amacıyla yurt dışından sağlanan döviz kredilerinin, Türkiye'de yerleşik aracı bankalar tarafından geçici bir döviz hesabına alınması, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacak ödeme tarihine kadar bu hesapta tutularak, ödeme tarihinde Türk Lirasına çevrilmesi mümkündür.¹ Söz konusu döviz kredileri, kredi lehdarının talimatına istinaden aracı bankalarca doğrudan ihale makamına ya da ihale makamı tarafından gösterilecek sadece bu amaca yönelik olarak açılacak hesaba döviz olarak da ödenebilir.²

Yurt dışından sağlanan işletme kredisinin (yabancı para veya Türk lirası üzerinden yapılan sözleşmeler kapsamında);

1) yurt dışındaki bankalar, uluslararası kuruluşlar ve yurt dışı kredi kuruluşlarından sağlanmış olması halinde,

-kredinin Türkiye'deki bankalar nezdinde kullanımı sırasında, kredi kullanımına aracılık eden banka tarafından kredi sözleşmesinin aslının veya söz konusu kredilere ilişkin havale talimatına ait SWIFT mesajı (kredi veren yurt dışındaki banka tarafından kendiliğinden gönderilen veya bu şekilde bir teyidin gelmemesi durumunda, Türkiye'de krediye aracılık eden banka tarafından, kredi veren bankadan istenen SWIFT talimatı) ile konuya ilişkin teyidin sağlanması koşuluyla, kredi sözleşmesinin bir örneğinin ibrazının aranılması ve ilgili kısımlarının bir örneğinin alınması³ ve kredinin yurt dışındaki kredi vermeye yetkili kurum ve kuruluşlardan sağlandığı hususunun döviz alımının yapılması sırasında düzenlenen döviz alım belgesine de yazılması,

-kredi anapara ve faiz geri ödemesi sırasında ise kredi sözleşmesinin aslı aranılmaksızın örneği üzerinden işlem yapılması ve kredi geri ödemesini gerçekleştiren banka tarafından ödenen kredi tutarının döviz alım belgesine işlenmesi,

2) faaliyette bulunduğu ülke mevzuatına göre ödünç para verme işi ile uğraşmayan veya borç vermeye yetkili olmayan yurt dışındaki kurum ve kuruluşlardan temin edilmiş ise, diğer bir ifade ile grup bünyesinde yer alan yurt dışında yerleşik firmalardan veya diğer kişi ve kuruluşlardan temin edilmiş ise, kredi kullanımının yanı sıra, kredi geri ödemesinde de kredi sözleşmesinin aslının ibrazı aranılarak, kredi anapara ve faiz ödemesinin gerçekleştirilmesi

gerekmektedir.⁴

¹ Hazine Müsteşarlığının 17 Ocak 2006 tarih ve 1623 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 8 Şubat 2007 tarih ve 6080 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 26 Eylül 2006 tarih ve 50387 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 21 Eylül 2005 tarih ve 53339 sayılı yazısı.

Kredi geri ödemelerinin, krediye aracılık eden banka veya diğer bir banka tarafından yapılması mümkündür. Bankalar yurt dışına transfer işlemini yapmadan önce, kredinin yurt dışındaki bankalar, uluslararası kuruluşlar ve yurt dışı kredi kuruluşlarından mı, yoksa ödünç para vermeye yetkili olmayan kuruluşlardan mı sağlandığının tespitinden sonra bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yapılan açıklamalar çerçevesinde kredi sözleşmesinin aslının veya örneğinin ve kredi konusu dövizlerin alışına ilişkin döviz alım belgesinin firma nüshasını arayacaklar ve bu belgeler üzerine, kredinin kapatılmasında kullanıldıklarına dair kayıt koyacaklardır. (Bu kayıtlar belgenin bankadaki nüshasına da konacaktır.) Ayrıca kredinin geri ödemesini yapan banka ile kredinin alışını yapan bankanın farklı olması halinde, kredi geri ödemesini yapan banka tarafından alışı yapan bankaya transfere ilişkin yazılı olarak bildirimde bulunulacaktır.

Kredi konusu dövizin alışını yapan banka, vade tarihinde faiz, masraf ve ana para geri ödemelerinin yapılıp yapılmadığını izlemekle yükümlüdür.

Bu kredilerin, ihracatı teşvik tedbirlerinden yararlandırılmaları mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan Türkiye'de faaliyette bulunan faktoring şirketlerinin işletme ihtiyacının finansmanı için yurt dışından döviz kredisi adı altında işletme kredisi almaları mümkündür.¹ Söz konusu kredilerin ihracat alacaklarını fonlamak amacıyla kullanılacak bölümü döviz tevdiat hesaplarına alınabilir.²

Ancak Türkiye'de yerleşik gerçek kişilerin konut alımlarının ve tüketici ihtiyaçlarının finansmanı amacıyla yurt dışındaki bankalardan veya Türkiye'deki bankaların yurt dışındaki şubelerinden işletme kredisi adı altında döviz kredisi, dövize endeksli kredi ve Türk Lirası kredi kullanmaları mümkün bulunmamaktadır.^{3 4}

¹ Hazine Müsteşarlığının 27.12.1999 tarih ve 95553 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 03.09.2010 tarih ve 42821 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 24.3.1998 tarih ve 14085 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 9.3.2010 tarih ve 11667 sayılı yazısı.

1.4.7. DÖVİZ ÖDEMESİ GEREKTİREN İŞLEMLERİN (MAL VE HİZMET İTHALATININ) FİNANSMANI AMACIYLA SAĞLANAN NAKDİ KREDİLER

Bu krediler Bölüm III, 1.4.1 maddesi dışındaki döviz ödemesi gerektiren işlemlerin finansmanı amacıyla sağlanan nakdi kredilerdir. Vade sınırlaması yoktur, faiz ve masraflar taraflar arasında serbestçe saptanır.

Kullanım için başvuru, aracılık eden bankaya, kredi sözleşmesi ve döviz ödemesi gerektiren işlemlerle ilgili belgelerle (örneğin, mal veya hizmete ilişkin sözleşme ve fatura) yapılacaktır. Kredi, ithal edilen mal veya hizmet bedellerinin bu kredinin kullanılması amacıyla açılan geçici bir döviz hesabından ibraz edilen belgelerdeki lehdara transfer edilmesi suretiyle kullanılacaktır. Ancak ihracat kredi kurumlarından veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında sağlanan kredilerden ithalat bedeli olarak yapılacak kullanımlar doğrudan yurt dışındaki ihracatçı firmalara ödenmek suretiyle gerçekleştirilebilecektir. Bu hesaptan kullanım yapanlar lehine çek düzenlenmeyecek, efektif verilmeyecektir. Kredinin döviz tevdiat hesabına alınması ve Türkiye’de kullanımı mümkün bulunmamaktadır.

Bu krediyle ilgili ithalat bedellerinin ödenmesinden hesaplarının kapatılmasına kadar Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 13 Mayıs 2003 tarih ve 2003/YB-42 sayılı talimatına; döviz ödemesi gerektiren diğer ödemelerde Görünmeyen İşlemlere İlişkin 13 Ocak 2000 tarih ve YB-2000/4 sayılı genelgemiz esaslarına göre işlem yapılacaktır.

Söz konusu kredilerin geri ödemeleri, bankalar tarafından cari kurlardan satışı yapılarak döviz transferi suretiyle gerçekleştirilecektir. Bu krediler, mahsuben ödeme yoluyla veya döviz tevdiat hesaplarındaki dövizler transfer edilerek de geri ödenebilecektir.

Kredi geri ödemelerinin, krediye aracılık eden banka veya başka bir banka tarafından yapılması mümkündür. Bankalar transfer işlemini yapmadan önce, kredi sözleşmesini, fiili ithalatın gerçekleşmiş olduğunu belgeleyen gümrükçe tasdikli Gümrük Beyannamesi veya hizmete ilişkin kati faturaları arayacaklar ve üzerine kredinin kapatıldığına dair not koyacaklardır. Kredi geri ödemesi için müracaat eden firmalarca geri ödemeyi gerçekleştirecek bankalara ithalat hesabının kapanmasına ilişkin bilgi ve belgelerin verilmesi gerekmektedir. Firmalarca, kredi geri ödemesini yapacak bankalara ithalat hesabının kapatma bilgi ve belgelerinin verilmemesi durumu Genelgemiz hükümlerine aykırılık teşkil edeceğinden, bu firmaların Bankamıza bildirilmesi gerekmektedir.¹

Ayrıca kredinin geri ödemesini yapan banka ile krediye aracılık eden bankanın farklı olması halinde, kredi geri ödemesini yapan banka tarafından aracı bankaya transfere ilişkin yazılı olarak bildirimde bulunulacaktır.

¹Hazine Müsteşarlığı’nın 19 Ağustos 2003 tarih ve 50919 sayılı yazısı

Yurt dışından sağlanan döviz kredisıyla ödenen ithalat bedeli karşılığında gerçekleştirilen ithalatın, kredi tutarının altında olması durumunda (ithalat hesabı kısmen veya tamamen terkinen kapatılanlar dahil) bu tür kredilerin geri ödemesine ilişkin taleplerin, kredinin nakdi veya ayni olup olmadığı, aracı bankanın garantisinin bulunup bulunmadığı ve mal değerinin eksik olma nedenleri de belirtilerek, işlem bazında Bankamız ve Hazine Müsteşarlığı tarafından değerlendirilmek üzere Bankamıza bildirilmesi gerekmektedir.¹

Gerçekleşen ithalat tutarının kullanılan kredi tutarının altında kalması nedeniyle kredi geri ödemesinin vadesinde yapılamamasının önlenmesi ve ithalat hesabının kapatılmasına ilişkin bilgi ve belgelerin verilmesini teminen Genelgemizin “1.1.8 Diğer Hususlar” kısmında da belirtildiği şekilde, yurt dışından sağlanan kredilerin kullanımına aracılık eden bankaların, kredi lehdarı kurum ve kuruluşları kredinin geri ödemesi ile ilgili olarak ne şekilde işlem yapılacağı hakkında bilgilendirmeleri gerekmektedir.

Diğer taraftan;

a- gümrük beyannamesi bazında 100.000.- ABD dolarını aşmamak kaydıyla ithalat tutarının kredi tutarının %3'üne kadar eksik olduğu durumlar,

b- ihracat kredi kurumu veya ihracat kredisı garanti kuruluşlarından sağlanan kredilerle ödenen ithalatı, sigorta ve/veya prim geri ödemesi nedeniyle oluşan eksiklikler,

c- ithalat bedeline veya krediye ilişkin döviz cinsleri arasındaki parite farkı nedeniyle oluşan eksiklikler,

d- bedeli yurt dışından nakdi kredi alınmaksızın özkaynaklardan ödenen kabul kredili ve mal mukabili ödeme şekilli ithalat işlemleri

için Bankamıza bir bildirim yapılmayacaktır.²

1.4.8. 2581 SAYILI YASA KAPSAMINDA YURT DIŞINDAN ALINACAK GEMİLER İÇİN SAĞLANAN KREDİLER

Bu krediler, 14 Ocak 1982 gün 2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun ile bu Kanuna ilişkin karar ve yönetmelikler kapsamında, yurt dışından satın alınacak gemilerin finansmanı amacıyla yurt dışından sağlanan kredilerdir. Bu kredilerde vade sınırlaması bulunmamaktadır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 4 Nisan 2003 tarih ve 20455 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığı'nın 19 Ağustos 2003 tarih ve 50919 sayılı yazısı

Kredi, kullanıma aracılık eden banka tarafından geçici bir döviz hesabına alınacaktır. Bu hesaptan, Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 13 Mayıs 2003 tarih ve 2003/YB-42 sayılı genelgesi çerçevesinde ithalat bedeli olarak döviz transfer edilmek suretiyle kullanım yapılacaktır.

Bu hesaptan kullanım yapanlar lehine çek düzenlenmeyecek, efektif verilmeyecektir. Kredinin, döviz tevdiat hesabına alınması ve Türkiye’de kullanımı mümkün bulunmamaktadır.

Kredinin geri ödemesini yapan banka tarafından transfer işleminden önce, ithalatın gerçekleştiğini gösteren belgeler aranacaktır. Transferi yapan banka ile kredinin kullanımına aracılık eden bankanın farklı olması halinde, kullanıma aracılık eden bankaya transfere ilişkin yazılı olarak bildirimde bulunulacaktır.

1.5. TÜRKİYE’DE İŞ YAPAN YABANCI MÜTEŞEBBİSLERCE YURT DIŞINDAN SAĞLANAN KREDİLER

Yurt dışından sağlanan bu tür krediler Türk lirası olarak kullanılacak ve yabancı müteşebbislerce Türkiye’de yapılan işin tevsiki kaydıyla, bankalar aracılığıyla ödeme yapılacaktır.

Kredinin vadesi, yapılan işin süresi ile sınırlı olacaktır.

Kredi geri ödemeleri, getirilen döviz tutarını aşmamak kaydıyla, kullanıma aracılık eden banka tarafından cari kurdan döviz transferi suretiyle gerçekleştirilecektir.

Bu kredilerle ilgili faiz ve diğer masrafların transfer edilebilmesi için Hazine Müsteşarlığı’ndan izin alınması gerekmektedir.

1.6. TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERCE YURT DIŞINDAN TÜRK LİRASI KREDİ SAĞLANMASI

Türkiye’de yerleşik kişiler Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17/a maddesine göre yurt dışından kredi temin etmeleri ve bu kredileri bankalar aracılığıyla kullanmaları serbest olduğundan, uluslararası piyasalardaki banka ve kredi kurumlarından Türk lirası kredi sağlayabilirler. Bu krediler yurt dışından sağlanan döviz kredisi hükümlerine göre değerlendirilecektir. Ancak Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu yönünden Türk lirası kredi veya Döviz Endeksli Türk lirası kredilere uygulanan esaslara tabi tutulacaktır.¹

Bu krediler bu Genelgemizin Bölüm III. 1 "Yurt Dışından Kredi Alınması" kısmında açıklanan faaliyetlerin finansmanı amacıyla kullanılabilir. Bu kredilerin geri ödemesi(ana para, faiz ve masraflar) Türk Lirası ile yapılabileceği gibi ana para ve faiz alacağının kredi verenin yapacağı başvuruya istinaden döviz olarak geri ödenmesi de mümkündür. Kredilerin geri ödemesi ihracat ve hizmet bedellerinden mahsuben veya bedeli Döviz Tevdiat Hesabından ya da banka kaynaklarından karşılanmak suretiyle geri ödenebilir. Kredinin alışı sırasında Türk lirasına göre değişiklik yapılarak Döviz Alım Belgesi düzenlenir. Kredinin geri ödemesinde ise Türk Lirası ile ödeniyorsa Türk Lirası Transfer Belgesi, döviz ile ödeniyor ise Döviz Satım Belgesi düzenlenmesi gerekmektedir. Kredi geri ödemelerinin, krediye aracılık eden banka veya başka bir banka tarafından yapılması mümkündür. Kredinin kapatılması sırasında yukarıda belirtilen diğer kredilerin kapatılmasında uyulması gereken esas ve usullere göre işlem yapılacaktır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 14 Eylül 2001 tarih ve 72701 sayılı yazısı.

Türkiye’de yerleşik gerçek kişilerin konut alımlarının ve tüketici ihtiyaçlarının finansmanı amacıyla yurt dışındaki bankalardan Türk Lirası kredi kullanılması mümkün bulunmamaktadır.¹

1.7. KIYMETLİ MADENLER BORSASI ÜYESİ BANKALARCA YURT DIŞINDAN ALTIN KREDİSİ SAĞLANMASI²

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 2000-32/25 sayılı Tebliğ’in 9. maddesi çerçevesinde, Kıymetli Madenler Borsası üyesi kıymetli maden aracı kuruluşları kendi mevzuatlarındaki hükümler saklı kalmak kaydı ile kendileri ya da müşterileri nam ve hesabına yurt dışından altın kredisi alabilirler. Söz konusu krediler yoluyla yurda sokulan işlenmemiş altının üç gün içinde İstanbul Altın Borsası’na teslimi ve bu Borsada tescil işleminin yapılması zorunludur.

Kıymetli Madenler Borsası üyesi bankalarca, 32 sayılı Karara ilişkin 2000-32/25 sayılı Tebliğin 9. maddesi çerçevesinde müşterileri nam ve hesabına altın kredisi temin edildiğinde, kredi sözleşmesinin bir örneğinin bankalarca saklanması, gerek kendi nam ve hesabına gerekse müşteri nam ve hesabına bankalarca kredi olarak temin edilen işlenmemiş altının 1000 ayar karşılığına tekabül eden has altın miktarı esas alınarak, faiz ve komisyonlar da dahil olmak üzere kredi hesabının altın olarak takip edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu altın kredilerinin anapara geri ödemeleri ile faiz ve komisyon ödemelerinin, kredi anlaşmasında yer alan koşullar çerçevesinde işlenmemiş altının (en az 995/1000 saflıkta bar veya külçe halinde) teslimi suretiyle yapılması esastır. Kredi sözleşmesinde döviz ile geri ödemenin öngörülmesi halinde, kredi anapara geri ödemeleri ile faiz ve komisyon ödemelerinin, sözleşmede belirtilen şartlara istinaden yapılması gerekmektedir.

Kıymetli Madenler Borsası üyesi bankalar, kendi nam ve hesaplarına yurt dışından temin ettikleri altın kredisi konusu altınları İstanbul Altın Borsası’na teslim ettikten ve bu Borsada tescil ettirdikten sonra, bu altın kredileri karşılığında bu Genelgemizin “2.4. Bankalarca Altın Kredisi Açılması” maddesi kapsamında Türkiye’de yerleşik kuyumculukla iştigal eden gerçek ve tüzel kişilere bankacılık mevzuatı dahilinde altın kredisi açabilirler.

1.8. BAKANLIK İZNİ

Yukarıda belirtilen şekiller dışında şartlar taşıyan krediler Bakanlığın iznine tabidir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 9 Mart 2010 tarih ve 11667 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 16 Nisan 2004 tarih ve 21596 sayılı yazısı.

2. KREDİ AÇILMASI

2.1.TÜRKİYE’DE YERLEŞİK BANKALARCA DÖVİZ KREDİSİ AÇILMASI

Türkiye'deki bankalar Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17’nci maddesinin "b" fıkrasında belirtilen kişilere yurt dışındaki döviz ödemesi gerektiren işlemlerinde kullanılmak üzere döviz olarak, Türkiye'deki harcamaları için Türk lirası olarak kullanılmak kaydıyla, döviz kredisi açabilirler. Bunun dışında Türkiye'de yerleşik kişilere döviz kredisi açılması mümkün değildir.

Bankalar tarafından açılan döviz kredilerinin süresi, açıldığı faaliyete göre belirlenir.

Bu kredilerin açılmasında, Bankalar Kanunu’ndaki kredi açılmasına dair sınırlamalara ve esaslara uyulması gerekmektedir.

Bankalar, kullandıracakları döviz kredilerine ait anapara, faiz ve diğer masraf karşılıklarının zamanında yurda getirilmesi ile ilgili önlemleri almak ve bu hususu izlemekle yükümlüdürler. Zamanında yurda getirilmeyen dövizler hakkında Hazine Müsteşarlığı’na söz konusu bankalarca yazılı bildirimde bulunulacaktır.

Türkiye’de yerleşik bankalarca Türkiye’de yerleşik kişilere açılacak döviz kredileri, Türkiye’de yerleşik başka bir bankaya, bu banka nezdinde açılacak geçici döviz hesabına döviz kredisi olduğu hususu belirtilerek devredilmek suretiyle yurt dışı döviz ödemeleri için döviz olarak kullanılabilir.¹

Bankalar döviz pozisyonlarındaki dövizler karşılığında, aşağıda belirtilen şekillerde döviz kredisi açabilirler.

2.1.1. İHRACAT, İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER İLE DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLERİN FİNANSMANI İÇİN TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

İhracatın finansmanı amacıyla verilecek döviz kredilerinin vadesi azami 18 aydır. Gemi inşa ve ihracının finansmanı için kullanılacak kredilerde (hazır gemi hariç) 24 aydır. Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamında gemi inşa ve ihracı ile diğer faaliyetlerin ihracının finansmanı amacıyla sağlanan kredilerin vadeleri ise bu belgelerin süresi kadar (ek süreler dahil) olabilecektir. İhracatın finansmanı amacıyla 18 aydan kısa vadeli olarak kullandırılan krediler bankalarca 18 aya kadar uzatılabilir. Bu süre hazır gemi ihracı hariç, gemi inşa ve ihracının finansmanı için kullanılacak kredilerde 24 aya; gemi ve diğer faaliyetlerin ihracatı için verilen kredilerde ise Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi süresi sonuna kadar uzatılabilir. İlgililerin bu süreleri aşan uzatma talepleri, İhracatı Teşvik Mevzuatında öngörülen esas ve usuller dahilinde mücbir sebep ve fevkalade hal durumları da dikkate alınarak Dış Ticaret Müsteşarlığı’nın konuya ilişkin tebliği çerçevesinde sonuçlandırılır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 9 Haziran 2008 tarihve 26058 sayılı yazısı.

Bu madde kapsamında,

a) Yurt dışında iş yapan Türk müteşebbislerinin, yurt dışındaki işleri ile ilgili olarak bu müteşebbislere ve Uluslararası Yurt İçi İhaleler ile Savunma Sanayi Projelerini üstlenen Türkiye'de yerleşik kişilere, bankalarca açılacak krediler 2.1.5 ve 2.1.6. maddeleri kapsamında değerlendirilecektir.

b) Turizm müesseseleri ve seyahat acenteleri ile gemi bakım ve onarım hizmetleri veren Türkiye'de yerleşik firmalara bankalarca açılacak krediler 2.1.6.A. maddesi kapsamında değerlendirilecektir.

Bankalar tarafından verilen döviz kredisi, müşterinin krediyi kullandığı tarihte banka aktiflerine döviz olarak intikal ettirilir ve muhasebe kayıtlarında döviz olarak takip edilir. Aktifte geçici bir hesaba alınan kredi, geçici hesaptan Türk lirası veya döviz olarak bu genelgemizde öngörülen esas ve usuller dahilinde kısım kısım kullanılabilir ve dekont düzenlenir. Bu sırada Döviz Alım Belgesi ve Döviz Satım Belgesi düzenlenmesine gerek yoktur.

Vade, kredinin müşteri tarafından kullanılmaya başladığı tarihten (aktife girdiği tarihten) itibaren başlar.

Bu krediler döviz veya Türk lirası olarak kullanılabilir.

2.1.1.1. Kredinin Döviz Olarak Kullanılması (Döviz Ödemesi Gerektiren İşlemlerde Kullanılması)

Kredi: ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerde bulunanlara, bu faaliyetleriyle ilgili döviz ödemesi gerektiren işlemlerde kullanılmak üzere, Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında bu belgede belirtilen ithalat tutarını aşmamak kaydıyla ve belge süresi kadar verilebilecektir. Kredinin kullanılışı sırasında, bu işlemlerde kullanılacağı yazılı olarak beyan edilecektir.

İhracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyeti yapanların krediyi döviz olarak kullanabilmeleri için mutlaka Dahilde İşleme İzin Belgesi almış olmaları ve söz konusu belgede döviz tahsisinin öngörülmüş olması gerekmektedir.

Kullanımlar, geçici bir döviz hesabından Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamındaki ithalat işlemleri ile yine bu kapsamdaki döviz ödemesi gerektiren diğer işlemler için yurt dışındaki lehdarlara döviz veya Türk lirası transferi suretiyle gerçekleştirilecektir. İthalat bedellerinin ödenmesine ilişkin işlemler Dış Ticaret Müdürlüğümüzün talimatlarına, döviz ödemesi gerektiren diğer ödemelere ilişkin işlemler ise Görünmeyen İşlemlere İlişkin Genelgemiz esaslarına göre yapılacaktır. Döviz Satım Belgesi döviz transferi sırasında düzenlenmeyecek, kredinin geri ödenmesi sırasında düzenlenecektir. İthalata ilişkin gümrükçe tasdikli Gümrük Beyannamesi üzerine "mal bedeli, (döviz tutarı ve transfer tarihi yazılacaktır.) Türkiye'deki bankalarca verilmiş döviz kredisiyle ilgili geçici döviz hesabından karşılandığından Döviz Satım Belgesi düzenlenmemiştir." şeklinde not konulacaktır. (Bu esas bedeli Türkiye'deki bankalarca açılan diğer döviz kredilerinden ödenecek ithalat için de geçerlidir.) Geçici döviz hesabından kullanım yapanlar lehine çek düzenlenmeyecek, efektif verilmeyecektir. Kredinin döviz tevdiat hesabına alınması mümkün bulunmamaktadır.

Bankalar bu kredilerin Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamı ithalat ve döviz ödemesi gerektiren diğer giderlerin ödenmesinde kullanılıp kullanılmadığının tespiti için bedelleri krediden ödenen ithalatla ilgili gümrükçe tasdikli Gümrük Beyannamesi veya hizmet ithali ile ilgili belgelerin üzerine kredi referans numarası ve Dahilde İşleme İzin Belgesinin tarih ve sayısını yazarak onaylayacaklardır. Ayrıca Dahilde İşleme İzin Belgesine krediden ödenen ithalata ait gümrük beyannamesi tarih ve sayısı ile ithalat tutarı ve döviz tahsis edilen diğer giderler konusu döviz tutarı, transferi yapan bankalar tarafından yazılıp onaylanacaktır.

Dahilde İşleme İzin Belgesi alınmak suretiyle kullanılan bu döviz kredilerinde, sadece İhracatı Teşvik Mevzuatında yer alan taahhüdün aranması yeterlidir. Bu konudaki işlemler, Dış Ticaret Müdürlüğümüzün talimatları çerçevesinde yapılacaktır.

2.1.1.2. Kredinin Türk Lirası Olarak Kullanılması

Kredi, bankalar tarafından bankacılık teamülleri çerçevesinde ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanında kullanılmak üzere açılacaktır. Bu kredi ihracatın finansmanı için belgesiz olarak kullanılacaktır. Ancak ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetler için mutlaka Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi almış olması gerekmektedir. Bu krediler Dış Ticaret Müdürlüğümüzün konuya ilişkin genelgesi çerçevesinde kullanılacaktır.

Kredinin kısım kısım kullanılması veya vadeden önce kısmen veya tamamen ödenip tekrar kullanılmaya başlanması halinde, tahsilat ve ödemeler aynı kredi sözleşmesine istinaden yapıldığından, her bir kısmi kullanım yeni bir kredi olarak mütalaa edilmeyecek ve ilk kullanımla belirlenen kredi vadesinde değişiklik yapılmayacaktır.

Kredi, aktiflerde geçici bir hesaba alındıktan sonra firmalara ihracatın, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmetler ve faaliyetlerin finansmanı amacıyla Türkiye'deki harcamaları için bu hesaptaki dövizler karşılığı Türk lirası ödenecektir.

Türk lirası olarak kullanılan döviz kredisinin, ihracatın finansmanında kullanılmak üzere açılmış olması halinde, teşvik tedbirlerinden yararlandırılması için Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi alınması gerekmemektedir. Yurt dışında iş yapan Türkiye'de yerleşik Türk müteşebbisleri ve uluslararası ihaleye çıkarılan kamu projelerini üstlenen firmalar ile Savunma Sanayi Müsteşarlığı tarafından onaylanan savunma sanayi projelerini üstlenen firmaların söz konusu işleriyle ilgili alacakları kredilerin kullanımı bu genelgemizin ilgili bölümlerinde açıklanmıştır.

İhracat, Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim, Harç İstisnası Belgesi kapsamındaki ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için Türk lirası olarak kullanılacak döviz kredilerinde, sadece İhracatı Teşvik Mevzuatında yer alan taahhüdün aranması yeterlidir. Bu konudaki işlemler, Dış Ticaret Müdürlüğümüzün talimatlarına göre yapılacaktır.

Bu nedenle Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamındaki faaliyetlerin finansmanı için Türk lirası olarak kullanılan döviz kredilerinin banka riskinin kapatılmasında da, Dış Ticaret Müdürlüğümüzün talimatlarına göre işlem yapılacaktır.

Döviz kredisinin kapatılması sırasında, Döviz Alım Belgesi ile teslim ya da faaliyetin yapıldığını gösteren belgelerin asıllarının aranmasına gerek bulunmamaktadır. Kredinin Türk lirasının iadesi suretiyle kapatılması sırasında döviz satım belgesi düzenlenmez.

Döviz kredilerinin ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler veya döviz kazandırıcı faaliyetlerden sağlanan bedellerle kredi riski kapatılabileceği gibi vadesinde kredi sözleşmesi şartlarına göre Türk lirası ile de kapatılabilir.

2.1.2. TRANSİT TİCARETİN FİNANSMANI AMACIYLA AÇILAN DÖVİZ KREDİLERİ

Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilecek transit ticaretin finansmanı amacıyla bankalarca döviz kredisi açılması mümkündür.

Transit ticaret tacirince satış bedeli henüz tahsil edilmeden alış bedelinin transferinde kullanılmak üzere, bankalar tarafından Transit Ticaret Formunda beyan edilen alış tutarı kadar döviz kredisi kullandırılabilir.

Satış bedeli tahsil edilmiş ise finansman ihtiyacı kalmayacağından, kredi kullandırılmaz.

Kredi, Transit Ticaretin gerçekleştirileceği bankada geçici bir döviz hesabına alınmak suretiyle, sadece döviz olarak kullandırılacaktır. Kredi, bu döviz hesabından, satın alınacak malların bedelinin, yurt dışına transfer edilmesi suretiyle kullandırılacaktır. Bu işlem sırasında dekont düzenlenecektir. Kredi hesabından kullanım karşılığı ilgililere efektif veya çek olarak verilemez. Kredi, döviz tevdiat hesabına alınamaz ve Türkiye’de döviz veya Türk lirası olarak kullanılamaz.

Transit ticarete ilişkin kredilerin vadesi, alış bedelinin havale tarihinden itibaren en çok transit ticaret hesabının kapatılması için belirlenen (180 gün veya ülke bazında farklılaştırılmış döviz getirme süresi 270 veya 365 gündür.) süreler kadar olup kullanılan kredinin faiz ve masraflarıyla birlikte toplamından az olmamak kaydıyla aynı transit ticaret faaliyetinden elde edilen döviz tutarının yurda getirilerek bankalara satılması zorunludur. Eksik getirilmesi halinde, gerçekleşmeme oranında istisna edilen Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi bankaca ilgili vergi dairesine yatırılacaktır.

Kredi taahhüt hesabının kapatılması sırasında bankalarca Döviz Alım Belgesi firma ve banka nüshası ile alış ve satış faturası üzerine gerekli notlar konularak birbirleriyle irtibatlandırılacaktır.

Kredinin verilmesi sırasında, kredinin döviz olarak kulanılması sebebiyle bir döviz satışı olmayacağından, Döviz Satım Belgesi düzenlenmeyecektir.

Kredi transit ticaretten elde edilen satış bedeliyle ödeniyor ise döviz alışının yapıldığı (Döviz Alım Belgesinin düzenlendiği) tarihte Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

Kredi, Türk lirası ile geri ödeniyor ise geri ödeme tarihinde döviz satışı yapılarak Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir.

Kredi, transit tacirinin Döviz tevdiat hesabından ödeniyor ise Döviz Satım Belgesi düzenlenmeyeceği tabiidir.

Kredinin Transit Ticarete kullanılmasında bu genelgemizde yer almayan hususlarda, Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 4 Temmuz 2001 tarih ve YB/45 sayılı genelgesinde öngörülen esas ve usuller dahilinde işlem yapılacaktır.

2.1.3. 3226 SAYILI FİNANSAL KİRALAMA KANUNU ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE’DE FAALİYET GÖSTEREN FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNE AÇILAN BİR YIL VADELİ DÖVİZ KREDİLERİ

Bu döviz kredilerinin vadesi en fazla bir yıldır. Söz konusu krediler, kiracıları ihracatçılar ile yurt içinde veya yurt dışında döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerde bulunan kişiler olan Türkiye’de yerleşik finansal kiralama şirketlerine açılacaktır.

Bu döviz kredilerinin, finansal kiralama şirketleri tarafından, finansal kiralama konusu malların (makine, teçhizat vs.) yurt dışından ithali için döviz olarak, Türkiye’den temini amacıyla Türk lirası olarak kullanılması mümkündür.

Kredilerin döviz olarak kullanımında, geçici bir hesaba alınan dövizler, ibraz edilen ithalata ilişkin belgelere istinaden yurt dışına transfer edilmek suretiyle kullanılacaktır. Geçici döviz hesabından kullanım yapanlar lehine çek düzenlenmeyecek veya efektif verilmeyecektir. Kredinin döviz tevdiat hesabına alınması mümkün değildir.

Yurt dışında taahhüt işleri üstlenen firmaların finansal kiralama anlaşmaları konusu mallarının kullanımı da yurt dışında olacaktır.

Finansal kiralama şirketleri ile sözleşme yapmış olan;

- ihracatçılar mal ihracı işlemlerinden,

- döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerde bulunanlar bu faaliyetlerden

elde ettikleri dövizlerin (var ise zorunlu döviz devrinin bankaca üstlenilmesi halinde) tamamını kira bedeli olarak alışını yaptırmaksızın finansal kiralama şirketlerine devredebileceklerdir.¹

¹ Hazine Müsteşarlığının 15 Ağustos 1995 tarih ve 35675 sayılı yazısı.

Kira bedeli olarak devredilen bu dövizlerin finansal kiralama şirketlerine açılan kredilerin geri ödemesinde kullanılabilmesi için, mal veya hizmet ihracı ile buna ait bedellerin tahsilinin kredi vadesi içinde yapılması gerekmektedir.

Mal ihracında ihracat hesabının, Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi veya Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamındaki satış, teslim veya hizmet ihracında ihracat taahhüdünün kapatılması için Döviz Alım Belgesine ihtiyaç duyulduğundan, bu hallerde mal veya hizmet ihracatçısı adına fiktif Döviz Alım Belgesi, finansal kiralama şirketi adına fiktif Döviz Satım Belgesi düzenlenerek üzerlerine birbiri ile irtibat sağlayacak not konulacaktır.

Kira bedeli dövizler alışı yapılmaksızın finansal kiralama şirketi adına açılacak döviz hesabına aktarılacaktır. Kredi geri ödemeleri finansal kiralama şirketince kredi vadesinde bu hesaptan yapılacaktır.

Mal ihracatçısı, serbest tasarrufuna bırakılan % 30'larla veya Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesine bağlanmamış hizmet ihracatçısı bu faaliyetinden elde ettiği dövizlerle kira bedellerini ödemek isterse kreditor bankaya bu durum Döviz Alım Belgesi ve Döviz Satım Belgesi dışındaki belgelerle tevsik edilecektir.

2.1.4. YATIRIM TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ İLE KAMU KURULUŞLARINCA TEŞVİK BELGESİZ YATIRIM MALİ ALIMLARININ FİNANSMANI İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

2.1.4.1. Kredinin Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki İhtiyaçların Finansmanında Kullanılması

Bankalar tarafından Yatırım Teşvik Belgesinin Yabancı Kaynak Bölümünde iç kredi, dış kredi veya döviz kredisi alması öngörülen firmalara bu kredilerin toplam tutarı kadar Yatırım Teşvik Belgesinin istinat ettiği Karar ve Tebliğlerde belirtilen öz kaynak yabancı kaynak oranının bozulmaması ve yabancı kaynak tutarlarının aşılması kaydıyla aşağıda belirtilen "Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında Kullanılacak Kredilere İlişkin Esas ve Usullere" göre kredi kullanılacaktır.¹

2.1.4.2. Kredinin, Kamu Kuruluşlarınca Teşvik Belgesiz Yatırım Mali Alımlarının Finansmanı Amacıyla Kullanılması

Kredi, kamu kuruluşlarınca teşvik belgesiz yatırım mali alımlarının finansmanı amacıyla, vade kısıtlaması olmaksızın kullanılabilir. Kredinin Türk lirası kullanımı, anılan malların Türkiye'den temini halinde mümkündür. Kredinin kullanılmasıyla ilgili olarak 2.1.4.1 fıkrasında belirtilen esaslara göre işlem yapılacaktır.

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 9 Kasım 1999 tarih ve 81676 sayılı yazısı.

2.1.4.1 ve 2.1.4.2 maddelerinde belirtilen kredilerin kapatılması

Bankalarca söz konusu krediler, döviz gelirleri yanında Türk lirası ile de kapatılabilecektir. Başka bir deyişle kredilerin geri ödemeleri döviz gelirleriyle yapılabileceği gibi Türk lirasıyla da yapılabilecektir.¹

2.1.4.3.Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında Kullanılacak Kredilere İlişkin Esas ve Usuller

Yatırımlarda Devlet Yardımları ile ilgili Karar ve Tebliğler çerçevesinde düzenlenen Yatırım Teşvik Belgelerinin "Yabancı Kaynak" bölümünde yer alan ve aşağıda tanımı yapılan iç kredi, dış kredi ve döviz kredilerinin bankalar tarafından Yatırım Teşvik Belgesinde belirtilen yabancı kaynak tutarının aşılması ve Karardaki özkaynak oranının bozulmaması koşuluyla, genelgemizin ilgili bölümlerinde ve aşağıda öngörülen esas ve usullere göre döviz kredisi kullanılacaktır.

1) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılacak yatırım kredilerinde;²

a) iç kredi: Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt içindeki bankalardan, Bankalar Kanunu ve bu Kanuna ilişkin mevzuata göre Türk lirası olarak sağladıkları nakdi kredilerini,

b) döviz kredisi: Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt içindeki bankaların kendi kaynaklarından Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatı'na göre Türk lirası veya döviz olarak kullandıkları nakdi döviz kredilerini,

c) dış kredi: Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışından sağladıkları, Türk Parası Kıymetini Koruma Mevzuatı'na göre Türk lirası veya döviz olarak kullandıkları nakdi döviz kredilerini,

ifade etmektedir.

d) kaim belge: A ve B sayılı kaim Yatırım Teşvik Belgesi, Yatırım Teşvik Belgesinin zayi olması, okunamayacak kadar yıpranmış olması ve tamamlama vizesi yapılması hallerinde düzenlenmektedir. A ve B sayılı kaim Yatırım Teşvik Belgesi normal Yatırım Teşvik Belgesi ile aynı özellikleri taşımaktadır. Kaim olmayan belgeler (ilk düzenlenen belge) ile kaim belgeler arasında uygulama esasları açısından herhangi bir fark bulunmamaktadır.³

2) Yatırım Teşvik Belgesinin istinat ettiği Karar ve Tebliğlerde belirtilen asgari özkaynak oranının (mevzuatta aksine bir hüküm olmadıkça) muhafaza edilmesi zorunludur. Yatırım Teşvik Belgesinde "yatırım finansmanı" başlığı altında "yabancı kaynaklar" bölümünde yer alan iç kredi, dış kredi ve döviz kredisinden herhangi birisi, ikisi veya hepsi birlikte (Karardaki özkaynak oranının bozulmaması ve yabancı kaynaklar tutarının aşılması kaydıyla) Yatırım Teşvik Belgesinde değişikliğe gerek olmaksızın bankalar tarafından doğrudan kullanılabilir veya yurt dışından kullanımına aracılık edilebilir.

3) Yatırım Teşvik Belgesinde öngörülen yabancı kaynak tutarını aşmamak koşuluyla bir (1) yıl ve daha uzun vadeli olarak yurt içinden veya yurt dışından sağlanan krediler yatırım kredisi olarak nitelendirilir.

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 10 Mayıs 1996 tarih ve 18675 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığı'nın 31 Ağustos 1999-62468 ve 9 Kasım 1999-81676 tarih ve sayılı yazıları.

³ Hazine Müsteşarlığı'nın 4 Nisan 2002-21702 ve 23 Ağustos 2002-55053 tarih ve sayılı yazıları.

Dolayısıyla Yatırım Teşvik Belgesi (YTB) kapsamında kullanılacak yatırım kredilerinde, vadenin en az bir (1) yıl (365 gün) veya daha uzun süreli olması gerekmektedir.

Bir (1) yıl veya daha uzun vadeli kredi tanımından; anapara geri ödemeleri ile birlikte ortalama vadesi (anapara ödemelerinin ödeme tarihlerine göre ağırlıklı ortalaması) bir yıldan uzun olan kredilerin anlaşılması gerekmektedir. Ortalama vadesi bir (1) yılın altında kalan krediler yatırım kredisi olarak YTB kapsamında değerlendirilemez. Bu nedenle vadesi bir (1) yılın altında kalan kredilerin YTB ile ilişkilendirilmemesi gerekmektedir. Bu kredilerde ortalama vadenin hesaplanmasında uygulanacak yöntem konusunda ise Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğümüzün 5 Ağustos 1996 tarih ve 96/2 sayılı genelgesinin esas alınması gerekmektedir.¹

YTB kapsamında bir (1) yıldan uzun vadeli olarak kullandırılan veya kullanımına aracılık edilen kredilerin bir (1) yıldan önce kapatılması durumunda, Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisinin cezai faiziyle birlikte tahsil edilmesi gerekmektedir.² Buna göre, vadesi bir (1) yılın altına düşmesinden dolayı YTB kapsamında değerlendirilmeyen bu tür kredilerin;

a- Yurt dışından nakdi döviz kredisi şeklinde (dış kredi olarak) sağlanmış olması durumunda, fon kesintisi oranı bu tür krediler için % 3 olarak belirlendiğinden, bu oran üzerinden KKDF hesaplanması ve cezai faiz uygulanması,

b- Yurt içindeki bankalardan iç kredi (Türk Lirası kredi) veya döviz kredisi şeklinde 2004/7633 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yayımından önce (29 Temmuz 2004 tarihinden önce) kullandırılmış olması durumunda, bu tarihten önce geçerli olan oranlar üzerinden KKDF hesaplanması ve cezai faiz uygulanması,

c- Yurt içindeki bankalardan iç kredi (Türk Lirası kredi) veya döviz kredisi şeklinde 2004/7633 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yayımından sonra (29 Temmuz 2004 tarihinden sonra) kullandırılmış olması durumunda ise fon kesinti oranı % 0 (sıfır) olarak belirlendiğinden kesinti ve cezai faiz uygulanmaması

gerekmektedir.³

4) Bankalarca YTB kapsamında döviz kredisi kullandırıldığında veya dış kredi kullanımına aracılık edildiğinde YTB eki "Kredi ve Döviz Kullanım Formu" üzerine kullanılan kredinin

- cinsinin,
- döviz satış kurunun,
- döviz tutarı ve Türk lirası karşılığının,
- kullanım tarihinin

mutlaka yazılarak onaylanması ve YTB'deki kredi tutarından düşülmesi şarttır.

YTB eki "Kredi ve Döviz Kullanım Formu"na işlenmeyen krediler YTB kapsamında kullanılmış kredi olarak kabul edilmeyecektir. Bu kredilere uygulanan (KKDF) istisna var ise müeyyide uygulanarak tahsil edilmesi gerekmektedir.⁴

5) YTB'de kredi tutarının Türk lirası olarak gösterilmesi nedeniyle YTB'nin "Kredi ve Döviz Kullanım Formu"na işlenmesi gereken döviz kredilerinin Türk lirası karşılığının hesaplanmasında bankalar tarafından, bu kredilerin kullanım tarihindeki Merkez Bankası döviz satış kurları esas alınacaktır.

6) YTB kapsamında, YTB'nin düzenlendiği (istinat ettiği) Kararnamede öngörülen asgari özkaynak-yabancı kaynak oranı bozulmamak ve yabancı kaynak tutarı aşılmamak kaydıyla, bankalar tarafından yabancı kaynak bölümünde yer alan iç kredi, dış kredi ve döviz kredisinin kullandırılması esastır. Aksine durumlarda, fazla kullandırılan krediye tekabül eden KKDF istisnası yönünden Mülga Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 4 Seri Numaralı Tebliğ hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

7) YTB'de kayıtlı olan değerler nihai değerler olmayıp, yatırımın her aşamasında tevsik edilen bilgi ve belgelere istinaden yapılacak değerlendirme sonucunda YTB'yi düzenleyen merci (Hazine Müsteşarlığı veya ilgili odalar) tarafından değişiklik yapılabilir.

Diğer taraftan, bankalarca YTB'nin yabancı kaynak bölümünde yer alan kredi tutarının Maliye Bakanlığınca her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranları dikkate alınarak, 2000/1821 sayılı Kararın uygulanmasına ilişkin 2001/1 sayılı Tebliğin yürürlük tarihi olan 18 Şubat 2001 tarihi ile 2003/3 sayılı Tebliğin yürürlük tarihi olan 17 Temmuz 2003 tarihleri arasında yapılan artırımlar geçerliliğini korumaktadır.⁵

¹ Hazine Müsteşarlığının 21 Ocak 2000-4700 ve Maliye Bakanlığı'nın 16 Mayıs 2000-23350 tarih ve sayılı yazıları.

² Hazine Müsteşarlığının 27 Nisan 2006 tarih ve 22303 sayılı yazısı.

³ Maliye Bakanlığının 12 Ekim 2006 tarih ve 79509 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 15 Ocak 2004 tarih ve 2226 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığı'nın 17 Ekim 2003 tarih ve 61513 sayılı yazısı.

Yatırım Teşvik Belgesinin sabit yatırım tutarında % 100'ün üzerinde meydana gelecek artış ya da % 50'nin üzerindeki azalışlarda yatırımcılar, belgenin halen geçerli olması kaydıyla Yatırım Teşvik Belgesini düzenleyen mercie müracaat ederek, Yatırım Teşvik Belgesinin revizesini talep edebilirler. Ancak, kredi kullanımı yönünden yatırımcıların talep etmeleri halinde %100 ya da %50 oranlarına bağlı kalınmaksızın Yatırım Teşvik Belgesi revize edilebilir.¹

Yatırım Teşvik Belgesinin “yabancı kaynaklar” bölümünde kayıtlı kredi tutarının firmalara kullandırılması sırasında bankaların sorumluluğu kredi tutarını geçmemek üzere firma talebi ve bankacılık kuralları çerçevesinde kredi işlemlerini yürütmekle sınırlı olup bu limit içerisinde kalmak koşulu ile kullandırılan kredi miktarına tekabül eden harcamaların Yatırım Teşvik Belgesinde kayıtlı oran üzerinden özkaynaklardan karşılanması sorumluluğu firmalara aittir.²

Tamamlama vizesi esnasında gerçekleşme değerlerinin üzerinde vergi, resim ve harç istisnası ve kaynak kullanımını destekleme fonu istisnasından yararlanıldığının tespit edilmesi halinde fazladan uygulanan destek unsurları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.³

8) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılacak kredilerde azami vade sınırı bulunmamaktadır. Yatırım Teşvik Belgesinde öngörölmüş bir iç kredi, dış kredi veya döviz kredisinin vadesinin, belgenin süresi içinde kalması şart değildir.

Kredi, Yatırım Teşvik Belgesinde belirtilen şartlara (örneğin, krediyle ilgili özel bir vade konmuş ise bu vadeye uyulacaktır.) uygun olarak belge kapsamındaki işlemleri için yatırımcının tercihleri doğrultusunda döviz ve/veya Türk lirası ihtiyaçlarının finansmanında kullanılacaktır.

9) Kredinin tamamının veya bir kısmının döviz olarak kullanılması halinde belge kapsamında döviz ödemesini gerektiren işlemlerde kullanılacaktır. Döviz kredisinin, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında döviz ödenmesi gereken işlemlerde kullanılabilmesi için, Yatırım Teşvik Belgesinin ithal makine bölümünde makine ve teçhizat ithalatının öngörölmüş olması ve bu tutar ile Yatırım Teşvik Belgesi eki ithal makine ve teçhizat listesinde ithal edilecek makine ve teçhizatın özelliklerinin belirtilmiş olması kaydıyla, ithal edilecek makine teçhizat tutarında, Yatırım Teşvik Belgesinde yer alan yabancı kaynak-özkaynak oranının bozulmaması ve yabancı kaynak tutarının aşılması kaydıyla döviz kredisi kullanılacaktır.

Kullanımlar, geçici bir döviz hesabından ibraz edilen ithalata veya hizmete ilişkin belgelere istinaden döviz veya Türk lirası olarak yurt dışındaki lehbara transfer edilmek suretiyle gerçekleştirilecektir. İthalat bedellerinin ödenmesinden hesaplarının kapatılmasına kadar Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 13 Mayıs 2003 tarih ve 2003/YB-42 sayılı Genelgesine, döviz ödemesi gerektiren diğer işlemlerde ise Görünmeyen İşlemlere ilişkin 13 Ocak 2000 tarih ve 2000/YB-4 sayılı Genelgemiz esaslarına göre işlem yapılacaktır. Diğer hususlarda “Genel Esaslar” bölümündeki hükümlere uyulacaktır. Bu hesaptan kullanım yapanlar lehine çek düzenlenmeyecek, efektif verilmeyecektir. Kredinin ilgilinin döviz tevdiat hesabına alınması mümkün bulunmamaktadır.

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 23 Temmuz 2003 tarih ve 45890 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığı'nın 23 Ağustos 2002 tarih ve 55053 sayılı yazısı.

³ 17 Temmuz 2003 tarih ve 25171 sayılı R.G.'de yayımlanan 2003/3 sayılı Tebliğ.

Döviz olarak sağlanmış olan dış kredinin Türkiye’de Türk lirası olarak kullanılacak kısmının alışı, bir kerede veya kısım kısım yapılarak ilgiliye Türk liralari ödenecektir.

Dış kredinin, yatırımın Türkiye’deki Türk lirası ihtiyaclarının finansmanı için kullanılacak bölümü, yatırım henüz tamamlanmadığından, yatırım kredisi olarak dikkate alınacak, işletme kredisi olarak nitelendirilmeyecektir.

Yurt dışından sağlanan ve Türk lirası olarak kullanılan işletme kredilerinin, Yatırım Teşvik Belgesinde işletme kredisi adı altında yer alan kredi kapsamına alınması mümkün değildir.

10) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılacak yatırım kredilerine ve belge kapsamında kredi ile ilgili yapılacak diğer işlemlere Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi istisnası uygulanmaması gerekmektedir. Eğer bankalarca Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yapılan işlemler nedeniyle sehven uygulanmış Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi istisnası var ise uygulanan bu istisnanın Yatırım Teşvik Belgesinin kapatma vizesi beklenmeksizin bankalar tarafından uygulandığı tarih ile tahsilatın yapılacağı tarih arasındaki süre dikkate alınarak gecikme faizi ve cezası ile birlikte ilgili mevzuat hükümleri dahilinde ilgili banka tarafından bağlı olduğu vergi dairesine yatırılması gerekmektedir.¹

11) Bankalar, bu kredilerin yatırım teşvik belgesi kapsamındaki ithalat, hizmet ve döviz ödemesi gerektiren diğer giderlerin ödenmesinde kullanıp kullanılmadığının tespiti için bedeli krediden ödenen ithalatla ilgili gümrükçe tasdikli Gümrük Beyannamesi ve hizmet ithali ile ilgili faturaların üzerine kredi referans numaraları ile Yatırım Teşvik Belgesi tarih ve sayısını yazarak onaylayacaklardır.

12) 5035 Sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2004 tarihinden önce düzenlenen Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kredi kullanımı nedeniyle yapılacak işlemler Yatırım Teşvik Belgesinin istinat ettiği, Yatırım Teşvik Mevzuatı hükümlerine tabi olduğundan, 31 Aralık 2003(dahil) tarihine kadar

a) Yatırım Teşvik Mevzuatı kapsamında kullanılan aynı ve nakdi kredilere, “İhracat ve Yatırımlarda Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulanması Hakkında 4 Seri Numaralı Tebliğ” esasları dahilinde vergi, resim ve harç istisnası uygulanmış ise bu Tebliğ esasları dahilinde uygulanan damga vergisi ve harç istisnasının Yatırım Teşvik Belgesinde kayıtlı bulunan ihracat taahhüdünün Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü tarafından kapatılması aşamasında yapacağı değerlendirme sonucuna göre tahsil veya terkin edilmesi gerekmektedir.

b) Yatırım Teşvik Mevzuatı kapsamında bulunan ihracat taahhüdüne sayılan ihracata ilişkin gümrük beyannameleri aynı zamanda belgeli veya belgesiz ihracat kredi taahhüdüne sayılabilir. Belgeli veya belgesiz ihracat kredi taahhüdüne sayılan gümrük beyannamelerinin aynı zamanda Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki ihracat taahhüdüne sayılması da mümkündür.

c) Yatırım Teşvik Belgeleri kapsamında kullanılacak kredilerle ilgili düzenlenen Genel Kredi Sözleşmelerine damga vergisi istisnası uygulanması halinde, Genel Kredi Sözleşmesine imza koyan taraflardan bankanın ödemekle yükümlü olduğu kısım da bu istisna kapsamında tutulmaktadır. Bu durumda, banka tarafından müşteriye yansıtılacak bir damga vergisi olmadığından, banka adına bir gelir doğmamakta ve yatırılacak bir Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, bankalar tarafından Yatırım Teşvik Belgesi üzerine uygulanan damga vergisi istisnası nedeniyle Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi istisnasının uygulandığı şeklinde bir kayıt düşülmesine gerek bulunmamaktadır.

¹ Hazine Müsteşarlığı’nın 29 Mart 2000 tarih ve 24809 sayılı yazısı.

2.1.4.4. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında Kullanılacak Kredilerde Süre Uzatımı ve Vergi, Resim ve Harç İstisnası Uygulaması

Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt dışından sağlanan veya Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar tarafından kullanılan yatırım kredilerinin süresi, Yatırım Teşvik Belgesinin yürürlük süresinden sonra ilk düzenlenen kredi sözleşmesine istinaden sözleşmede belirtilen kredi tutarında bir artırım yapılmaması kaydıyla, özel hukuk kuralları çerçevesinde kredi sözleşmesi taraflarınca temdit edilebilir.

Bu durumda kredi ile ilgili işlemler 5035 sayılı Kanuna göre damga vergisi ve harçtan müstesna tutulacaktır.

2.1.4.5. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında Kullanılacak Ayni Kredilerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Uygulaması

Yatırım teşvik belgesi kapsamında sağlanan ayni kredilerle ilgili olarak alıcı ile satıcı arasında düzenlenen ayni kredi sözleşmesi damga vergisi ve harçtan müstesna edilmeyecektir.

Diğer taraftan, bu ayni kredi kapsamında alıcı firma tarafından poliçe üzerine verilecek kabul şerhi ve banka tarafından verilecek aval işlemi dolayısıyla banka ile alıcı arasında düzenlenecek Genel Kredi Sözleşmesi damga vergisi ve harçtan müstesnadır.

Ancak, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılacak ayni kredilere ilişkin sözleşmelerin 1 yıl ve daha uzun süreli olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bu durumda, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında kullanılacak ayni kredilerin Merkez Bankası döviz satış kurundan karşılığı Türk lirası, Yatırım Teşvik Belgesindeki yabancı kaynaklar bölümünde yer alan toplam Türk lirası kredi tutarından düşülecek ve Yatırım Teşvik Belgesinin Kredi ve Döviz Tahsis Kullanım Formuna işlenecektir.

Diğer taraftan bu istisnanın uygulanabilmesi için aşağıdaki hususlara dikkat edilecektir;

- Ayni kredi; Yatırım Teşvik Belgesi eki, ithal ve yerli makine teçhizat listelerinde yer alan makine ve teçhizatın yurt içi ve yurt dışından bir yıl ve daha uzun vadeli alımını,
- gayrinakdi kredi; Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki finans kuruluşlarından temin ettikleri veya Türkiye'deki bankalar tarafından verilen en az bir yıl süreli garanti, karşı garanti (kontrgaranti), teminat ve kefaletleri kapsamaktadır.

Bu nedenle, ayni ve nakdi kredilere bağılı olarak ortaya çıkacak gayrinakdi krediler, teminat olarak kabul edilecek ve Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında nakdi veya ayni herhangi bir kredi kullanılmadığı halde, belgede kayıtlı işle ilgili olarak ortaya çıkabilecek gayri nakdi tanımına girecek işlemlerde münhasıran gayrinakdi bir kredinin kullanıldığı kabul edilecektir.

Buna göre, bir yıl ve uzun vadeli ayni kredi için verilecek teminatlarda bir yıl şartının aranmasına gerek bulunmamakta olup bir yıl ve uzun vadeli ayni kredinin ödenmesine ilişkin poliçeler ve banka avalı damga vergisinden müstesnadır.

2.1.5. YURT DIŞINDA İŞ YAPAN TÜRKİYE’DE YERLEŞİK TÜRK MÜTEŞEBBİSLERİNE YURT DIŞINDAKİ İŞLERİYLE İLGİLİ OLARAK AÇILAN KREDİLER

Bankalar tarafından alınmış izinler çerçevesinde yurt dışında iş yapan Türkiye’de yerleşik Türk müteşebbislerine;

- yurt dışı müteahhitlik hizmetleri,
- gümrük hattı dışı satış mağazacılığı,
- dış sularda denizyolu taşımacılığı,
- yurt dışına karayolu taşımacılığı,
- yurt dışına havayolu taşımacılığı

faaliyetlerinin finansmanı amacıyla döviz kredisi açılabilecektir. Bu şekilde kredi kullanacak Türk firmalarının yurt dışındaki faaliyetlerini tevsik etmeleri gerekmektedir.

Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesinin olmadığı durumlarda, alınmış izinler çerçevesinde yurt dışında iş yapan Türkiye’de yerleşik müteşebbislerinin “Yurt Dışında İş Yapan Türk Müteşebbisi” olduğu hususu aşağıda belirtilen belgelerden tespit edilecektir. Bu müteşebbislerin döviz kredisi kullanabilmeleri için aşağıda belirtilen yetki belgeleri ile yurt dışı faaliyete ilişkin imzalanmış sözleşmelerini ibraz etmeleri gerekmektedir.¹ Aşağıdaki belgelerin ibraz edilememesi halinde ise bu kapsamda döviz kredisi kullandırılması mümkün bulunmamaktadır. Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamında kullanılacak kredilerde ise söz konusu belgeler aranmayacaktır.

1) Müteahhitlerin, 2 Şubat 1996 tarih ve 22542 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetlerine İlişkin Tebliğ gereğince Bayındırlık ve İskan Bakanlığından alınmış Yurt Dışı Müteahhitlik Belgesi,

2) Gümrüksüz satış mağazalarının, 13 Ekim 2006 tarih ve 26318 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliği” gereğince Gümrük Müsteşarlığından alınmış Mağaza ve Depo Açma İzni,

3) Dış sularda faaliyetleri bulunan Türkiye’de yerleşik denizcilik şirketlerinin, 14 Haziran 1946 tarih ve 6333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun gereğince Denizcilik Müsteşarlığından alınmış Denize Elverişlilik Belgesi,

¹ Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

4) Yurt dışında iş yapan karayolu nakliye şirketlerinin, 25 Şubat 2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Karayolu Taşıma Yönetmeliği” gereğince Ulaştırma Bakanlığı Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü’nden alınmış Yetki Belgesi (C2, C3, L2, kredinin yalnızca yurt dışı faaliyetlerinin finansmanı için kullanılacağı yönünde yazılı taahhütname alınması kaydıyla R2),^{1 2 3}

5) Yurt dışına yolcu posta ve eşyaya ilişkin her türlü hava taşımacılığı yapan Türkiye’de yerleşik hava nakliyat firmalarının 16 Haziran 1984 tarih ve 18443 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği” gereğince Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü’nden alınmış İşletme Ruhsatı.

Bu maddede belirtilen şekilde açılacak nakdi kredilerle, Bölüm III 2.1.6 ve 2.1.7 maddelerinde belirtilen kredilerin tutarı, bankaların yurt dışından sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları (zorunlu karşılıklar düşüldükten sonra) toplamını geçmeyecektir. Bu kredilerde vade kısıtlaması bulunmamaktadır.

Bu döviz kredileri için geçici bir döviz hesabı açılacak ve bu hesaptan, sözü edilen Türk müteşebbislerin kredi konusu yurt dışındaki işlerinde kullanılmak üzere döviz ve/veya Türk lirası ödeme yapılabilecektir. Kredinin, Türk lirası kullanılması ancak, müteşebbislerin yurt dışındaki kredi konusu işleriyle ilgili olarak Dış Ticaret Mevzuatının ilgili hükümlerine göre Türkiye’den satın alacakları mal bedellerinin (ihracat bedeli olarak döviz alışı yapılır), söz konusu işle ilgili olarak yurt dışında çalıştırdıkları işçilerinin ücretlerinin, yine aynı işle ilgili olarak Türkiye’den satın alacakları hizmetlerin bedelinin Türkiye’de Türk lirası olarak ödenmesi suretiyle mümkün olabilecektir. Ayrıca bu müteşebbislerin yurt dışındaki faaliyetleriyle ilgili olarak üçüncü ülkelerden, Gümrük ve Dış Ticaret Mevzuatı hükümlerine göre Türkiye üzerinden geçirilerek veya doğrudan faaliyette bulundukları ülkelere yapacakları malzeme alımlarına ilişkin bedellerin ödenmesinde sakınca yoktur.

Bu madde kapsamında kullanılacak kredilerde, kredi borçlusu firmanın her bir kredi kullanımı sırasında vereceği yazılı beyanına göre;

1) Yurt dışı mal ve hizmet alımıyla ilgili ödemelerin (avans ödemeleri dahil) yurt dışında mal ve hizmet satışını yapan firma hesabına döviz olarak ödenmesi,

2) Yurt dışındaki işleri ile ilgili harcamalarını kendi kaynaklarından yaptıklarını belgeleyen firmalara harcama belgesi tutarının Türk lirası karşılığının firma hesabına ödenmesi,

3) Müteahhitlik firmalarının yurt dışındaki işleri ile ilgili yurt içindeki işçi ücreti ödemelerinin müteahhit firma hesabına, diğer giderlerinin ise mal ve hizmeti satın aldığı kişilerin hesabına Türk lirası olarak ödenmesi

mümkün bulunmaktadır.⁴

Kredinin döviz olarak kullanılması halinde, firmalara döviz çeki veya efektif verilmesi mümkün değildir. Geçici hesaptaki dövizlerin, Türkiye’deki bankalarda hesap sahibi girişimci adına kayıtlı herhangi bir döviz hesabına virmanı yapılamaz.

Ancak, Irak ve Afganistan’da iş alındığının tevsiki suretiyle, kredi lehdarı yurt dışı müteahhitlik firmalarının söz konusu ülkelerdeki taşeron (alt yüklenici) firmalarınca üstlenilen işlerle ilgili olarak yurt dışında düzenlenen fatura bedellerinin, yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin finansmanı amacıyla açılan ve geçici döviz hesabında tutulan krediden taşeron firmaların Türkiye’deki banka hesaplarına döviz ve/veya Türk lirası olarak aktarılması, faturaların birinci asıl nüshasının kredi kullandıran bankaya ibrazı ve aktarılan tutarların faturaların birinci asıl nüshası üzerine işlenmesi kaydıyla mümkün bulunmaktadır.⁵ Faturaların birinci asıl nüshası dışındaki nüshaları üzerinden işlem yapılması mümkün bulunmamaktadır.⁵

Diğer taraftan, bu firmalarca, söz konusu kredilerin efektif olarak çekilerek adı geçen iki ülkeye götürülmesine ilişkin talepler, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar çerçevesinde değerlendirilmek üzere Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü’ne yapılacaktır.⁶

¹ Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 23 Ekim 2007 tarih ve 47225 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 23 Haziran 2008 tarih ve 28598 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 1 Temmuz 2011 tarih ve 35937 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

⁶ Hazine Müsteşarlığının 12 Ekim 2005 tarih ve 57109 sayılı yazısı.

Bankalarca dış sularda denizyolu taşımacılığı yapan firmalara, karşılığı bir defada veya kısım kısım Türk lirası ödenmek üzere gemilerin Türkiye'deki bakım ve onarım masraflarının finansmanı amacıyla döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmaktadır.¹

Yurt dışında iş yapan Türkiye'de yerleşik Türk müteşebbislerine bu işleriyle ilgili olarak açılan kredilerin Türkiye'de Türk lirası olarak kullanılan tutarları Türk lirasına dönüştürüldükten sonra, yeniden dövize çevrilemez.

Bu kredilerde vade sınırı bulunmamakla birlikte, yapılan işin süresinin kredi vadesine esas teşkil etmesi gerekmektedir. Ayrıca istihkak ödemelerinin kredi süresinde gerçekleşmemesi halinde, işin süresine bağlı olan kredi vadesi, otomatik olarak istihkak bedellerinin ödeneceği tarihe kadar geçecek süreyi de kapsayabilecektir.

Söz konusu girişimcilerin yurt dışındaki mevcut faaliyetlerini ve/veya bağlantılarını bankalara tevsik etmeleri, krediyi veren bankalar tarafından da söz konusu faaliyet ve bağlantılar ile işin süresinin özenle izlenmesi gerekmektedir

Döviz kredilerinin süresi içinde işin tamamlanamaması durumunda, bankalarca kredi süresinin uzatılması için taahhüt edilen işin süresinin uzatıldığına dair ek sözleşmenin ibrazı gerekmektedir.²

Bu kredilerin teşvik tedbirlerinden yararlanabilmesi için Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi alınmış olması gerekmektedir. Bu şekilde kullanılan döviz kredilerinde, sadece İhracatı Teşvik Mevzuatı'nda yer alan ihracat taahhütlerinin aranması yeterlidir. Bu kredilerin ihracat taahhütlerinin Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 26 Haziran 2000 tarih ve 2000/YB-25 sayılı genelgesinde öngörülen esas ve usuller dahilinde yerine getirilmesi; aksi taktirde sözü edilen 2000/YB-25 sayılı genelgemizde öngörülen esas ve usuller dahilinde müeyyide uygulanması gerekmektedir.

Yurt dışında iş yapan Türkiye'de yerleşik müteşebbislere herhangi bir teşvik unsurundan yararlandırılmaksızın kullanılan döviz kredilerinin kapatılması sırasında ise herhangi bir belgenin (satış veya hizmet faturası, istihkak raporu, sözleşme vb.) ibraz edilmesine gerek bulunmamaktadır.³ Söz konusu kredilerin, yurt dışından sağlanan hizmet gelirleri olup olmadığına bakılmaksızın, ilgililerin tercihinin göre Türk lirası ya da döviz tevdiat hesabındaki dövizlerle geri ödenmesi mümkün bulunmaktadır.⁴

¹ Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 6 Mart 2007 tarih ve 10897 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 6 Haziran 2007 tarih ve 26056 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 29 Temmuz 1999 tarih ve 54816 sayılı yazısı.

**2.1.6. ULUSLARARASI YURT İÇİ İHALELERLE İLGİLİ İŞLERİ VEYA
SAVUNMA SANAYİ MÜSTEŞARLIĞI'NCA ONAYLANAN SAVUNMA
SANAYİ PROJELERİNİ ÜSTLENEN TÜRKİYE'DE YERLEŞİK
KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ**

Bankalar, Türkiye'deki uluslararası ihalelerle ilgili işleri veya Savunma Sanayi Müsteşarlığı tarafından onaylanan Savunma Sanayi Projelerini üstlenen Türkiye'de yerleşik kişilere ve Türkiye'de yerleşik kişiler ile adi ortaklık şeklinde iş ortaklığı kuran dışarıda yerleşik kişilere döviz kredisi açabilirler.

Ancak 4389 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 11/2.a maddesi uyarınca, bankalarca bir adi ortaklık tarafından kullanılmak üzere verilecek döviz kredileri sorumlulukları oranında ortaklara verilmiş kredi sayılacaktır. Bu durumda, kredinin doğrudan ortaklardan biri veya birkaçı adına açılması gerekmektedir. Kredinin verilmesi sırasında, iş ortaklığının taahhütlerinin yerine getirilmesinde kullanılacağına dair beyan alınarak adına kredi açılacak ortağın diğer ortakları temsil yetkisinin bulunup bulunmadığı incelenecek ve Bankalar Kanunu'nun 11.11 maddesi içeriği hesap durumu aranacaktır.¹

Bu kredilerde vade sınırı bulunmamakla birlikte, yapılan işin süresinin kredi vadesine esas teşkil etmesi gerekmektedir.

Bu madde kapsamında dışarıda yerleşik kişilere açılacak kredilerle, Bölüm III 2.1.5. maddesine göre verilecek krediler ve bankaların yurt dışına açacakları nakdi kredilerin tutarı, bankaların yurt dışından sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları (munzam karşılıklar düşüldükten sonra) toplamını geçmeyecektir.

Bu döviz kredileriyle kredinin kullanımı amacıyla geçici bir döviz hesabı açılacak ve bu hesaptan ilgililerin kredi konusu işle ilgili her türlü döviz ve/veya Türk lirası ihtiyacı karşılanacaktır. Kredinin kullanılması sırasında ihale konusu işle ilgili olduğu hususunu tespiti için ihale konusu ithal edilecek mallara ilişkin sözleşme ve eki listeler istenecektir.

Geçici hesaptaki dövizlerin bankalarda ilgililer adına kayıtlı döviz tevdiat hesaplarına virmanı yapılamaz, döviz çeki veya efektif verilemez.

Kredinin geri ödemesi, yukarıda belirtilen işlemlerle ilgili istihkak bedellerinin döviz veya Türk lirası ödenmesi durumuna göre, istihkak bedeli döviz veya Türk lirası ile yapılacaktır. Kredi, ödemeleri dövizle yapılacak ihaleyi alan adi ortaklığın Türkiye'de yerleşik ortağına veya bu ortakla birlikte yabancı ortağına açılması halinde istihkak bedeli dövizlerle; sadece dışarıda yerleşik ortağa açılması halinde ise dövizle kapatılacaktır.

Döviz kredisinin Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamında kullanılması halinde, kredinin süresinin bu belgelerin süresine bağlı olması gerekmektedir. Kredinin kapatılmasıyla ilgili işlemler Dış Ticaret Müdürlüğümüzün 26 Haziran 2000 tarih ve 2000/YB-25 sayılı genelgesinde öngörülen esas ve usullere göre yapılacaktır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 16 Ağustos 2002 tarih ve 53436 sayılı yazısı.

2.1.6.A. TURİZM MÜESSESELERİ, SEYAHAT ACENTELERİ İLE GEMİ VE UÇAK BAKIM, ONARIM HİZMETLERİ İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

Bankalar, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler arasında yer alan,

1) Turizm müesseseleri ile seyahat acentelerinin yurt içinde ve yurt dışındaki turizm faaliyetleri sırasında yaptıkları döviz karşılığı hizmet satışlarının,

2) Bedelleri döviz olarak alınmak kaydıyla yurt dışında yerleşik firmalar adına gerçekleştirilen uçak bakım ve onarım hizmetleri ile garanti kapsamında gerçekleştirilen gemi bakım ve onarım hizmetlerinin,

finansmanı amacıyla, firmalara, tüm mali yükümlülüklerin karşılanması ve kredinin kullanım ve geri ödemelerinin aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılması kaydıyla, Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi aranmaksızın döviz kredisi kullandırılabilirler.

Gemi bakım ve onarım hizmetlerine ilişkin, ikinci maddedeki “garanti” ifadesi “imalatçı firmanın garantisi” olduğundan, bakım ve onarım hizmeti veren yerli firmalarca kendilerinin imalatçı firmaların yetkili bakım ve onarım servisi olduğunun ve yapılan bakım ve onarımın garanti kapsamına giren malzemeler için olduğunun bankalara tevsik edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu krediler;

1) Firmalarca Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan bütün Turizm İşletmesi Belgelerinin,¹ (Turizm tesisleri ile yat ve yat limanları işletmelerince, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan “Turizm İşletme Belgesi”, “Kısmi Turizm İşletme Belgesi”, “Turizm Yat İşletmesi Belgesi”, “Turizm Kısmi Yat İşletmesi Belgesi”, “Yat Limanı Turizm İşletme Belgesi” ve yürürlükte olan Yönetmelik uyarınca 21 Haziran 2005 tarihinden itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenmeyen, ancak bu tarihten önce alınan ve geçerliliğini koruyan “Turizm Deneme İşletme Belgesi” ile “Kısmi Turizm Deneme İşletme Belgesi”² ve benzerleri)

2) Seyahat acentelerince birinci maddede adı geçen Bakanlıktan alınan A Grubu Seyahat Acentesi İşletme Belgesinin,

3) Gemi bakım ve onarım hizmetleri veren firmalarca Denizcilik Müsteşarlığı Gemi İnşa Genel Müdürlüğü'nden alınan işletme izni veya bu faaliyetin yürütüldüğüne dair belge ile birlikte bahsi geçen firmaların döviz kazandırıcı bağlantılarına ilişkin belgelerin,

4) Uluslararası havalimanlarında yurt dışında yerleşik firmalara hava aracı bakım ve onarım hizmeti sunan firmaların T.C. Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden alınmış, Gayrisihhi İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı ile adı geçen firmaların sadece uçak bakım ve onarım faaliyetlerinin finansmanı amacıyla, döviz kazandırıcı bağlantılarına ilişkin belgelerin³

ibrazı suretiyle ve bu belgelerde belirtilen tutarla sınırlı olmak kaydıyla söz konusu faaliyetlerin finansmanı amacıyla açılabilir.

Turizm müesseselerinin kiraya verilmesi halinde kiralayanın kredi kullanabilmesi için kiracıya ait Turizm İşletme Belgesinin bulunması gerekmele birlikte, kiracı tarafından bu belge ibraz edinilene kadar otel sahibinin Turizm İşletme Belgesi ile kira sözleşmesinin ibrazı kaydıyla bankalarca kredi kullandırılması mümkün bulunmaktadır.*

Otellerin Türkiye'de faaliyet gösteren yurt içi seyahat acenteleri/tur operatörleriyle yaptıkları döviz geliri sağlayan sözleşmeleri de firmaların döviz kazandırıcı bağlantılarına ilişkin belge olarak kabul edilir.*

Firmaların döviz kazandırıcı bağlantılarıyla ilgili olarak bankalara ibraz ettiği kontenjan sözleşmelerinde belirtilen, gerçekleşmesi öngörülen tutar esas alınarak bu firmalara verilecek kredi hizmet öncesi kredi olarak verilir.*

Bu kredilerde vade sınırlaması bulunmamakla birlikte, kredi vadesinin bankalara sunulacak sözleşmelerde belirtilen işin süresi ile uyumlu olması gerekmektedir.⁴

Bu kapsamda bankalarca firmalara, Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi olmadan yenilenebilir (rotatif) olarak kredi kullandırılması ise mümkün bulunmamaktadır.*⁵

Kredi, aktiflerde geçici bir hesaba alındıktan sonra, Türkiye'deki harcamaları için bir defada kullanımı yapılarak bu hesaplardaki dövizler karşılığı Türk lirası firmalara ödenecektir. Verilen kredi tutarının bu belgeler üzerine kaydedilmesi ve açılacak toplam kredi miktarının söz konusu belgelerde belirtilen tutarı aşmaması gerekmektedir.

Kredilerin, öncelikle ilgili firmaların yukarıda belirtilen döviz kazandırıcı faaliyetlerinden elde ettikleri döviz gelirleri ile ya da Türk lirası olarak veya döviz tevdiat hesaplarındaki dövizlerle geri ödenmesi mümkün bulunmaktadır.⁶

5. DEĞİŞİKLİK (2012/YB-9)

¹ Hazine Müsteşarlığının 2 Şubat 2006 tarih ve 4870 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 13 Ekim 2005 tarih ve 57291 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 7 Mart 2012 tarih ve 4144 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 1 Şubat 2011 tarih ve 5688 sayılı yazısı.

⁵ *Hazine Müsteşarlığının 13 Haziran 2011 tarih ve 31596 sayılı yazısı.

⁶ Hazine Müsteşarlığının 13 Mayıs 2005 tarih ve 28288 sayılı yazısı.

2.1.6.B KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ SANAYİ İŞLETMELERİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ AMACIYLA AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

4 Mayıs 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan “Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerinin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Amacıyla KOSGEB Tarafından Uygun Koşullarda Finansal Destek Sağlanması Hakkında” 2004/7131 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında, vergi, resim ve harç istisnasından yararlanmak istemeyen, dolayısıyla firmaları adına düzenlenmiş Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi bulunmayan, ancak yazılım ihracatı yapmak sureti ile döviz kazandırıcı faaliyetler kapsamında döviz olarak hizmet geliri sağlayan yazılım firmalarına KOSGEB ve Kredi Garanti Fonu A.Ş. ile imzalanan KOBİ İhracat Finansman Destek Kredisi Protokolü çerçevesinde, KOSGEB tarafından faiz desteği verilmek üzere onaylanan yazılım projeleri için, yurt dışında yazılım işi alındığını gösteren sözleşmenin bankalara ibrazı kaydıyla, bankalarca döviz kredisi kullandırılması mümkün bulunmaktadır.¹

¹ Hazine Müsteşarlığının 15 Mayıs 2009 tarih ve 21208 sayılı yazısı.

2.1.7. YURT DIŞINDA YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

Bu maddede belirtilen şekilde açılacak nakdi kredilerle Bölüm III 2.1.5 ve 2.1.6 maddelerinde belirtilen kredilerin tutarı, bankaların yurt dışından sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları (zorunlu karşılıklar düşöldükten sonra) toplamını geçmeyecektir. Bu kredilerde vade kısıtlaması bulunmamaktadır.

Türk müteşebbislerce, verilmiş izinler çerçevesinde bulunduğu yabancı öökenin mevzuatına uygun olarak kurulan şirketlere de bu bölüme göre döviz kredisi açılabilecektir.

Serbest Bölgeler Mevzuatı çerçevesinde serbest bölgede faaliyette bulunma ruhsatı alan “kullanıcılar”, Kambiyo Mevzuatı açısından yurt dışında yerleşik sayıldıklarından, bu kişilere Türkiye’deki bankalar tarafından açılacak krediler yurt dışında yerleşik kişilere açılacak döviz kredileri kapsamında yer alacaktır.

Türkiye’deki büyükelçilik tüzel kişiliklerine, bankalarca döviz kredisi açılması mümkündür.¹

Söz konusu döviz kredilerinin döviz olarak kullanılması esastır. Kredinin geri ödemesi dövizle yapılacaktır.

Bankalarca yurt dışında yerleşik kişiler ile Türkiye’deki büyükelçilik tüzel kişiliklerine açılacak döviz kredilerinin, yurt içindeki bankalar nezdindeki hesaplarına döviz olarak aktarılarak kullanılması mümkündür.^{2 3}

Öte yandan, yurt dışında yerleşik gerçek kişilere, Türkiye’deki bireysel ihtiyaçları (konut alımlarının finansmanı dahil) için döviz kredisi veya dövizde endeksli kredi kullanılması ve kullanılacak döviz kredilerinin döviz olarak ödenmesi mümkündür.⁴

Türkiye’de yerleşik kişiler tanımında yer almakla birlikte yurt dışında çalışan ve ikamet eden, ayrıca gelirlerini döviz üzerinden elde eden Türk vatandaşlarına, karşılığının Türk Lirası olarak ödenmesi kaydıyla Türkiye’deki konut alımlarının finansmanı amacıyla döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmaktadır.⁵

Ayrıca, Türkiye’deki yabancı uyruklu elçilik personeline yurt içinde tüketici ihtiyaçlarının finansmanı amacıyla, Türkiye’de Türk lirası olarak kullanılması kaydıyla döviz kredisi kullanılması mümkündür.⁶

Diğer taraftan;

1) Kabul kredili ihracat işlemi çerçevesinde, yurt dışındaki bir bankanın avalini taşıyan poliçenin, Türkiye’deki ihracatçı tarafından Türkiye’deki bir bankaya gayrikabili rücu iskonto ettirilmesi halinde, Türkiye’deki banka tarafından yurt dışındaki avalist bankaya,

2) Türkiye’deki bankalara gelen vadeli akreditiflerin, uygun vesaik ibrazında Türkiye’deki ihracatçı firmaya ödenmesi ve ödeme sırasında Döviz Alım Belgesi düzenlenerek belge üzerine “İhracat bedeli Bankamızca yurt dışındaki muhabir (x) bankasına açılan döviz kredisi borcu ile ödenmiştir.” notunun konulması halinde, yapılan gayrikabili rücu iskonto işlemiyle, yurt dışındaki muhabir bankaya,

3) Kabul kredili ithalat işlemi çerçevesinde Türkiye’deki bir bankanın avalini taşıyan poliçenin yurt dışındaki ihracatçı tarafından Türkiye’de aval veren bankaya veya başka bir bankaya kabilirücu iskonto ettirilmesi halinde, senedi iskonto ettiren yurt dışındaki ihracatçıya

döviz kredisi açılmış olacaktır.

4) Kabul kredili ithalat işlemlerinde aval veren banka ile iskonto eden bankanın aynı olması ve poliçenin gayrikabili rücu iskonto ettirilmesi durumunda, ithalatçıya tahsis edilmiş gayrinakdi kredi, iskonto işlemi ile nitelik itibariyle Türk lirası üzerinden nakdi krediye dönüşecektir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 14 Ekim 2002 tarih ve 66274 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 27 Haziran 2008 tarih ve 29530 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 14 Ekim 2002 tarih ve 66274 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 20 Nisan 2010 tarih ve 19932 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığının 20 Nisan 2010 tarih ve 19932 sayılı yazısı.

⁶ Hazine Müsteşarlığının 14 Şubat 2007 tarih ve 7172 sayılı yazısı.

2.1.8. DÖVİZ ÜZERİNDEN DÜZENLENEN ÇEKLERİN VE DİĞER MENKUL KIYMETLERİN İSKONTO-İŞTİRA EDİLMESİ

Döviz üzerinden düzenlenen çeklerin kabili rücu şekilde iştirâ edilmesi, bankacılık tekniği bakımından bir kredi işlemi niteliğindedir. Buna ilave olarak, tahsile alınan kıymetler karşılığında bu kıymetlerin tahsiline kadar geçen süre için kullandırılan fonların da kredi olarak mütalaa edilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, kredi sözleşmesi düzenlenmiş olsun ya da olmasın, kabili rücu iskonto-iştirâ işlemlerinin ya da tahsile alınan menkul kıymetler karşılığında bu kıymetlerin tahsiline kadar geçen süre içinde kullandırılan fonların, mutlak şekilde kredi olarak mütalaa edilmesi ve bu konuda genel bankacılık mevzuatı ile kambiyo mevzuatının ilgili hükümlerine uygun davranılması gerekmektedir.

Bankaların kullandırabilecekleri döviz kredileri Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17'nci maddesinde sayılmış olduğundan, bahse konu haller dışında Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların döviz üzerinden düzenlenmiş çeklerin iştirâsı suretiyle Türkiye'de yerleşik kişilere döviz kredisi kullandırmaları mümkün bulunmamaktadır.¹

Buna göre:

A) Döviz üzerinden düzenlenmiş çeklerin ve diğer menkul kıymetlerin iskonto-iştirâ edilmeleri bankacılık tekniği açısından kredi niteliğinde olmakla birlikte, böyle bir işlem nedeniyle bankalarca bu tür bir çeki ve menkul kıymeti iskonto-iştirâ ettirenlere döviz kredisi tahsis edilmesi mümkün değildir.

B) Yukarıdaki "A" fıkrasında belirtilen işlem sonucunda bu türdeki bir çeki ve menkul kıymeti ibraz edene Türk lirası üzerinden ödeme yapılması ve bu ödemelerin Türk lirası kredi hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

C) Bankalarca, uluslararası bankacılık teamülleri çerçevesinde dövizli natık çeklerin satın alınması durumunda bir kredi hesabı açılması söz konusu olmayacağından, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 91-32/5 Sayılı Tebliğin 5'inci maddesi uyarınca ilgiliye çek bedelinin döviz olarak ödenmesi mümkün bulunmaktadır.²

D) Döviz üzerinden düzenlenmiş çeklerin ve menkul kıymetlerin tahsile alınmaları halinde herhangi bir kredi tahsis edilmesi gerekmeyeceğinden, muhabir hesaplarına alacak kaydını takiben çek ve menkul kıymet bedelinin ibraz edene efektif veya döviz olarak ödenmesi mümkün bulunmaktadır.

E) 16 Nisan 2002 tarih ve "Dış Ticaret Müdürlüğü" işaretli 2002/YB-40 sayılı Genelgemizde öngörülen esas ve usullerin uygulanmasına aynen devam edilecektir.

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 27.4.1999-28775, 27.7.1999-53901, 5.10.1999-71830, 21.2.2001 - 15582, 25.9.2001-75646, 16.11.2001-88075 tarih ve sayılı yazıları.

² Hazine Müsteşarlığı'nın 28.3.2003 tarih ve 18963 sayılı yazısı.

F) Yabancı para üzerinden düzenlenen çeklerin hamillerinin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17/b maddesinde belirtilen kişilerden olması halinde bu kişilere Türkiye'de yerleşik bankalar tarafından döviz kredisi açılabileceğinden, söz konusu çeklerin kabili rücu iskonto-ıştıra işlemlerinin kredi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu tür işlemlerle ilgili olarak yabancı para (YP) kredi hesapları kullanılabilecek olmakla beraber döviz kredisi kullanabilen Türkiye'de yerleşik kişilere doğrudan döviz ödemesi yapılamadığından çek bedellerinin Türk lirası olarak ödenmesi gerekmektedir.

G) Yurt dışındaki bankalar tarafından düzenlenip Türkiye'de yerleşik bankalar üzerine keşide edilmiş ve aynı banka tarafından ıştıra edilen döviz üzerinden düzenlenmiş banka çeklerinin, çek bedelinin düzenlendiği tarih itibariyle üzerine çek keşide edilen bankanın muhabir hesabına alacak geçmiş olması ve bankanın bu konuda riskinin bulunmaması nedeniyle, kabili rücu iskonto edilmesine gerek olmadığından, çekin satın alınması durumunda bir kredi hesabı açılması söz konusu olmayıp ilgiliye çek bedelinin Türk lirası veya döviz olarak ödenmesi mümkündür.

H) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 2/b maddesinde yerleşmek kastı arandığından, yabancı uyruklu elçilik personelinin 6 aydan uzun süre Türkiye'de kalsalar bile Türkiye'de yerleşik sayılmalarının mümkün bulunmaması nedeniyle Türkiye'de yerleşik sayılmayan elçilik mensupları tarafından yabancı para (döviz) üzerinden düzenlenmiş çeklerin ıştırası talep edildiğinde, işlemin yabancı para üzerinden yapılması mümkündür.

Elçilikler adına döviz olarak keşide edilmiş çeklerin elçiliklerin döviz tevdiat hesaplarına aktarılacak üzere yabancı para (döviz) olarak ıştıra edilmesi mümkündür.

Ayrıca sözü edilen Kararın 2/b maddesi çerçevesinde, Türkiye'de yerleşik sayılmayan yabancıların, Türkiye'de bulundukları süre içerisinde kullanabilmelerini teminen, bu şahıslara ait çeklerin kabili rücu iskonto-ıştıra edilmesi halinde de, çek bedellerinin Türkiye'deki döviz tevdiat hesaplarına döviz olarak aktarılması mümkün bulunmaktadır.¹

I) Türkiye'deki faaliyetleri nedeniyle Türkiye'de yerleşik kişi sayılan yabancı okul statüsündeki müesseselere, okul ücreti olarak ibraz edilen döviz üzerinden düzenlenen çeklerin özel okul hesaplarına Türk lirası ya da dövizle ödenmesi, çeki düzenleyenin (keşidecinin) nerede yerleşik olduğuna bağlı bulunmaktadır. Çek keşidecisi, yurt dışında yerleşik sayılan elçilik mensubu ise bu çek bedelinin özel okul hesaplarına, ilgilinin tercihinine göre hem döviz olarak ödenmesi hem de Türk lirası olarak ödenmesi mümkündür. Ancak çek keşidecisi Türkiye'de yerleşik ise çek bedelinin Türk lirası olarak ödenmesi gerekmektedir.

J) Yurt dışında çalışıp da ilgili ülkenin sigorta veya emekli sandığı kurumlarından emekli olan Türkiye'de yerleşik kişilere ait çeklerin bankalar tarafından gayri kabili rücu olarak iskonto edilmesi mümkündür. Söz konusu çeklerin kabili rücu iskonto-ıştıra edilmesi durumunda işlemin kredi olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

K) Yurt dışındaki havale amirlerinin talimatı ile muhabir bankalar tarafından Türkiye'de yerleşik kişiler lehine gönderilen serbest döviz havalelerinin (ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet bedelleri hariç) hesaba geçtiği tarih (valör) beklenmeden işleme aracılık eden Türkiye'deki bankalarca lehdarlarına ödenmesi işleminin, döviz üzerinden düzenlenen çeklerin ve diğer menkul kıymetlerin iskonto-ıştıra edilmesi hakkındaki genel hükümler çerçevesinde değerlendirilmeyerek, bu şekilde iskonto edilen serbest döviz havalelerinin işleme aracılık eden Türkiye'deki bankalarca lehdarlarına yabancı para olarak ödenmesi mümkündür.²

Ancak, muhabir bankalar tarafından Türkiye'de yerleşik kişiler lehine gönderilen ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet bedellerinin hesaba geçtiği tarihi (valör tarihi) beklemeden işleme aracılık eden Türkiye'deki banka tarafından lehdarına ödeme yapılması işleminin banka kaynaklarından kredi kullanımı olarak değerlendirilerek, bu doğrultuda yapılacak ödemelerin; Türkiye'deki kullanımlar için Türk lirası, yurt dışındaki kullanımlar için döviz olarak yapılması gerekmektedir.³

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 8 Temmuz 2002 tarih ve 44423 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığı'nın 8 Temmuz 2002 tarih ve 44425 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığı'nın 13 Ağustos 2008 tarih ve 36953 sayılı yazısı.

2.1.9. BANKALARIN BİRBİRLERİNE AÇACAKLARI KREDİLER

Bankaların (Katılım Bankaları dahil) birbirlerine, bankacılık teamülleri çerçevesinde doğrudan veya uluslararası sendikasyona katılım yoluyla vade sınırı bulunmaksızın döviz kredisi açabilmeleri mümkündür.¹

2.1.10. YURT DIŞINDAKİ BANKALARA AÇILACAK KURYE VE RAMBURSMAN KREDİLERİ

Bankacılık teamüllerine göre çok kısa vadeli olarak açılabilir olan bu krediler bankaların kendi kaynaklarından veya yurt dışından sağladıkları fonlardan verilebilir.

2.1.11. TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE, YATIRIM MALLARI İTHALATININ FİNANSMANI İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİNİN EN FAZLA ÜÇTE BİRİ ORANINDA OLMAK KOŞULUYLA, İŞLETME İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASI AMACIYLA AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

Söz konusu kredinin açılabilmesi için, Türkiye'deki bankalar tarafından Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında, yatırım malları ithalatının finansmanı amacıyla bu Genelgemizin Bölüm III 2.1.4. maddesinde belirtilen kredilerin açılmış olması gerekmektedir. Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki yatırım malları ithalatının finansmanı amacıyla bankalar tarafından döviz olarak kullanılan döviz kredisinin açıldığı ve kullanımına aracılık edildiğinin banka tarafından belgelendirilmesi kaydıyla, döviz olarak kullanılan döviz kredisinin 1/3'ü oranında işletme ihtiyacının karşılanması amacıyla döviz kredisi açılabilir. Söz konusu kredilerde vade kısıtlaması bulunmamaktadır. Kredi karşılığı Türk liralara bir defada ilgililere kullandırılır. Kredi kullanıldığında Döviz Alım Belgesi düzenlenmez. Bankalar tarafından bu şekilde açılan döviz kredileri, firmaların döviz gelirleri yanında Türk lirası ile de kapatılabilecektir. Kredinin kapatılmasında Bölüm III 2.1.4. maddesinde belirtilen esaslara göre işlem yapılacaktır.²

Bu kredilerin Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi ve Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu istisnasından yararlandırılması mümkün bulunmamaktadır.

Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintileri Mülga Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 4 Seri Numaralı Tebliğ hükümlerine göre yapılacaktır.

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 14 Eylül 2006 tarih ve 48212 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 10 Mayıs 1996 tarih ve 18675 sayılı yazısı.

2.1.12. BANKALARIN KREDİ KARTLARI KARŞILIĞINDA AÇTIKLARI DÖVİZ KREDİLERİ

Bankalar, yurt dışındaki harcamaları için kredi kartları karşılığında 50.000,- ABD dolarlık limit içerisinde Türkiye’de yerleşik kişiler ile sağladıkları döviz kredileri ve döviz tevdiat hesapları tutarını geçmemek üzere yurt dışında yerleşik kişilere rotatif olarak döviz kredisi kullanırabilir. Yurt içinde veya yurt dışında yerleşik kişilere kredi kartı karşılığında kullanılan 50.000,- ABD dolarlık döviz kredisinin üzerinde oluşacak depasmanın (meblağın) en geç 30 gün içinde kapatılması gerekmektedir.¹

50.000,- ABD doları tutarındaki limit dahilinde ve rotatif olarak kullanılan bu döviz kredilerinin vadeleri, kredi kartının geçerlik süresi ile sınırlıdır. Kredi kartı limitinde aşım olduğu durumlarda, limit aşım tarihi olarak banka kaynaklarından limit üzerinde fiili fon kullandırım tarihinin esas alınması ve temerrüde ilişkin genel hükümlerin bu krediler için de uygulanması gerekmektedir.³

Bankalar tarafından yabancı uyruklu elçilik mensuplarına yurt içi ve yurt dışındaki harcamaları karşılığında verilen kredi kartları ile yapılan harcamaların, müşteri tarafından kredi kartının son ödeme tarihinde ödenmemesi nedeniyle kredi kartı harcamasının krediye dönüşen kısmı üzerinden bankalar tarafından lehe alınan paralar Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisine (BSMV) tabi bulunmaktadır. Ayrıca, kredilendirilen tutar üzerinden %15 oranında Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisi yapılması gerekmektedir.⁴

2.1.13. ELEKTRİK ENERJİSİ SANTRALLERİNİ DEVRALACAK FİRMALARA DÖVİZ KREDİSİ AÇILMASI

3096 Sayılı "Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtım ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun" kapsamında İşletme Hakkı Devri Yoluyla Elektrik Enerjisi Santrallerini ve Dağıtım Şebekelerini devralacak firmalara bankalar tarafından Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17, 18 ve 20 nci maddelerine istinaden münhasıran işletme hakkı devir bedellerinin ödenmesinin finansmanı amacıyla bu maddenin (e) fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla nakdi ya da gayri nakdi döviz kredisi kullanılması mümkündür.

Buna göre:

a) İhale bedelinin finansmanı amacıyla açılacak nakdi döviz kredileri, doğrudan ihale makamına ya da ihale makamı tarafından gösterilecek sadece bu amaca yönelik olarak açılan hesaba ödeme yapılmak suretiyle kullanılacaktır. Kredi hesabından ödemeler ihale makamının, talebi doğrultusunda döviz ya da ödeme tarihindeki cari kurlardan Türk lirası karşılıklarıyla yapılabilecektir. Bu amaca yönelik olarak açılacak döviz kredilerinin, lehine kredi açılan kişilere nakden ya da hesaben ödeme yapılması suretiyle kullanılması mümkün değildir.

b) Belirtilen amaca yönelik olarak açılacak döviz kredileri, vade sınırlaması olmaksızın kullanılabilir. Ancak kullandırım esas ve usulleri çerçevesinde, bu kredilerin rotatif şekilde kullanılması mümkün bulunmamaktadır.

c) Kredilerin münhasıran ihale konusu işten elde edilen gelirlerle geri ödenmesi zorunlu değildir. Kredi geri ödemelerinin (faiz, komisyon, diğer masraflar dahil) dövizle ya da ödeme tarihinde geçerli Türk lirası karşılıklarıyla yapılması mümkündür.

¹ Hazine Müsteşarlığının 9 Şubat 1999 tarih ve 8107 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 26 Mart 1999 tarih ve 21443 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 18 Ağustos 1999 tarih ve 59694 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 14 Nisan 2006 tarih ve 19603 sayılı yazısı.

d) Belirtilen amaca yönelik olarak açılacak döviz kredileri, Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu ve ilgili diğer mevzuat bakımından genel hükümlere tabidir.

e) Türkiye'deki bankalar tarafından yurt dışındaki firmalara gayrinakdi döviz kredisi ve/veya sağladıkları döviz kredileri ile döviz tevdiat hesapları toplamını geçmemek kaydıyla nakdi döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmaktadır.¹

2.1.14.FAKTORİNG ŞİRKETLERİNE İHRACAT VE TRANSİT TİCARETİN FONLANMASI İÇİN AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ²

a) Faktoring şirketlerinin ihracatçı firmaların yurt dışında yerleşik alıcı firmalara yaptığı satışlardan doğmuş veya doğacak alacakları devralarak ihracatçı firmalara, satış bedelinin tahsilinden önce fon sağlamak amacıyla sadece ihracat faktoring işlemlerinde kullanılacağına ilişkin yazılı beyanın ibrazı kaydıyla, yurt içindeki bankalarca faktoring şirketlerine döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmaktadır.

b) Faktoring şirketlerine, Türkiye'deki bankalarca en az 5 milyon ABD doları ya da eşiti diğer döviz cinsleri tutarında, ortalama vadesi bir (1) yıldan uzun olmak kaydıyla döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmaktadır.

c) Bankalarca faktoring şirketlerine transit ticaret faktoring işlemleri için döviz kredisi kullanılması mümkündür.

d) İhracat alacaklarının faktoringi için kullanılan bu kredilerin şirket hesaplarına döviz olarak aktarılması mümkündür.

2.1.15. BAKANLIKÇA BELİRLENECEK ESASLAR DAHİLİNDE TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERE AÇILACAK DÖVİZ KREDİLERİ

Yukarıda belirtilenler dışındaki şartlarla döviz kredisi açılması Bakanlığın ön iznine tabidir.

2.2. TÜRKİYE'DE YERLEŞİK BANKALARCA YURT DIŞINA TÜRK LİRASI KREDİ AÇILMASI

Bankaların, bankacılık teamülleri çerçevesinde yurt dışına Türk lirası nakdi kredi açmaları serbest bulunmaktadır. Bu kredilerde vade ve faiz konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır. Söz konusu Türk Lirası kredilerin Türk Lirası olarak kullanılması esastır. Bu kredilerin geri ödemeleri Türk lirası ya da dövizle yapılabilir.³

Bankaların yurt dışında yerleşik kişilere açacakları Türk Lirası kredilerini yurt dışına transfer etmeyerek nezdlerinde açacakları Türk Lirası hesaplara kaydetmeleri ve bu hesabın kredi lehdarının Türkiye'deki ödemeleri için kullanılması mümkündür.⁴

Yurt dışında yerleşik kişilere, Türkiye'deki bireysel ihtiyaçları (konut alımlarının finansmanı dahil) için Türk Lirası kredi kullanılması da mümkündür.⁵

Ayrıca, Türkiye'deki yabancı uyruklu elçilik personeline yurt içinde tüketici ihtiyaçlarının finansmanı amacıyla, Türk lirası kredi açılması mümkündür.⁶

6 Haziran 1985 tarih ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu ve bu Kanuna ilişkin 10 Mart 1993 tarih ve 21520 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliğine göre, serbest bölgedeki faaliyetlerle ilgili olarak her türlü ödemenin dövizle yapılacağı hükmüne bağlanmıştır. Serbest bölgelerde faaliyette bulunma ruhsatı almış kullanıcıların Türkiye'den ve diğer ülkelerden yapacakları ithalat söz konusu kullanıcıların serbest bölgelerdeki faaliyetleri ile ilgili olduğundan, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar tarafından serbest bölgelerdeki kullanıcılara serbest bölgelere yapacakları ithalatın bedellerinin ödenmesi amacıyla Türk lirası kredi açılması mümkün bulunmamaktadır.⁷

2.3. TÜRKİYE'DE YERLEŞİK FİRMALARIN İTHALAT-İHRACAT REJİMLERİNE GÖRE AÇACAKLARI EMTİA KREDİLERİ

Bu tür kredilere ilişkin işlemler Hazine Müsteşarlığının ihracat ve ithalat bedellerinin ödenmesine ilişkin genelgesi kapsamında yapılacaktır.

2.4. BANKALARCA ALTIN KREDİSİ AÇILMASI

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2000-32/25 Sayılı Tebliğde öngörülen esas ve usuller dahilinde, Kıymetli Madenler Borsası (İstanbul Altın Borsası) üyesi bankalar, altın depo hesapları karşılığı altınlar ile satın aldıkları altınların teslimi suretiyle, müşterilerine bankacılık mevzuatı dahilinde sözü edilen Tebliğin 6. maddesi çerçevesinde altın kredisi kullanılabılırler.

¹ Hazine Müsteşarlığının 21 Aralık 1999-21930, 16 Şubat 2000-12278 tarih ve sayılı yazıları.

² Hazine Müsteşarlığının 5 Eylül 2013 tarih ve 14334 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 14 Eylül 2001 tarih ve 72701 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 27 Haziran 2008 tarih ve 29530 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığının 20 Nisan 2010 tarih ve 19932 sayılı yazısı.

⁶ Hazine Müsteşarlığının 14 Şubat 2007 tarih ve 7172 sayılı yazısı.

⁷ Hazine Müsteşarlığının 11 Aralık 2000 tarih ve 98842 sayılı yazısı.

Ayrıca Kıymetli Madenler Borsası üyesi bankaların, kendi nam ve hesaplarına yurt dışından temin ettikleri altın kredileri konusu altınları İstanbul Altın Borsası'na teslim etmeleri ve bu Borsada tescil işlemi yapıldıktan sonra bu altın kredileri karşılığında, Türkiye'de yerleşik veya yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişilere, söz konusu Tebliğ'in 8. maddesi çerçevesinde altın kredisi kullandırmaları mümkündür.¹

Altın kredisi hesaplarına (işlenmemiş altının 1000 ayar karşılığına tekabül eden saf altın miktarı esas alınarak) bankalarca tespit edilecek oranlar üzerinden tahakkuk ettirilecek komisyon ve faizler hesaplarda altın olarak izlenir. Söz konusu altın kredilerinin anapara geri ödemeleri ile faiz ve komisyon geri ödemelerinin, kredi anlaşmasında yer alan koşullar çerçevesinde, işlenmemiş altının (en az 995/1000 saflıkta bar veya külçe halinde), müşteriler tarafından altın teslimi suretiyle kapatılması esastır. Ancak banka ile müşteri arasında yapılan kredi sözleşmesindeki koşullara göre Türk lirası veya döviz olarak geri ödenir.

2.5. TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE YURT DIŞINDA PAY SAHİBİ OLDUĞU ORTAKLIKLARA, YURT DIŞINDAKİ ANA ŞİRKETE VE GRUP ŞİRKETLERİNE DÖVİZ VEYA TÜRK LİRASI KREDİ AÇILMASI

Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışında pay sahibi olduğu ortaklıklara, yurt dışındaki ana şirkete ve grup şirketlerine döviz veya Türk Lirası kredi açılabilir. Bu tür kredilerde herhangi bir vade kısıtlaması bulunmamaktadır.

Kredi açılması işlemleriyle ilgili olarak yapılacak transferler sırasında;

transferi yapacak bankaca, Türkiye'de yerleşik kredi veren firma ile kredi alan firma arasında düzenlenecek kredi sözleşmesinin bir örneği ile kredi veren firmanın konuyla ilgili yazılı beyanının aranması,

yurt dışındaki kredi lehdarının krediyi kullandıran Türkiye'de yerleşik kişinin iştiraki, grup şirketi veya ana şirketi olup olmadığı hususunun, ilgili ticaret sicili kayıtları ile transferi yapacak bankaya tevsik edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, sözkonusu krediler doğrudan yurt dışına transfer edilerek kullandırılabilmesi gibi, yurt dışında yerleşik şirketin Türkiye'deki hesaplarına Türk Lirası veya döviz olarak aktararak da kullanılması mümkün bulunmaktadır².

3. PREFİNANSMAN KREDİLERİ

Prefinansman; ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ve döviz kazandırıcı faaliyetlerle ilgili mal ve hizmet alımının finansmanında kullanılmak üzere firmalar tarafından yurt dışından (kişi, kurum ve kuruluşlardan) sağlanarak Türkiye'deki bankalar aracılığıyla (garanti verilerek veya verilmeksizin) yurda getirilerek alışı yapılmak suretiyle kullanılan, istisnalar hariç azami 18 ay vadeli kredilerdir. Bu krediler döviz olarak kullanılamaz. Kredinin anapara, faiz ve masraflarının ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerden sağlanan bedellerle ödenmesi gereklidir.

3.1 PREFİNANSMAN KREDİSİNİN TEMİNİ

Prefinansman kredileri ihracatçılar, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetleri yapanlar tarafından borçlu sıfatıyla yurt dışından temin edilebilir.

Bu krediler, döviz veya Türk lirası olarak yurda getirilebilir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 16 Nisan 2004 tarih ve 21596 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 28 Mayıs 2008 tarih ve 24257 sayılı yazısı.

Prefinansman kredisi olarak getirilen dövizlerin doğrudan alışları yaptırılabilir gibi, lehtar adına açılacak bir döviz tevdiat hesabına veya geçici bir döviz hesabına da alınabilir.

Malın veya hizmetin yurt dışındaki alıcısından temin edilen alıcı firma prefinansmanının döviz alışı peşin döviz olarak yapılır ve peşin döviz hükmüne tabi tutulur.

3.2. PREFİNANSMAN KREDİSİNİN KULLANIMI

Firmalar, bu kredileri, ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerle ilgili mal ve hizmet alımının finansmanında kullanılmak üzere uluslararası piyasalardan sağlayabilirler. Prefinansman kredilerinin İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetler için sağlanması halinde, bu faaliyetlerle ilgili olarak Dahilde İşleme İzin Belgesi veya Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi alınmış olması gerekir. İhracatın finansmanı için sağlanan prefinansman kredilerinde ise bu belgeler aranmayacaktır. Bu faaliyetlerle ilgili olarak yurt dışından sağlanan prefinansman kredileri yukarıda belirtilen belgeler kapsamında kullanılmadığı takdirde bu krediler "İşletme Kredisi" olarak kabul edilecek ve işletme kredisi hükümlerine tabi tutulacaktır.

Bu krediler havale şeklinde getirilecektir. Bu dövizlerin alışı bir kerede ya da lehtar adına açılan bir döviz tevdiat hesabına veya geçici bir döviz hesabına alınarak bu hesaptan kısım kısım yapılabilir. Mal veya hizmet ihracının gerçekleşmemesi halinde uygulanacak müeyyideler bakımından kredinin kullanım tarihi, kredinin **aracı bankanın muhabir hesabına alacak kaydedildiği tarihtir.**

1. Değişiklik
(2013/YB-10)

Prefinansman kredileri döviz tevdiat hesabına alındıktan sonra döviz alışı yapılarak Döviz Alım Belgesine bağlanmadığı takdirde, ihracat ve ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler gerçekleştirilmiş olsa dahi, bu krediler prefinansman özelliği kazanamaz. Bu durumda, yapılan işlemler nedeniyle krediye uygulanan istisnaların müeyyide uygulanarak tahsil edilmesi gerekmektedir.

Prefinansmanın alışıında düzenlenen Döviz Alım Belgesi üzerinde,

-Prefinansmanın kimin adına geldiği,

-Alışı yapılan tutarın prefinansman olduğu, ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ve döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanında kullanılacağı,

- Prefinansmanın süresi,

belirtilecektir.

3.3. VADE

Prefinansman kredisinin süresi en fazla 18 (onsekiz) aydır. Ancak Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamında olmayan gemi inşa ve ihracının finansmanı ve diğer faaliyetlerin için kullanılacak kredilerde (hazır gemi hariç) bu süre 24 (yirmidört) aydır. 18 aydan kısa vadeli kredileri, kreditorün izni alınmak koşuluyla bankalar 18 aya kadar uzatabilirler. Prefinansman kredilerinin vadesi 18 ay olmakla birlikte; İhracat, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkındaki Tebliğ ile Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinde belirtilen mücbir sebep ve fevkalade hal durumları da dikkate alınarak, süre uzatım talepleri Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın konuya ilişkin tebliğleri çerçevesinde sonuçlandırılır.

İhracatı Teşvik Mevzuatına göre, belgeli olarak yapılan gemi ihracatı, uluslararası yurt içi ihalelerle ilgili müteahhitlik hizmetleri ve savunma sanayi projelerinin ile diğer faaliyetlerin finansmanı amacıyla sağlanan prefinansman kredisinin kullanım süresi, Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi süresi (ek süreler dahil) kadardır. Kredi süresinin Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından uzatılması halinde, prefinansmanın kullanım süresi de buna paralel olarak kreditorün onayına istinaden bankalar tarafından uzatılabilecektir.

Gemi inşa ve ihracı için gelen prefinansman kredisi karşılığında başka bir mal ihraç edilmesi halinde, kredinin vadesi, Döviz Alım Belgesi tarihinden itibaren 18 ay ile sınırlı tutulmak suretiyle işlem yapılacaktır.

3.4.1. DEVİR

Yurt dışından sağlanan prefinansman kredisinin aşağıdaki şartlarla başka bir ihracatçı firmaya devredilmesi mümkündür.

-Amirin (kredi veren kuruluş) muvafakatı alınacaktır.

-Devir; prefinansman kredisi döviz tevdiat hesabına veya geçici döviz hesabına alınmışsa hesaba alındığı tarihten, Döviz Alım Belgesine bağlanmışsa Döviz Alım Belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren prefinansman kredisinin süresi içinde gerçekleştirilecektir.

- Prefinansman kredisinin, ihracat yapılmamışsa tamamının, yapılmışsa

bakiyesinin başka bir ihracatçı firmaya devredilmesi bir kereye mahsus olmak üzere mümkündür.

Prefinansman kredisinin tamamen devri halinde, devralan ihracatçı adına usulüne uygun olarak yeni bir Döviz Alım Belgesi düzenlenerek üzerine Döviz Alım Belgesinin değişiklik sonucu yeniden düzenlendiğine ilişkin bir şerh konulması ve eski Döviz Alım Belgesinin yenisine eklenmesi gerekmektedir. Prefinansman bakiyesinin devredilmesi halinde, devredilen kısım için devralan aracı ihracatçı adına Döviz Alım Belgesi düzenlenecek, daha önce bedel alışı sırasında devreden adına düzenlenen Döviz Alım Belgesi devredilen kısım kadar iptal edilecektir. Döviz Alım Belgelerinin üzerine devreden ve devralan ihracatçılara ait varsa Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Vergi, Resim, Harç İstisnası Belgesi tarih ve sayılarının yazılması gerekmektedir.

Prefinansman kredisini devralan, başka birisine devredemeyecektir.

Prefinansman kredisinin başlangıçtaki özelliğinin sonradan değiştirilmesi mümkün değildir. Örneğin, ihracat amacıyla alınan prefinansman kredisinin döviz kazandırıcı faaliyetlerle ilgili işlemlere devri söz konusu değildir.

Diğer taraftan, sadece fındık kırma ve işleme tesisi bulunan firmalar tarafından fındık ihracı için sağlanan ve mutlaka fındık ihracı ile kapatılacak olan prefinansman kredileri başka bir ihracatçıya devredilemez.

3.4.2. AKTARIM

Prefinansman kredilerinin geldiği banka nezdinde kullanımı yapılmadan tamamının başka bir bankaya aktarımı mümkündür. Bu durumda, ihracat taahhüdü ve mali yükümlülüklerin takibi bakımından **kredi kullanım tarihinin aracı bankaya bildirilmesi gerekmektedir**. Bu kredilerin ihracat taahhüdü ve mali yükümlülüklerinin takibinin, devreden banka tarafından krediyle ilgili tüm bilgi ve belgelerin aktarılan bankaya intikali suretiyle, devralan banka tarafından yapılması gerekmektedir. Prefinansman kredilerinin, kısmi kullanımı yapıldıktan sonra bakiyesi geldiği banka dışında başka bir bankaya devredilemez.¹

3.5. PREFİNANSMAN KREDİLERİNİN ÖDENMESİ (Kapatılması)

İhracata yönelik olarak sağlanan prefinansman kredilerinin (faiz, masraf ve komisyonlar dâhil), kredi vadesinde yapılan ihracattan yine aynı sürede elde edilmiş bedellerle kapatılması gereklidir.

İhracat ve Dahilde İşleme İzin Belgesi ve Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamındaki ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı amacıyla kullanılan prefinansman kredilerinde sadece İhracatı Teşvik Mevzuatında yer alan taahhütlerin aranılması yeterlidir.

3.5.1. PREFİNANSMANIN MAHSUP SURETİYLE ÖDENMESİ

3.5.1.1. İhracat Bedelleri ile Mahsup Edilmek Suretiyle Ödeme (İhracat İçin Sağlanan Prefinansman Kredilerinin Mahsuben Kapatılması)

Bir ülkeden sağlanan prefinansman kredisi, herhangi bir ülkeye yapılacak ihracattan sağlanan dövizlerle bedeli Türk liralari ihracatçıya ödenmeksizin mahsup suretiyle ödenebilecektir.

¹ Hazine Müsteşarlığı'nın 17 Haziran 2005 tarih ve 35725 sayılı yazısı ve 29 Nisan 2013 tarihli e-postası.

Mahsup işlemi, ihracat bedelleri muhabir hesaplarına geçtikten sonra yapılabilir, mahsup sırasında işlemin yapıldığı tarihteki banka döviz alış kurlarından Döviz Alım ve Satım Belgesi düzenlenecektir. Mahsup işleminde, Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında olsun veya olmasın, mahsubu istenen ihracat bedellerinin tamamı kullanılacak ve Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğümüz Düzenleme ve İzleme Müdürlüğünün talimatları çerçevesinde varsa zorunlu döviz devri yapılacaktır. Ancak zorunlu döviz devri bankaların sorumluluğunda olduğundan, bankanın kendi pozisyonundan süresi içinde bilahare ödemek kaydıyla ihracat bedelinin tamamının mahsuben iadesi için kullanılması mümkündür.

Mahsup yapılırken, prefinansman kredisinin alışı sırasında düzenlenen Döviz Alım Belgesinin firma ve banka nüshasına prefinansman kredisinin mahsuben ödenmesinde düzenlenen Döviz Alım ve Satım Belgeleri ile Gümrük Beyannamelerinin tarih, sayı ve tutarları yazılacak ve mahsuben kapatma yapıldığına dair not konulacaktır. Mahsup sırasında düzenlenen Döviz Alım ve Satım Belgelerine de prefinansman kredisi Döviz Alım Belgesinin tarihi, sayısı, tutarı ve prefinansman kredisinin taahhüdünün kapatılmasında kullanıldığına dair not konulacaktır. Prefinansman kredisinin alışı yapan ile mahsuben ödemeyi yapan banka farklı ise, mahsubu yapan, prefinansman kredisinin alışı sırasında Döviz Alım Belgesini düzenleyen bankaya, nezdindeki Döviz Alım Belgesi nüshasına yukarıda belirtilen notları koyması için yazılı bildirimde bulunulacaktır. Ayrıca mahsup yapılmadan önce, mükerrer işlem yapılmamasını teminen, prefinansman kredisinin alışı sırasında düzenlenen Döviz Alım Belgesinin firma ve banka nüshası üzerine konulmuş herhangi bir teşvikten yararlanıldığı veya taahhüdünün kapatıldığı vb. hususlardaki notlara dikkat edilecektir.

Mahsup işlemlerinin, prefinansman kredisinin kullanım süresi ve ihracat bedellerinin fiili ihracat tarihinden itibaren 180 günlük yurda getirilme süresi içerisinde yapılması şarttır. Fiili ihracat tarihinden itibaren 180'inci günden sonra yurda getirilen ihracat bedeli dövizlerle prefinansman kredilerinin mahsup yoluyla kapatılması mümkün bulunmamaktadır.

Hesap kapatmada, mahsup işlemi yapılmak suretiyle ihracat bedeli olarak fiktif alışı yapılan dövizler, prefinansman kredisinin kullanıldığı döviz cinsinden farklı olduğu takdirde, mahsuben ödenecek azami tutar, ihracatçı ile banka arasında mutabık kalınan çapraz kur esas alınmak suretiyle tespit edilecektir. Bu durumda Döviz Alım Belgesi alışı yapılan, Döviz Satım Belgesi havale edilen döviz cinsinden düzenlenecektir.¹

Öte yandan, prefinansman kredisi dövizlerinin, prefinansman kredisinin getirildiği tarihten önce fiili ihracatı gerçekleştirilmiş ihracat bedelleri ile mahsubu, ihracat bedeli dövizler yurda getirilme süresinde gelmiş olsa dahi mümkün değildir.

İhracatın aracı ihracatçı vasıtasıyla yapılması halinde; bu hususun ve lehine prefinansman gelmiş olan firmanın imalatçı olduğunun Gümrük Beyannamesi ve diğer belgelerden tespiti ve aracı ihracatçının muvafakatı alınmak kaydıyla, imalatçı adına gelmiş olan prefinansman kredisi, aracı ihracatçı adına gelen ihracat bedelleri ile mahsuben ödenebilecektir. Bu halde, düzenlenen "Döviz Alım Belgesi" aracı ihracatçı adına, "Döviz Satım Belgesi" imalatçı adına düzenlenecektir.

İmalatçı olmayan ihracatçıların, Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında olsun veya olmasın, gerçekleştirdikleri ihracatın finansmanında kullanılmak üzere sağladıkları prefinansman kredilerinin kapatılmasında, anılan ihracatçıların, dış ticaret sermaye şirketleri ve sektörel dış ticaret şirketleri tarafından gerçekleştirilen ihracat hariç olmak üzere, aracı ihracatçı vasıtasıyla gerçekleştirecekleri ihracat bedeli dövizlerin sayılması mümkün bulunmamaktadır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 27 Aralık 2001 tarih ve 97895 sayılı yazısı.

3.5.1.2. Döviz Kazandırıcı Hizmet Bedelleriyle Mahsup Edilmek Suretiyle Ödeme

Döviz kazandırıcı hizmetlerin finansmanı için sağlanan prefinansman kredisi, herhangi bir ülkeye yapılacak döviz kazandırıcı işlemlerden sağlanan dövizlerle kredi süresi içerisinde mahsup edilmek suretiyle ödenebilecektir. Mahsup işleminde, işlemin yapıldığı tarihteki banka döviz alış kurlarından Döviz Alım ve Döviz Satım Belgesi düzenlenecektir. Döviz kazandırıcı hizmet bedellerinin muhabir banka hesaplarına geçmesi gerekli değildir. Ancak kredi borcunun ödendiğine ilişkin belgenin ibrazı istenecektir. Kredi süresi içerisinde döviz kazandırıcı işlemin gerçekleştiğini gösteren belgelerin asılları görülerek, üzerine bu belgelerin kredinin ödenmesinde kullanıldığına ilişkin not konulacaktır. Prefinansmanın alışı sırasında düzenlenen Döviz Alım Belgesinin firma ve banka nüshasına, prefinansmanın mahsuben ödenmesinde kullanılan hizmete ilişkin belge ile mahsupla ilgili olarak düzenlenen Döviz Alım ve Satım Belgesinin tarihi, sayısı ve tutarı yazılarak, mahsuben kapatma yapıldığına dair not konulacaktır. Prefinansmanla ilgili Döviz Alım Belgesini başka bir banka düzenlemişse, bu bankaya gerekli notların konulması için yazılı olarak bildirimde bulunulacaktır. Mahsup sırasında düzenlenen Döviz Alım ve Satım Belgelerine de, prefinansmanın alışı sırasında düzenlenen Döviz Alım Belgesinin tarihi, sayısı, meblağı, kredinin referans numarası yazılacak ve kredinin kapatılmasında kullanıldığına dair not konulacaktır.

3.5.2. PREFİNANSMAN KREDİSİNİN İHRACAT, BELGE KAPSAMINDAKİ İHRACAT SAYILAN SATIŞ VE TESLİMLER İLE DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLERE İLİŞKİN BEDELLERLE TASFİYESİ

İhracatın, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerin prefinansman kredisinin süresi içerisinde gerçekleştirilmiş olması ve ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet bedellerinin prefinansman kredisi süresi içerisinde alışının yapılması gerekmektedir. Prefinansman kredisinin bu şartların yerine getirildiğinin tevsiki suretiyle tasfiye edilmesinde, İhracatı Teşvik Mevzuatında yer alan taahhütlerin aranması yeterlidir. Bu konudaki işlemler Dış Ticaret Müdürlüğümüzün talimatları ile Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Mevzuatı yönünden Mülga Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Hakkında 4 Seri Numaralı Tebliğ hükümlerine göre yapılacaktır.

Prefinansman kredisinin geri ödemesine aracılık eden banka ile prefinansman dövizine ilişkin Döviz Alım Belgesini düzenleyen banka farklı ise kapatmayı yapan banka, döviz alışını yapan bankaya, nezdindeki Döviz Alım Belgesinin banka nüshasına gerekli notu koyması için yazılı olarak bildirimde bulunacaktır. Bildirimi alan banka, nezdindeki Döviz Alım Belgesine gerekli notu koyacak, eğer mükerrer kredi geri ödemesi varsa durumu kapatmayı yapan bankaya bildirecektir.

Prefinansman kredilerinin ihracat sayılan satış ve teslimler veya döviz kazandırıcı faaliyetlerden sağlanan bedellerle kapatılmaz ise vade sonunda prefinansman kredisi sözleşme şartlarına göre Türk lirası ile kapatılacaktır.

4. DÖVİZ VE PREFİNANSMAN KREDİLERİNİN ORTAK HÜKÜMLERİ

1) Döviz kredileri ile prefinansman kredilerinin, alınma ve verilmesinde lehte ve aleyhte doğacak kur farkları ilgililere aittir.

2) Bankaların aracılığı olmaksızın Türkiye’de yerleşik kişiler borçlu sıfatıyla yurt dışından doğrudan kredi sağlayabilirler. Bu kredileri bankalar aracılığıyla kullanırlar. Yurt dışından temin edilen nakdi kredilerin yurda döviz olarak getirilerek kullanılması gerekmektedir. Ancak yurt dışındaki işleriyle ilgili olarak yurt dışından kredi sağlayan Türkiye’de yerleşik kişilerin bu kredileri doğrudan yurt dışında kullanmalarında ve bu kişiler dışında ihracat kredi kurumlardan veya ihracat kredisi garanti kuruluşlarının garantisi kapsamında yurt dışından kredi sağlayanların bu krediyi doğrudan yurt dışındaki ihracatçı firmaya ödemeleri durumunda bu şart aranmaz.

Kredi teminine aracılık etmesi uygun görülmeyen bankalar Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenir.

3) Yurt dışından alınan ve Türkiye’deki bankalarca açılan döviz kredilerinin döviz tevdiat hesabına alınarak kullanılması mümkün bulunmamaktadır. (Prefinansman kredileri hariç)

4) Krediye ilişkin faiz, diğer masraflar, teminat, dövizlerin iadesi gibi hususlar taraflar arasında serbestçe belirlenir. Bankalar taraflar arasında belirlenen esaslara göre işlem yaparlar.

5) Döviz kredilerinin, bankalar aracılığıyla, dış piyasalardan anormal sayılacak komisyonlarla temin edilmemesi, ülkemizin uluslararası piyasalardan sağladığı kredi değerliliğini sarsmaması açısından dikkat edilmesi gereken bir husustur.

6) Türk lirası veya döviz olarak kullanılan döviz kredileri ve prefinansman kredilerinin anapara, faiz ve masrafları, sağlanan başka bir döviz ve prefinansman kredisi ile mahsuben ödenemez (Dahilde İşleme İzin Belgesi; Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamı ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmetlerin finansmanında kullanılmak amacıyla verilen krediler hakkında Dış Ticaret Müdürlüğümüzün genelgelerindeki hükümler ile bu Genelgemizin döviz ve prefinansman kredilerinin ortak hükümleri içinde yer alan 10’uncu madde hükümleri saklıdır.)

7) İhracat; Dahilde İşleme İzin Belgesi ile Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi kapsamındaki ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetler için kullanılacak döviz kredilerine (prefinansman dahil) Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi istisnası uygulanması ile kredi sürelerinin uzatılması Dış Ticaret Müdürlüğümüzün genelgeleri çerçevesinde yürütülecektir.

8) Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu istisnasının uygulaması ile ilgili işlemler, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü’nün Mülga “Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintisine İlişkin 2002/4 Seri Numaralı Uygulama İç Genelgesi”ne göre yürütülecektir.

9) Bankaların açtıkları her bir döviz kredisi ile bankaların aracılık ettikleri veya garanti verdikleri yurt dışından sağlanmış tüm döviz kredileri (Prefinansman kredileri dahil) için her bir kredi sözleşmesi bazında firma ve referans numarası tahtında bir dosya açılacak ve işlemler bu dosyadan takip edilecektir.

Ayrıca bankalar dışındaki Türkiye’de yerleşik kişilerce borçlu sıfatıyla yurt dışından sağlanan ve bankalarca garanti verilerek veya verilmeksizin aracılık edilen bir yıldan kısa ve uzun vadeli nakdi krediler için bankaların genel müdürlükleri tarafından İstatistik Genel Müdürlüğümüz Ödemeler Dengesi Müdürlüğünün genelgelerinde belirtildiği şekilde sıra takip etme ve izlenme koşulu ile bir (1)’den başlamak üzere Kredi Numarası verilecektir.

10) Talimatımız konusu döviz ödemesi gerektiren işlemler, Kambiyo Mevzuatına göre Görünmeyen İşlemler kapsamındaki hizmet bedelleri ve ithalat bedellerine ilişkin döviz ödenmesi gereken işlemlerdir.

Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışından veya Türkiye’deki bankalardan sağlanan döviz kredilerinin, vadeli akreditif, mal mukabili ve kabul kredili ithalat hesaplarının kapatılmasında (ödenmesinde) kullanılması mümkün bulunmaktadır.¹ Söz konusu krediler Sermaye Hareketlerine ilişkin hükümler çerçevesinde yapılacak transfer işlemlerinde kullanılamaz.

11) Yatırım malları, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar’ın uygulanmasında, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamındaki makina ve teçhizat ile kamu kuruluşlarının teşvik belgeli veya belgesiz yatırım mallarını ifade eder.

12) Alıcı firmadan temin edilen peşin döviz karşılığında yapılacak ihracatta, gümrük beyannamesi üzerine, ihracatın “peşin bedelle ödeme” şekline göre yapıldığı, yurt dışındaki bir finans kurumundan sağlanan prefinansman kredileri ile Türkiye’deki bankalardan sağlanan döviz kredileri kapsamında yapılacak ihracatta ise, akreditifli, vesaik mukabili veya mal mukabili ödeme şekillerinden birisi ile yapıldığı kaydedilecektir.

13) Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışından sağlanan kredilerin ihracat ve döviz kazandırıcı faaliyet bedelleri ile mahsubu yoluyla kapatılması mümkündür.

14) Bankalarca verilen döviz kredileri ile yurt dışından sağlanan döviz kredilerinin faiz ve masrafları peşin kesilmiş ve kredi miktarı kadar anaparaya ilave edilmek suretiyle hesaplanmış ise kapatılması gereken kredi tutarı, anapara, faiz ve masraf toplamı kadar olacaktır.

15) Bankalarca verilen döviz kredileri ve uluslararası piyasalardan sağlanan prefinansman kredilerinin riskinin yürürlükteki Kambiyo Mevzuatı uyarınca, ilgililerin serbest tasarrufuna bırakılan ihracat bedellerinin %30’luk kısımlarıyla veya Türkiye’ye getirilmesi zorunlu olmayan hizmet bedeli dövizlerle açtıkları döviz tevdiat hesaplarındaki dövizlerle kapatılması mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, yurt dışından sağlanan döviz kredilerinin (yurt dışından sağlanan prefinansman kredileri dahil) geri ödemelerinin ilgililere ait dövizlerin transferi suretiyle yapılması mümkün bulunmaktadır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 29 Mayıs 1995 tarih ve 21881 sayılı yazısı.

16) Özel hesaplar aracılığı ile prefinansman kredisi veya döviz kredisi getirilmesi mümkün değildir.

17) Yurt dışından alınan tüm döviz kredilerin geri ödemelerinin, krediye aracılık eden bankalar (kreditörün kullanımına aracılık eden) dışındaki bankalar tarafından yapılması halinde, transferin yapıldığı gün aracılık eden bankaya yazılı olarak bildirimde bulunulacaktır.

18) Takas ve bağlı muameleler kapsamında ihraç edilen mal ve/veya hizmete karşılık sadece ithalat yapılması halinde prefinansman kredisi ve döviz kredisi kullanılması mümkün bulunmamaktadır. Ancak ihraç edilen mal ve hizmet karşılığında kısmen ülkemize döviz getirilmesi öngörülen bağlı muamelelerde yurda getirilecek döviz miktarını aşmamak üzere söz konusu kredilerin kullanılması mümkün bulunmaktadır.¹

19) İhracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ve döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı amacıyla yurt dışından sağlanan prefinansman kredileri ile bankalarca kullanılan döviz kredilerine ilişkin taahhüt sürelerinin ilgili İhracatı Teşvik Mevzuatı hükümleri çerçevesinde Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından uzatılması halinde, prefinansman amirinin veya krediyi kullandıran bankanın muvafakat etmesi kaydıyla bu kredilerin vadeleri verilen ek süreler kadar uzatılmış sayılır.

20) Türk lirası üzerinden yurt dışından sağlanan kredilerin anapara ve faiz geri ödemelerinin, kreditörün talebi doğrultusunda döviz olarak yapılması mümkündür.

21) Faktoring şirketleri işletme ihtiyacının finansmanı amacıyla bizzat borçlu sıfatıyla yurt dışından döviz kredisi (işletme kredisi) alabilirler.

Faktoring şirketlerinin ihracat faktoringi için fon temin etmek amacıyla yurt dışından ya da yurt içinden döviz kredisi almaları mümkün bulunmaktadır. İhracat alacaklarının faktoringi için kullanılan bu kredilerin şirket hesaplarına döviz olarak aktarılması mümkündür.²

22) Bu genelgemizdeki “yazılı bildirimde bulunulacaktır” ifadesinden; bankalarca vergilerin ve diğer mali yükümlülüklerin tahsili için ilgili vergi dairelerine ya da kredi geri ödemesini yapan bankalar tarafından kredi kullanımına aracılık eden bankalara yapılacak yazılı bildirimlerin, ileride doğabilecek sorunların çözülmesinde ispat yükümlülüğünün sağlanmasını teminen “taahhütlü mektupla” veya bildirim yapıldığının teyidini sağlayacak diğer şekillerde yapılmasının anlaşılması gerekir.

23) Bu genelgemizin 1.4.6, 2.1.1, 2.1.6, 3.3 ve 5.2. alt başlıklı maddelerinde yer alan “uluslararası ihaleler” ifadesinden, 1.4.6. maddesinde de belirtildiği üzere, yalnızca kamu kurum ve kuruluşları tarafından açılan uluslararası ihalelerin anlaşılması gerekmektedir.³

3. Değişiklik
2013/YB-17

¹ Dış Ticaret Müsteşarlığının 12.3.1992 tarih ve 12237 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 5 Eylül 2013 tarih ve 14334 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 6.8.2008 tarih ve 35801 sayılı yazısı.

5. GAYRİNAKDİ KREDİLER, GARANTİ VE KEFALETLER

5.1. TÜRKİYE’DE YERLEŞİK KİŞİLERİN YURT DIŞINDAN GAYRİNAKDİ KREDİ, GARANTİ VE KEFALET SAĞLAMALARI

Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından Türkiye’de yerleşik kişilere muhatap gayrinakdi kredi, garanti ve kefalet sağlamaları serbesttir. Bu konuda herhangi bir vade sınırlaması bulunmamaktadır. Türkiye’de yerleşik kişiler yurt dışından sağladıkları gayri nakdi kredileri bankalar aracılığı olmaksızın kullanabilirler.

Gayrinakdi kredilere ilişkin masraf ve komisyonlar bankalarca Görünmeyen İşlemlere İlişkin 13 Ocak 2000 tarih ve 2000/YB-4 sayılı Genelgemizin F-3 fıkrasına göre transfer edilebilecektir.

5.2. TÜRKİYE’DEKİ BANKALARIN TEMİNAT MEKTUBU DÜZENLEMELERİ, GARANTİ VE KEFALET VERMELERİ

Bankaların, Bankalar Kanunu’ndaki sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla;

- a) Türkiye’de yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap,
- b) Dışarıda yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap, döviz ve Türk lirası üzerinden,
- c) Dışarıda yerleşik kişiler lehine Türkiye’de yerleşik kişilere muhatap döviz üzerinden,
- d) Yurt içinde açılacak uluslararası ihalelerle ilgili olması kaydıyla, Türkiye’de yerleşik kişiler lehine Türkiye’de yerleşik kişilere muhatap, döviz üzerinden,
- e) Yurt dışında ihale kazanmış bulunan Türkiye’de yerleşik kişilerin taşarону olarak faaliyette bulunan Türkiye’de yerleşik firmalar lehine, ihaleyi kazanan Türk müteahhitlik firmalarına muhatap, döviz üzerinden, teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri,
- f) İhracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerle (yurtdışı müteahhitlik hizmetleri dahil) ilgili olarak Türkiye’deki diğer bankaların Türkiye’de yerleşik kişiler lehine yurt dışında yerleşik kişilere muhatap düzenledikleri teminat mektuplarının ve verdikleri garanti ve kefaletlerin teminatını teşkil etmek üzere, yabancı para üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri, mukabil garanti ve kefalet vermeleri,
- g) (f) bendinde sayılan faaliyetlerin finansmanı amacıyla Türkiye’deki diğer bankalar tarafından Türkiye’de yerleşik kişilere kullanılan döviz kredilerinin teminatını teşkil etmek üzere döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri,¹

¹ Hazine Müsteşarlığının 15 Haziran 1995 tarih ve 25226 sayılı yazısı.

h) 1 Ocak 2004 tarihinden önce düzenlenen Yatırım Teşvik Belgelerinde bir ihracat taahhüdünün bulunması kaydıyla ve,

1 Ocak 2004 tarihinden itibaren düzenlenen Yatırım Teşvik Belgelerinde ise

dış kredi, döviz kredisi ya da iç kredi (iç kredinin, dış kredi veya döviz kredisi olarak kullanılması kaydıyla) kullanılması öngörülmüş olan Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında Türkiye'deki diğer bankalar tarafından kendi kaynaklarından veya yurt dışı kaynaklı (Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası gibi) olarak Türkiye'de yerleşik kişilere kullanılan döviz kredilerinin teminatını teşkil etmek üzere döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri,^{1 2}

ı) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki Döviz ve Efektif Piyasalarında işlem yapabilen Yetkili Müesseseler lehine, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na muhatap döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri,

i) İhracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerle ilgili olmak kaydıyla, amir ve lehdarı Türkiye'de yerleşik kişiler olan yurt içi teminat akreditiflerini (Stand-by L/C) döviz üzerinden düzenlemeleri,³ serbesttir.

Bu konuda herhangi bir vade sınırlaması bulunmamaktadır.

Ancak, yukarıda belirtilen hükümler dışındaki şartlarla alacaklısı ve borçlusu yurt içinde yerleşik kişiler olan yabancı para üzerinden düzenlenmiş poliçelere, bankalarca aval verilmesi mümkün bulunmamaktadır.⁴

Ayrıca, amiri ve alacaklısı (lehtarı) Türkiye'de yerleşik kişiler arasında açılacak yurt içi akreditiflerin yabancı para üzerinden açılması ve ödemelerin döviz üzerinden yapılması mümkün bulunmamaktadır. Ancak, amiri ve alacaklısı (lehtarı) Türkiye'de yerleşik kişiler arasında açılacak yurt içi akreditiflerin tarafların belirleyeceği yabancı para tutarı karşılığı Türk Lirası olarak açılması ve akreditif bedellerinin amir ile alacaklısının (lehtarın) karşılıklı olarak belirleyecekleri bir kur üzerinden hesaplanacak Türk Lirası karşılığı olarak ödenmesi mümkün bulunmaktadır.⁵

Bununla birlikte;

a) Kamu kurum ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile sermayesinin yüzde 50'sinden fazlası kamuya ait kuruluşlar tarafından yurt dışındaki ya da yurt içindeki firmalara açık olarak düzenlenen ve yabancı para üzerinden ihaleye çıkarılan yurt içinde yapımı öngörülen taahhüt işleri,

b) Hükümetler arası anlaşmalar ile ülkemizin taraf olduğu uluslararası projeler kapsamındaki işler

ile ilgili olarak Türkiye'de faaliyette bulunan yüklenici firmalara yabancı para üzerinden gayri nakdi kredi (yurt içi akreditif, teminat mektubu düzenlenmesi ve garanti, kefalet verilmesi) tesis edilmesi ve ödemelerin ihale makamının isteği doğrultusunda yabancı para olarak yapılması mümkün bulunmaktadır.⁶

Bankalar Kanunu uyarınca, yurt içinde açılacak uluslararası ihalelerle ilgili olarak Türk müteahhitlik kuruluşlarının kendi aralarında ya da dışarıda yerleşik kişilerle oluşturdukları iş ortaklıklarına gayrinakdi kredi açılması mümkün bulunmamaktadır. Bu durumda gayrinakdi kredinin ortaklardan biri veya birkaçı adına açılması gerekmektedir. Kredinin verilmesi sırasında, iş ortaklığının taahhütlerinin yerine getirilmesinde kullanılacağına dair beyan alınarak adına kredi açılacak ortağın diğer ortakları temsil yetkisinin bulunup bulunmadığı incelenecek ve Bankalar Kanununun 11.11 maddesi içeriği hesap durumu aranacaktır.⁷

Bankalar, yurt dışından sağlanacak olan dış kredilerin teminatı olarak da muhabirleri aracılığı ile garanti verebileceklerdir.

Türkiye'deki bankalar tarafından Türkiye'de ve yurt dışında yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap döviz üzerinden açılan gayri nakdi kredilere konu teminat mektuplarının tazmini halinde, Türkiye'deki muhabata döviz ödemesi yapılabilir.

5.3. BANKALAR DIŞINDAKİ TÜRKİYE'DE YERLEŞİK KİŞİLERCE VERİLEN TEMİNAT MEKTUBU, GARANTİ VE KEFALETLER

Bankalar dışındaki Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından, Türkiye'de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine, dışarıda yerleşik kişilere muhatap döviz ve Türk lirası üzerinden teminat mektubu, garanti ve kefalet verilmesi serbesttir. Bu konuda herhangi bir vade sınırlaması bulunmamaktadır.

5.4. GEMİ İPOTEĞİ TESİSİ

14 Ocak 1982 tarihli ve 2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun ile bu Kanun'a ilişkin karar ve yönetmelikler kapsamında yurt dışından satın alınacak gemiler için temin edilen kredilerle ilgili olarak yabancı para üzerinden gemi ipoteği tesisi ilgili mevzuat çerçevesinde yapılacaktır. Bu konuda Hazine Müsteşarlığı'nın iznine gerek bulunmamaktadır.

¹ Hazine Müsteşarlığının 11 Mart 1996 tarih ve 9975 sayılı yazısı.

² Hazine Müsteşarlığının 20 Ağustos 2004 tarih ve 52735 sayılı yazısı.

³ Hazine Müsteşarlığının 10 Mayıs 1996 tarih ve 18866 sayılı yazısı.

⁴ Hazine Müsteşarlığının 16 Ocak 2003 tarih ve 3308 sayılı yazısı.

⁵ Hazine Müsteşarlığının 26 Aralık 2011 tarih ve 46683 sayılı yazısı.

⁶ Hazine Müsteşarlığının 21 Ekim 2014 tarih ve 31960 sayılı yazısı.

⁷ Hazine Müsteşarlığının 16 Ağustos 2002 tarih ve 53436 sayılı yazısı.

BÖLÜM: IV

TÜRK LİRASI, DÖVİZ TEVDİAT VE ALTIN DEPO HESAPLARI

1. TÜRK LİRASI HESAPLAR

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 3/b maddesine göre, dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de Türk parası ile ödeme, tahsilat ve tevdiatta bulunmaları serbest olduğundan, dışarıda yerleşik kişiler Türkiye’deki bankalar nezdinde Türk lirası hesap açtırabilirler.

Kambiyo Mevzuatı çerçevesinde yurt dışında yerleşik sayılan serbest bölge kullanıcıları da Türkiye’de Türk lirası hesap açtırabilirler. Ancak bu hesaplardan serbest bölgeler ve kambiyo mevzuatının serbest bölgelerle ilgili aşağıda belirtilen düzenlemeleri saklı kalmak kaydıyla ödeme yapılması mümkün bulunmaktadır.¹

Serbest Bölgelerle İlgili Düzenlemeler:

- 10 Mart 1993 tarih ve 21520 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliğinin 47. maddesinde;

“Bölgedeki faaliyetlerle ilgili olarak mal bedelleri, Fon, hizmet ve işçi ücretleri ile ikramiyeleri ve kiralara ilişkin ödemeler dövizle yapılır. Bölgede Türk lirası ile yapılan ödemeler hakkında 16 Ağustos 1985 tarih ve 85/9801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nda belirtilen esaslar uygulanır.”,

- serbest bölgelerde Türk lirasıyla yapılabilecek ödemelere dair 16 Ağustos 1985 tarih ve 85/9801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nda;

“Serbest bölgelerdeki faaliyetler ile ilgili her türlü ödemeler 06 Haziran 1985 tarihli 3218 sayılı Kanunda belirtilen dövizle yapılır. Ancak, bölgede yatırım sırasındaki mal ve hizmet bedelleri ile işçi ücretleri ile kiralar Türk lirası üzerinden ödenebilir. Bölge Müdürlüğü ile bu bölgelerdeki diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlara bütün ödemeler Türk lirası ile yapılır.”

hükümleri yer almaktadır.

- Dış Ticaret Müsteşarlığının Hazine Müsteşarlığına muhatap 14 Şubat 2006 tarih ve 5042 sayılı yazısında, serbest bölge kullanıcılarının ana sözleşmelerine konulan hükümler gereğince, Türkiye’de ticari iş yapmaları yasaklandığından bu kapsamda Türkiye’de herhangi bir ödeme yapmalarını gerektirir bir işlemleri bulunmasının mümkün olmadığı bildirilmektedir.

¹ Hazine Müsteşarlığının 13 Mart 2006 tarih ve 12495 sayılı yazısı.

2. DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI

Bankalar gerek Türkiye’de gerek yurt dışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları açabilirler.

Bu hesaplar üzerinde, sahipleri serbestçe tasarrufta bulunabilirler.

Söz konusu hesaplara ait faizler banka ve mevduat sahibi arasında serbestçe tayin edilir.

Anapara ve faizlerin transferleri bankalarca kendi kaynaklarından karşılanır.

Bu hesaplar nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.

2.1. 10 YILLIK ZAMAN AŞIMI SÜRELERİNİ DOLDURAN DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun zaman aşımına ilişkin 62’nci maddesi gereğince 10 yıllık zaman aşımı süresini dolduran döviz tevdiat hesapları hakkında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun talimatlarında belirtilen esas ve usuller çerçevesinde işlem yapılması gerekmektedir.

3. ALTIN DEPO HESAPLARI

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'a ilişkin 2008-32/35 Sayılı Tebliğde öngörülen esas ve usuller dahilinde, bankalar Türkiye’de ve yurt dışında yerleşik gerçek ve tüzel kişiler adına altın depo hesapları açabilirler.

BÖLÜM V

BLOKAJ VE DEBLOKAJ

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin 91-32/5 Sayılı Tebliğin geçici 10 uncu maddesi gereğince, bu Kararın yayımı tarihinden önce Merkez Bankası tarafından bloke edilmiş Türk liralарının kullanımı serbest bırakılmıştır.

TÜRKİYE'DEN SERMAYE İHRACI

Sermaye İhraç Eden Kişinin Adı ve Adresi :	
Sermaye İhraç Eden -Gerçek Kişi ise T.C. Kimlik Numarası : -Tüzel Kişi ise Vergi Kimlik Numarası :	
Sermaye İhracı Başkası Adına Yapılıyor ise(*) Vekilin Adı, Adresi, T.C. Kimlik Numarası :	
Transferin Yapıldığı Ülke ve Firma :	
Hangi Konuda Faaliyetler için Transferin Yapıldığı(**) :	
Transfer Tarihi ve Döviz Tutarı :	
Transfer Edilen Tutarın ABD Doları Karşılığı :	
Transfere İlişkin İstatistik Kodu :	

.....Bankası
Yetkili İmzalar

(*) Sermaye ihracı başkası adına yapılıyor ise, vekilden yurt dışındaki şirketle ilgili işleri de kapsayan vekalet sözleşmesinin ibrazı istenilerek, hem vekil hem de adına işlem yapılan kişiye ilişkin bilgilerin verilmesi gerekmektedir. Vekalet sözleşmesinin bulunmaması halinde, transfer ile sermaye taahhüdü yerine getirilen kişinin bilgileri forma işlenmelidir.

(**) Yurt dışına kuruluş sermayesi, sermaye artırımı ve sermaye katılım payı şeklinde ihraç edilen yerli sermaye konusu yurt dışındaki yatırım ve ticari faaliyetin neler olduğu yazılacaktır. (Bankacılık, sigortacılık, nakliyat, turizm vs.)

İHRACAT KREDİ VE İHRACAT KREDİSİ GARANTİ KURULUŞLARININ LİSTESİ

ÜLKE	ÜYE KURULUŞ	
A.B.D.	US EXIMBANK	Export-Import Bank Of The United States
A.B.D.	FCIA	FCIA Management Company Inc.
A.B.D.	OPIC	Overseas Private Investment Corporations
A.B.D.	AIG	AIG Global Trade & Political Risk
A.B.D.	ZURICH	Zurich Emerging Markets Solutions
A.B.D.	CHUBB	Chubb Political Risk
ALMANYA	EH GERMANY	EULER Hermes Kreditversicherungs-AG
ALMANYA	PWC	PwC Deutsche Revision AG
AVUSTRALYA	EFIC	Export Finance & Insurance Corporation
AVUSTURYA	OEKB	Oesterreichische Kontrollbank Aktiengesellschaft
BELÇİKA	ONDD	Office National du Ducreire/Nationale Delcrededienst
BERMUDA	SOVEREIGN	Sovereign Risk Insurance Ltd.
BREZİLYA	SBCE	Seguradora Brasileira de Crédito á Exportação S/A
ÇEK CUMHURİYETİ	EGAP	Export Guarantee and Insurance Corporation
ÇİN	SINOSURE	China Export & Credit Insurance Corporation
ÇİN	ÇİN EXIMBANK	The Export-Import Bank of China
DANİMARKA	EKF	Eksport Kredit Fonden
ENDONEZYA	ASEI	Asuransi Ekspor Indonesia
FİNLANDİYA	FINNVERA	Finnvera Plc.
FRANSA	COFACE	Compagnie Française d'Assurance
GÜNEY AFRİKA	CGIC	Credit Guarantee Insurance Corporation of Africa Ltd.
GÜNEY AFRİKA	ECIC SA	Export Credit Insurance Corporation of South Africa Ltd.
GÜNEY KORE	KEXIM	The Export-Import Bank of Korea
HİNDİSTAN	ECGC	Export Credit Guarantee Corporation of India Ltd.
HİNDİSTAN	EXIMBANK INDIA	Export Import Bank of India
HOLLANDA	ATRADIUS	Atradius Credit Insurance NV.
HONG KONG	HKEC	Hong Kong Export Credit Insurance Corporation
İNGİLTERE	ECGD	Export Credits Guarantee Department
İSPANYA	CESCE	Compania Espanola de Seguros de Credito a la Exportacion
İSPANYA	CYC	Compania Espanola de Seguros de Crédito y Caucion S.A.
İSRAİL	ASHRA	Israel Export Insurance Corp Ltd
İSVEÇ	EKN	Exportkreditnämnden
İSVİÇRE	SERV	Geschäftsstelle für die Exportrisikogarantie
İTALYA	SACE	Istituto per i Servizi Assicurativi del Credito all'Esportazione
JAMAİKA	EXIM J	National Export-Import Bank of Jamaica Limited
JAPONYA	JICA	Japan International Cooperation Agency
JAPONYA	NEXI	Nippon Export and Investment Insurance
JAPONYA	JBIC	Japan Bank of International Cooperation
KANADA	EDC	Export Development Canada
KORE	KEIC	Korea Export Insurance Corporation
LÜKSEMBURG	ODL	Lüksemburg İhracat Kredi Ajansı
MACARİSTAN	MEHIB	Hungarian Export Credit Insurance Ltd.
MALEZYA	MEXIM	Export-Import Bank of Malaysia Berhad
MEKSİKA	BANCOMEXT	Banco Nacional de Comercio Exterior
NORVEÇ	GIEK	Garanti-Instituttet for Eksportkredit
POLONYA	KUKE	Export Credit Insurance Corporation
PORTEKİZ	COSEC	Companhia de Seguro de Créditos, S.A.

SİNGAPUR	ECICS	ECICS Ltd.
SLOVAKYA	SLOVAK EXIM	Export-Import Bank of the Slovak Republic
SLOVENYA	SEC	Slovene Export Corporation Inc.
SRI LANKA	SLECIC	Sri Lanka Export Credit Insurance Corporation
SUUDİ ARABİSTAN	SEP	Saudi Export Program
TAYLAND	THAI EXIMBANK	Export-Import Bank of Thailand
TAYVAN	TEBC	Taipei Export-Import Bank of China
TÜRKİYE	TURK EXIMBANK	Export Credit Bank of Turkey
YENİ ZELANDA	ECO	The New Zealand Treasury and The New Zealand Export Credit Office
ZİMBABWE	CREDSURE	Credit Insurance Zimbabwe Ltd.
ULUSLARARASI KURULUŞ	MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency